اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

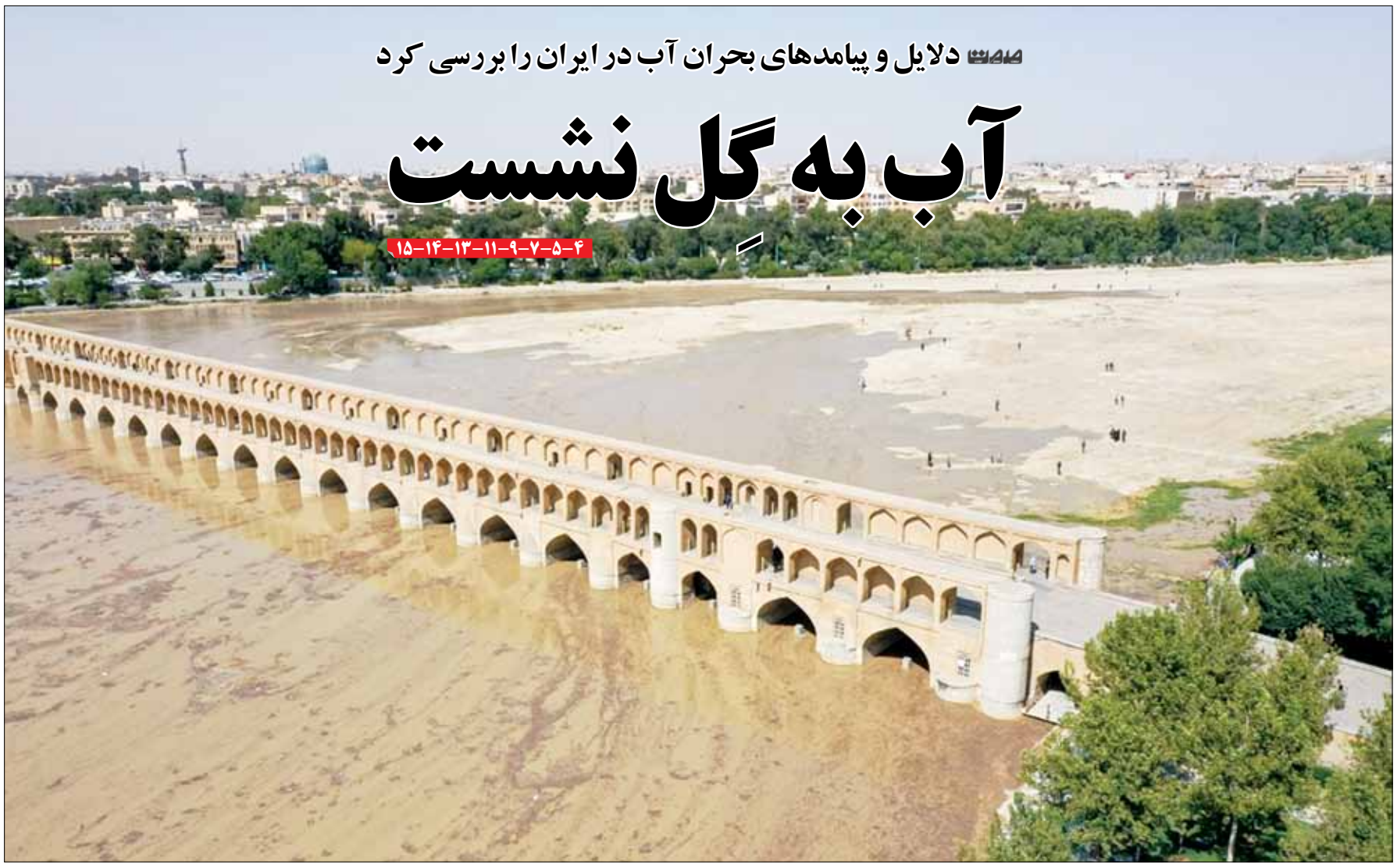
صمت
صنعت معدن تجارت

چهارشنبه
• ۲۳ تیر ۱۴۰۰
• ۳ ذی‌الحجه ۱۴۴۲
• ۱۴ ژوئیه ۲۰۲۱

• سال سی‌ویکم دوره جدید شماره ۱۸۳۸ • پیاپی ۳۱۵۶ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۲۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

صمت دلایل و پیامدهای بحران آب در ایران را بررسی کرد

آب به گِل نشست

۴-۵-۷-۹-۱۱-۱۳-۱۴-۱۵

سرمقاله

ضرورت بازنگری در برنامه‌های مصرف منابع آب ۲

گفت و گو

تصمیم‌سازی شتاب‌زده از دستور کار خارج شود ۲

در تجارت هزار راه نرفته داریم ۸

بخشی از مشکلات را یک ماهه می‌توان حل کرد ۱۲

یادداشت‌های امروز

ذوب آهن حامی محیط‌زیست ۱۱

کمبود آب و بحران زیست‌محیطی ۴

توجه ویژه به آب در فلات ایران ۱۴

خبر روز

رشد تولید و استخراج مس نسبت به سال گذشته ۲

سر مقاله

ضرورت بازنگری در برنامه‌های مصرف منابع آب

بهروز صادقی
روزنامه نگار

آسمان امسال بخشنده نبود و خاک تفتیده، جان و مجال به روییدن گیاهان نداده است. بارش‌های امسال نسبت به سال گذشته، کاهش چشمگیری داشته و همچنان که اقلیم‌شناسان پیش از این هشدار داده بودند، این روزها همراه با پدیده خشکسالی که تمامی مناطق کشور را تهدید می‌کند، بحران‌های ناشی از سیاست‌های غلط آبی در دهه‌های گذشته که منابع آبی کشور را به نابودی کشانده، به نقطه خطرناکی رسیده و اگر هر چه سریع‌تر برای مدیریت و مهار این بحران فراگیر، اقدامی عاجل و زیربنایی صورت نگیرد، کشور وارد مسیری بی‌بازگشت خواهد شد.

مهار این بحران به اصلاحاتی زیرساختی در نظام بهره‌وری از منابع آب کشور و جست‌وجو برای یافتن منابع جدید آبی نیازمند است. سال‌هاست شماری از کشورهای منطقه با اتخاذ راهکارهایی مفید، به شیرین‌سازی و بهره‌وری از آب‌های فراسرزمینی و انتقال آن به صحاری سوزان خود دست یازیده و زمینه‌های گسترش صنایع مرتبط با آب را نیز فراهم کرده‌اند.

در طول سال‌های گذشته مدیریت‌های غلط آب در ایران روش‌هایی را به کار گرفتند که موجب نابودی این منابع شدند؛ از دستکاری سیستم‌های اکولوژیک کشور، آن هم در اندازه‌های کلان همچون انتقال آب خزر به فلات مرکزی گرفته تا اتخاذ راهکارهایی از جمله انتقال آب‌های لرستان، کارون، زاینده‌رود؛ طرح‌هایی که نه‌تنها موجب نابودی منابع آب کشور شدند، بلکه ضمن انهدام بخش‌هایی وسیع از طبیعت سبز، معیشت را برای ساکنان این مناطق سخت کردند؛ بی‌آنکه بیندیشند بهره‌وری بیش از توان منابع آب و فشار به گونه‌گونی محیط‌زیست، به گسترش مناطق بیابانی خواهد انجامید و آثار زیانبار این گونه طرح‌های ضدتوسعه پایدار امنیت ملی را نیز خدشه‌دار خواهد کرد.

پرونده هر یک از طرح‌های آبی کشور را که باز کنیم با زخم‌هایی باز مواجه می‌شویم که برای درمان آنها چاره‌ای اساسی اندیشیده نشد و بدون ریشه‌یابی و درمان اساسی بیماری، راهکارهایی به کار گرفته شد که درمانگر نبوده است.

از این دست برنامه‌ریزی‌های نادرست و خانمان‌سوز می‌توان به ساخت و آب‌اندازی «سد گتوند» اشاره کرد که باوجود همه هشدارها، در پهنه‌ای نامناسب به اجرا در آمد و حل شدن کوه‌های عظیم نمک در بستر دریاچه سد، تمامی منابع آب‌های زیرزمینی شیرین منطقه را به شوری کشانده و خساراتی عظیم در اراضی گسترده و نخلستان‌های پایین‌دست در پی داشته و حاصل ده‌ها سال جانفشانی‌ها و زحمات کشاورزان منطقه را نابود کرده است.

در یک کلام سیاست‌های آبی پراشتباه دولت‌های گذشته که با چاشنی نابودی اکوسیستم‌های طبیعی همراه بوده با دست‌اندازی به دامان طبیعت و منابع آب‌های زیرزمینی در بسیاری نقاط کشور، بحرانی بزرگ‌تر به نام فرونشست زمین را رقم زده است.

این همه، در حالی است که به‌باور بسیاری از کارشناسان افزون بر کاهش حجم آب‌های ورودی به منابع زیرزمینی، خطر انواع آلاینده‌ها، پسماندهای صنعتی، عفونی، فاضلاب‌های شهری و راهیابی سموم مصرفی کشتزارها به منابع آب، کیفیت منابع آب‌های زیرزمینی و روان‌آب‌های کشور را به مخاطره می‌افکند و اقدام‌های عاجلی برای رفع این معضلات به اجرا در نمی‌آید؛ نمونه این مسئله نابودی صدها هزار قطعه ماهی در یکی از منابع آبی جنوب کشور در روزهای گذشته است.

از دیگر سو، برداشت‌های بی‌رویه از منابع آب‌های زیرزمینی فاجعه‌ای را در کشور رقم زده که به‌گفته بسیاری از کارشناسان هم‌اکنون بسیاری از دشت‌های حاصلخیز کشور قابلیت احیا را از دست داده‌اند و آبی که طی میلیون‌ها سال ذخیره شده بود، از دست رفته است.

پایان سخن آنکه تمامی این تنش‌های آبی، افزون بر پدیده خشکسالی و ارتباط مستقیم آن با کاهش تولید برق که کسب‌وکارهای میلیون‌ها شهروند در سراسر کشور و روند تولید را در بسیاری از صنایع مختل کرده، رهاورد نظام فکری و شیوه اندیشه نادرست برخی مدیران تصمیم‌ساز، نبود پشتوانه‌های علمی و عملی در شیوه‌های بهره‌وری منابع آب و مصرف بهینه آن، بخشی‌نگری‌ها و دوری از هم‌افزایی دستگاه‌های مسئول در مناطق مختلف کشور است؛ از این رو، بحران موجود با تداوم سیاست‌های پیشین قابل‌درمان نیست، بلکه ساختار و نظام برنامه‌ریزی‌ها در این زمینه باید دگرگون شود تا مشکلاتی را که پدید آورده، مدیریت و درمان کند.

صرفه‌جویی در مصرف آب کشور به همراه تقویت تالاب‌ها، آبخیزداری، ذخیره‌سازی روان‌آب‌ها، تغییر الگوی کشت، تنظیم برنامه‌های جمعیتی و اصلاح الگوی مصرف در تمامی بخش‌های شرب، صنعتی، کشاورزی و... راهکارهایی است که متخصصان امر برای عبور از این شرایط دشوار توصیه می‌کنند.

همچنین باتوجه به اینکه امروزه اصرار بر خودکفایی برای تولید برخی محصولات کشاورزی روشی غیراقتصادی و ضدبرنامه‌های توسعه پایدار تلقی می‌شود، هدف‌گذاری‌ها در این زمینه باید تغییر کند و روش‌های تامین امنیت غذایی مد نظر برنامه‌ریزان قرار گیرد. در این راستا یکی از راهکارهای کاهش مصرف بی‌رویه آب، مدیریت و تغییر الگوی کشت در مناطق مختلف کشور است تا برخی از محصولات کشاورزی که به آب بسیاری نیاز دارند، در دیگر استان‌های مناسب، تولید یا از خارج وارد شوند.

پرداختن به پژوهش‌های نوین در زمینه تصفیه و بازیابی فاضلاب‌ها، بازگردانی آب به چرخه مصرف و استفاده از روان‌آب‌ها و ذخیره‌سازی از دیگر راهکارهای اساسی در این زمینه است که باید به میزان چشمگیری گسترش یابد.

شکی نیست که آموزش، اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی برای مصرف بهینه منابع آبی باید به‌عنوان اصلی مهم و تاثیرگذار در این زمینه موردتوجه قرار گیرد. تنها در این صورت است که می‌توان پدیده خشکسالی را با همت مردم که مصرف‌کنندگان اصلی منابع آب کشور به‌شمار می‌روند، مدیریت کرد.

رشد تولید و استخراج مس نسبت به سال گذشته

شرکت ملی صنایع مس ایران براساس آمار تولید، تا پایان خرداد امسال موفق به تولید ۷۵ هزار و ۵۷۹ تن کاتد مس شد که در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته از افزایش ۹.۵ درصدی برخوردار شده است. به گزارش مس‌پرس، اردشیر سعدمحمدی، مدیرعامل شرکت مس با اعلام این خبر و قدردانی از تلاش‌های پرسنل شرکت مس برای حفظ جریان صعودی تولید، گفت: شرکت مس تا پایان خرداد امسال ۹۴ هزار و ۹۹۵ تن آند مس تولید کرده است. مدیرعامل شرکت مس تصریح کرد: آمار تولید آند شرکت در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته نشان‌دهنده افزایش ۳.۵ درصدی است. به‌گفته سعدمحمدی تولید کنسانتره مس نیز در این دوره زمانی، رشد ۴ درصدی را نسبت به مدت مشابه سال قبل تجربه کرده است؛ به‌طوری که شرکت مس تا پایان خرداد ۳۲۲ هزار و ۸۰۱ تن کنسانتره مس تولید کرده است. مدیرعامل شرکت مس در ادامه اظهار کرد: تا پایان خرداد امسال تولید مس محتوی معدنی شرکت ملی صنایع مس ایران از مجتمع‌های مس سرچشمه، میدوک و سونگون، درمجموع ۷۸ هزار و ۷۲۹ تن بوده که در برابر برنامه تعریف‌شده رشد ۵ درصدی داشته است. سعدمحمدی با بیان اینکه استخراج شرکت مس طی این بازه زمانی درمجموع ۵۲ میلیون و ۶۲۱ هزار تن بوده، گفت: این میزان استخراج در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته رشد ۲۵ درصدی را نشان می‌دهد. سعدمحمدی در پایان به ثبت رکورد جدید در خرداد امسال در مجتمع مس سرچشمه اشاره کرد و گفت: کارخانه ذوب سرچشمه در این ماه ۲۳ هزار و ۲۶ تن آند تولید کرده که رکورد جدیدی در تاریخ این کارخانه محسوب می‌شود.

گفت‌وگو

تاکید فرهاد تقوامنش در گفت‌وگو با صمت:

تصمیم‌سازی شتاب‌زده از دستور کار خارج شود

عکس: آیدا فریدی

مجتبی اسکندری: **فرهاد تقوامنش از جمله مدیران باسابقه کشور با رزومه مدیریتی متنوع در حوزه‌های صنایع سنگین، نفت و گاز و صنایع ریلی و پتروشیمی است که همین سوابق مدیریتی صنعتی و معدنی از او چهره‌ای صاحب‌نظر در حوزه‌های یادشده ساخته است. وی در جریان بازدید از موسسه مطبوعاتی صمت به گفت‌وگو با خبرنگار صمت پرداخت و ضمن انتقاد از برخی رویه‌های پیشین، خواهان احیای وظایف حاکمیتی این وزارتخانه شد و سپس به تشریح برنامه‌های پیشنهادی و نقد فرآیند برنامه‌ریزی توسعه صنعتی در کشور پرداخت.**

◉ ایران یکی از نخستین کشورهای آسیایی در برنامه‌ریزی صنعتی است که پس از ژاپن بیشترین قدمت را در میان آسیایی‌ها دارد. باوجود ۱۲ برنامه توسعه‌ای که پیش و پس از انقلاب تدوین شد راهبرد صنعتی شدن ایران تاکنون محقق نشده است. آیا نباید در فرآیند برنامه‌ریزی و ساختارهای تدوین استراتژی صنعتی کشور تجدیدنظر کنیم؟

حدود ۴۷ سال پیش، ما در آستانه یک انقلاب صنعتی «وابسته» قرار داشتیم و همواره در مرزهای مونتاژ بودیم و این، همه حوزه‌ها و صنایع اعم از خودرو تا فلزات اساسی را در بر می‌گرفت. پشتوانه این توسعه صنعتی هم نفت بود که رؤسای دولت‌های امریکا و فرانسه و شوروی و آلمان غربی هم مدام می‌گفتند ما به‌جای دادن پول نفت به ایران، این اقدامات را به‌عنوان یکسری مسکن به ایران تزریق می‌کنیم! خودروسازهایی مثل لیلاند، ولوو، شورولت، BMW، تالبوت در ایران سایت تولید داشتند و ما این خودروها را مونتاژ می‌کردیم و اصولا نفت ما در اختیار خودمان نبود. در باب اینکه چرا به اهداف ۱۲ برنامه یادشده نرسیدیم هم باید این نکته را روشن کنم که ما، حدود ۴ سال پس از آن تاریخ که همگام با کره جنوبی به‌عنوان دو پیشران مهم صنعتی آسیا مطرح بودیم، دچار یک انقلاب بزرگ و ایدئولوژیک به رهبری حضرت امام (ره) و یک تحول عظیم در سرنگونی یک رژیم سیاسی وابسته شدیم و پس از آن هم حدود ۳ سال درگیر ضدانقلاب بودیم و ۸ سال نیز بزرگ‌ترین جنگ قرن را با شرایط کاملا نابرابر داشتیم که باعث از میان رفتن فرصت‌های سرمایه‌گذاری برای توسعه صنعتی در کشور شد. در واقع پس از ۱۱ سال ما توانستیم فرصت بازسازی خسارات و بهینه‌سازی نیروی انسانی کشور را دنبال کنیم و این باعث شد ما از قافله توسعه صنعتی عقب بمانیم.

آنچه که در سال‌های پس از آن نیز اتفاق افتاد، ناشی از ناکارآمدی مدیریت نبود. باید این نکته را در نظر داشته باشیم که زبان مشترک امروز دنیا، زبان صنعت و اقتصاد است، نه سیاست و مسائل امنیتی.

◉ پس در مجموع اعتقاد دارید با انباشت ناکارآمدی در حوزه مدیریت و برنامه‌ریزی صنعتی، مواجه نبودیم؟ آیا بحران‌های کنونی اقلیمی متاثر از توسعه صنعتی ناهمگون کشور و لحاظ نکردن آمایش منطقه‌ای در توسعه صنعتی کشور، ناکارآمدی محسوب نمی‌شود؟

من معتقدم تمامی مدیران ما پس از انقلاب اسلامی، مدیران خدوم و مومن و زحمتکشی بودند که دست همه آنها را می‌بوسم، چون همگی فرزندان این ملت بوده‌اند. فقدان یک سیستم پیشران صنعتی شفاف و دارای چشم‌انداز، کشور را با مشکلات عدیده‌ای مواجه کرد. ما در برنامه‌های چهارم، پنجم و حتی ششم توسعه، فقط حرف توسعه صنعتی را زدیم اما به ملزومات آن نپرداختیم و آنگونه که باید عمل نکردیم. باید این نکته را بپذیریم که در ادوار گذشته شتاب‌زده عمل کردیم. امروز ما در آستانه تحقق دولت قوی اسلامی، در معرض روی کار آمدن فردی هستیم که دوست دارد در بخش صنعت، انقلاب بزرگی صورت بگیرد و حتما استحضار دارید که خود ایشان پیشتاز احیای صنایع تعطیل شده کشور است. ما اگر به‌دنبال پویاسازی صنایع کشور هستیم باید SMEها (کسب‌وکارهای کوچک‌مقیاس) را تقویت کنیم. از سوی دیگر ما باید ابتدا آن دسته از مشکلات تولید را که به معیشت و سفره مردم مربوط هستند، سریعا حل کنیم و وقتی مردم سیر شدند، با فراغ بال به فکر توسعه تولید و پیشرفت صنعتی باشیم و در R&D صنایع سرمایه‌گذاری کنیم.

◉ آیا در دولت آینده استراتژی خودکفایی در همه چیز، در دستور کار قرار می‌گیرد یا استراتژی‌ها برمبنای مزیت نسبی در منابع انسانی و طبیعی تدوین خواهد شد؟

به‌طور قطع خودکفایی در همه چیز میسر نیست و باید این ذهنیت غیراقتصادی پرهزینه را از خود دور کنیم اما باید به‌طور جدی به قطع وابستگی‌های اساسی و استراتژیک فکر کنیم و اتفاقا از نظر من این ایده کاملا عملیاتی خواهد بود. این دو ایده کاملا با هم تفاوت دارند و باید بدانیم که هیچ کشوری در هیچ صنعتی به خودکفایی کامل نخواهد رسید و وابستگی‌های بین‌المللی و منطقه‌ای در نظام تولید برای هر کشوری کاملا بدیهی است و ما هم از قاعده تولید تخصصی مستثنا نیستیم. اجازه بدهید خیال‌تان را راحت کنم؛ در دولت سیزدهم و همزمان با گام دوم انقلاب، سیاستمداران به این نتیجه رسیده‌اند که تصمیم‌سازی شتاب‌زده را برای همیشه از دستور کار خارج کنند. تجربه نشان داده در ساختار وزارتخانه صنعت، معدن و تجارت همواره فرد، تصمیم‌گیرنده بوده و ساختار در تصمیم‌گیری‌ها تاثیر چندانی نداشته است. از ابتدای دهه ۷۰ که با شیب ملایم ادغام ۴ وزارتخانه‌ای که در حال حاضر در کنار هم به صنعت، معدن و تجارت مشهور شده‌اند، آغاز شد، رسالت خدمت هر کدام از این وزارتخانه‌ها به فراموشی سپرده شد و حداکثر به یک معاونت کم‌خاصیت تقلیل پیدا کرد. به‌طور مثال اگر امروز وزارت بازرگانی، موجود بود و به وظایف ذاتی خود عمل می‌کرد، بخشی از مشکلات موجود در حوزه‌های تجارت داخلی و خارجی، وجود نداشت و تنظیم بازار، کنترل قیمت‌ها و کاهش تورم در دستور کار این وزارتخانه قرار داشت. همین مسائل درباره دو وزارتخانه پیشین معادن و فلزات و همچنین وزارت صنایع سنگین صدق می‌کند.

◉ وجود بروکراسی پیشین، رانت‌ها و امضاهای طلایی را بیشتر از وضع فعلی نمی‌کرد؟ آیا در دولت آتی امکان تفکیک مجدد وزارتخانه‌ها وجود دارد؟

خیر؛ شما این را در نظر بگیرید که اگر وزارت معادن و فلزات وجود داشت، اکنون واگذاری ۶هزار معدن کشور بدون شفافیت صورت نمی‌پذیرفت. اوپال و سنگان را به‌عنوان نمونه در نظر بگیرید. الان این وزارتخانه متولی حوزه‌های مختلف و متعدد مثل سنگ‌آهن، فولاد و خودرو است که در ید کنترل این وزارتخانه نیست. اگر امروز خودمان را با سال ۱۹۴۵ آلمان (غربی) مقایسه کنیم، متوجه می‌شویم باید از حوزه فولاد شروع کنیم تا در حوزه‌های دیگر هم صنعتی شویم. اگر آلمان امروز حرفی برای گفتن دارد، گذشته‌ای دارد که در آن پس از جنگ جهانی دوم هیچ نیروی کاری و هیچ فناوری نداشت. این کشور در جریان معاهدات صلح پذیرفت که فقط صنعت فولاد را برای بازسازی کشورشان در اختیارشان بگذارند. آلمانی‌ها طی ۱۰ سال ۱۶ ساعت کار می‌کردند و فقط یک وعده غذا می‌خوردند. پس از مدتی به ۱۲ ساعت کار و دو وعده غذا رسیدند و در نتیجه به ۸ ساعت کار با ۳ وعده غذا دست پیدا کردند. در نهایت پس از ۲۰ سال اشتوتگارت و ساکسن، پس از تولید فولاد به تولید خودرو پرداختند. البته من معتقدم تفکیک وزارتخانه‌ها دیگر در دستور کار قرار نمی‌گیرد و به هزینه‌های احتمالی‌اش نمی‌ارزد.

◉ این شیوه زندگی را که به مردم ایران توصیه نمی‌کنید؟ آلمان البته پیشینه ۱۲۰ساله خودروسازی با برندهای بزرگ را نیز دارد...

نه سوءبرداشت نکنید از حرف‌های من! منظور من این بود که ما یک مسیر ۱۰ تا ۲۰ ساله برای دستیابی به توسعه صنعتی پیش روی خود داریم. پیش از انقلاب ما هم خودروسازی داشتیم اما فشل و ناکارآمد و مونتاژکار بودند؛ با این حال هزینه تصمیمات غلط‌شان بر گرده مردم نبود و دولت نیز بخش خصوصی را رانتیر بار نمی‌آورد، اما الان این صنایع دولتی هستند و هزینه تصمیمات‌شان را نه مدیران بروکرات، بلکه مردم باید بدهند.

◉ در آلمان که به آن اشاره کردید ۱۷ برابر ایران به منابع آبی تجدیدپذیر دسترسی دارند و چشم‌انداز فولاد را متناسب با اقلیم طراحی کردند. در ایران با منابع آبی ناچیز، برای تولید ۵۵ میلیون تن فولاد و ۱۲۰ میلیون تن سیمان برنامه‌ریزی شده است. آیا این شیوه پسندیده است و در دولت آتی هم تداوم خواهد داشت؟

اتفاقا من هم از خصوصی‌سازی به‌شدت دفاع می‌کنم و معتقدم دولت باید ضامن اجرای دقیق سیاست‌های کلی اصل ۴۴ که رهبر معظم انقلاب ابلاغ کردند، باشد. در دولت‌های گذشته همواره یا دولت بزرگ‌تر از ابتدای کار خود شده بود یا در نهایت واگذاری‌ها منجر به شکل‌گیری پدیده خصولتی در اقتصاد ایران شده است. ما معتقدیم باید بدنه دولت بسیار کوچک و چابک شود تا دولت بتواند به پرواز در بیاید و کارآمدتر و با فراغ بال به وظایف ذاتی و حاکمیتی خود بپردازد. تداوم سیاست‌هایی که در ۲۴ سال اخیر در دستور کار قرار داشت، باعث این وضعیت شد و من امیدوارم در دوران تصدی دولت جدید این رویه‌ها تکرار نشود.

روی خط خبر

اتصال گمرک تا پایان تیر به سامانه جامع تجارت

رئیس‌جمهوری گفت: ضروری است اتصال کلیه سامانه‌ها به‌ویژه سامانه گمرک به سامانه جامع تجارت تا پایان تیر نهایی شود.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی ریاست‌جمهوری، دویست‌وچهل‌ویکمین جلسه ستاد هماهنگی اقتصادی دولت روز سه‌شنبه به ریاست حسن روحانی، رئیس‌جمهوری برگزار شد.

در ابتدای این جلسه وزیر راه و شهرسازی گزارشی از وضعیت روند ورود، بارگیری و ترخیص کالاها به‌ویژه کالاهای اساسی به تفکیک بنادر کشور ارائه کرد. برمبنای گزارش وزیر راه و شهرسازی، ناوگان حمل‌ونقل در بخش ریلی و جاده‌ای تقویت شده و ظرفیت حمل‌ونقلی در جهت تسریع بارگیری و انتقال کالا از بنادر و گمرکات افزایش یافته است.

رئیس‌جمهوری با اشاره به گزارش‌های تامین کالاهای اساسی و افزایش ظرفیت ناوگان حمل‌ونقل در جهت تسریع در انتقال کالا، گفت: همکاری همه دستگاه‌ها در جهت تسریع در ترخیص کالاهای موجود در گمرکات کشور ضروری است.

روحانی افزود: راه‌اندازی سامانه جامع تجارت کشور، ساختار لازم برای شفافیت و جلوگیری از معطلی کالا و ریشه‌کنی فساد و سوءاستفاده رانت‌جویانه را فراهم کرده و ضروری است اتصال کلیه سامانه‌ها به‌ویژه سامانه گمرک به سامانه جامع تا پایان تیر نهایی شود. همچنین در این جلسه ستاد هماهنگی اقتصادی دولت، رئیس جمعیت هلال احمر گزارشی از اقدامات این جمعیت برای تأمین بالگرد موردنیاز ارائه کرد و تصمیمات لازم در این زمینه اتخاذ شد.

دیدار رزم‌حسینی با رئیس قوه قضاییه

وزیر صنعت، معدن و تجارت با حضور در دفتر غلامحسین محسنی اژه‌ای با او دیدار کرد و با ارائه گزارشی درباره اقدامات وزارت و چالش‌هایی که در حوزه‌های صنعت و تجارت و همچنین تامین نیازهای اساسی مردم وجود دارد، بر لزوم هماهنگی و همکاری دولت و دستگاه قضایی برای حل مشکلات در این بخش‌ها تاکید کرد.

به گزارش قوه قضاییه، محسنی اژه‌ای نیز در این دیدار با تشکر از ابراز محبت وزیر صنعت، معدن و تجارت اظهار کرد: قوه قضاییه در دوره تحول و تعالی بر همکاری و استفاده از ظرفیت‌های همه دستگاه‌ها برای حل مشکلات کشور و مردم تاکید دارد. رئیس قوه قضاییه افزود: امروز کشور در شرایطی قرار دارد که بیش از همیشه نیازمند همدلی و همکاری همه بخش‌ها هستیم و هرچه هم‌افزایی بین دستگاه‌ها بیشتر باشد توفیقات در کاهش مشکلات مردم بیشتر خواهد بود. محسنی اژه‌ای با اشاره به هم‌پوشانی ماموریت در بخش‌هایی از وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه قضایی از جمله سازمان تعزیرات و سازمان بازرسی کل کشور، لزوم تبادل اطلاعات بین این مجموعه‌ها برای هماهنگی بیشتر را متذکر شد.

بازدید مدیرعامل شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی ایران از موسسه صمت

مدیرعامل شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی ایران روز گذشته با حضور در موسسه فرهنگی و مطبوعاتی صمت از تحریریه روزنامه صمت و پایگاه خبری گسترش‌نیوز بازدید کرد و از نزدیک در جریان فعالیت روزنامه‌نگاران و خبرنگاران این موسسه قرار گرفت. این بازدید در راستای افزایش تعامل میان شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی ایران با رسانه‌های تخصصی حوزه صنعت نمایشگاهی کشور انجام شد. در جریان این بازدید حسن زمانی از امکانات هلدینگ مطبوعاتی صمت دیدن و برای تداوم همکاری‌های تخصصی با این مجموعه مطبوعاتی اعلام آمادگی کرد. زمانی همچنین با ابراز خشنودی از وجود سرویس اختصاصی صنعت نمایشگاهی در بخش ویژه‌نامه‌های این مجموعه خاطرنشان کرد: همکاری دوجانبه موسسه صمت و شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی ایران به رشد و توسعه همه‌جانبه این صنعت در کشور منجر خواهد شد. وی در گفت‌وگو با خبرنگاران سرویس نمایشگاه این رسانه به بیان برخی اقدامات انجام شده در راستای اعتلای صنعت نمایشگاهی پرداخت و در تشریح آخرین جزئیات پاویون ایران در اکسپو ۲۰۲۰ دوبی گفت: یکی از طرح‌هایی که به‌عنوان افتخار جمهوری اسلامی ایران در حوزه پروژه‌های ملی کشور ثبت خواهد شد، پروژه پاویون ایران در اکسپو ۲۰۲۰ دوبی است. ساخت این پاویون از نیمه آذر ۹۹ آغاز شد و مرداد امسال به اتمام می‌رسد. زمانی با بیان اینکه این پروژه ۲۰۱۴ مترمربع مساحت دارد، گفت: ساخت پاویون ایران با این مساحت در ۸ ماه یک رکورد بی‌نظیر در صنعت ساختمان است. این پاویون از بین ۱۹۸ کشور جهان از حیث معماری، زیبایی و برخی ریزه‌کاری‌های خاص ایرانی در میان ۸ پاویون برتر جای گرفته است. مدیرعامل شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی ایران در ادامه این گفت‌وگو پیرامون برخی مسائل مانند نقشه راه صنعت نمایشگاهی کشور، استفاده از ظرفیت‌های شرکت‌های دانش‌بنیان و استارت‌آپ‌ها در این صنعت و... نظراتی را مطرح کرد که در شماره‌های آتی منتشر خواهد شد.

عکس: آیدا فریدی

صنعتگران بحران آب را جدی بگیرند

آب را با خام‌فروشی هدر ندهیم

جنگ آب در قلب عموسام

تحلیل روز

تحلیل صنعت از روش‌های مختلف اخذ مالیات بر درآمد

الگوی مالیاتی مناسب ایران کدام است؟

عکس: آیدا فریدی

امیرعباس آذرموند: در جهان امروز اخذ مالیات از محل درآمد افراد حقیقی و حقوقی جزو مهم‌ترین ابزارهایی است که دولت‌ها می‌توانند از طریق آن هم درآمدزایی کرده و هم به کاهش فاصله طبقاتی کمک کنند. برای این مهم ۳ دسته کلی الگوی فراگیر، دوگانه و مالیات هموار مطرح است. الگوی فراگیر الگویی پیچیده است که در آن برخورد یکسان با کار و سرمایه صورت می‌گیرد و همه مشمول مالیات بر مجموع درآمد با نرخ‌های تصاعدی و بالا می‌شوند. در این سیستم معافیت‌ها و تخفیف‌های گسترده‌ای وجود دارد؛ الگوی اجراشده در امریکا نیز به همین شیوه است. در الگوی دوگانه، رفتار متفاوتی با کار و سرمایه شده به طوری که یک مالیات بر درآمد ناخالص نیروی کار وضع می‌شود و یک مالیات بر مجموع درآمد نرخ ثابت نیز بر همه منابع درآمدی فرد اعم از کار و سرمایه تعیین می‌شود. در نظام مالیات همواره یک مالیات تک‌نرخی و به نسبت پایین بر همه منابع درآمدی شخص حقیقی تعلق می‌گیرد. در این سیستم برخی از انواع مالیات هموار، معافیت پایه دارند و یک نوع آن نیز دارای اعتبار مالیاتی پایه است. با توجه به نقش مالیات در تامین هزینه‌های دولت، ایران نیز در همین مسیر گام برمی‌دارد.

۳ معیار ارزیابی الگوهای مالیاتی

براساس گزارش اخیر مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دولت‌ها در جهان برای اداره امور کشور خود، مالیات‌های گوناگون اخذ می‌کنند.

از جمله مهم‌ترین انواع مالیات، مالیات بر درآمد است که به دو دسته مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی و مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی تقسیم می‌شود. مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی را می‌توان به دو شیوه جداگانه یا یکپارچه اخذ کرد. برای اجرای نظام مالیات بر مجموع درآمد الگوهای مختلفی پیشنهاد شده که هر یک از کشورهای جهان متناسب با شرایط خود، یکی از آنها را اجرا می‌کنند. نخستین معیار ارزیابی الگوهای مالیات بر مجموع درآمد، معیار افقی است. عدالت افقی در الگوی مالیاتی به این معناست که عدالت میان مالیات‌دهندگان برقرار باشد و از افرادی که درآمد مشابه دارند به طور یکسان مالیات دریافت شود. براین اساس، عدالت افقی هنگامی کامل محقق می‌شود که درآمد حاصل از کار و درآمد ناشی از سرمایه نرخ‌های متفاوتی نداشته باشند، همچنین برخی از مشاغل و اصناف مشمول معافیت یا تخفیف مالیاتی نباشند.

دومین معیار ارزیابی الگوهای مالیات بر مجموع درآمد معیار عدالت عمومی است. عدالت عمومی به عدالت اجتماعی و بهبود یا تضعیف شکاف‌های طبقاتی از راه ابزار مالیات اشاره دارد.

به عبارت دیگر، عدالت عمومی در مالیات به این معناست که از راه ابزار مالیات، فاصله طبقاتی و دهک‌های درآمدی کاسته شود و جامعه‌ای با برابری بهتر پس از وضع مالیات ایجاد شود. براساس اصل عدالت عمودی، گروه یا طبقه‌ای که دارای منابع مالی بیشتری است و درآمد بیشتری دارد باید بیش از اقشار کم‌درآمد مالیات بپردازد.

یکی از شاخص‌هایی که برای ارزیابی میزان اثر الگوی مالیاتی یک کشور بر بازتوزیع و تحقق اصل عدالت عمودی از آن طریق وجود دارد، تفاوت شاخص ضریب جینی قبل از مالیات و بعد از مالیات است.

معیار سوم ارزیابی الگوهای مالیات بر مجموع درآمد کارآیی اقتصادی است. براساس دانش اقتصاد، مردم در حالتی که هیچ مالیات و دخالتی در اقتصاد وجود نداشته باشد، عقلایی رفتار می‌کنند و منابع به بهترین نحو تخصیص می‌یابد. در این حالت اقتصاد در کارآیی کامل قرار دارد.

ایران به کدام الگو تکیه کند؟

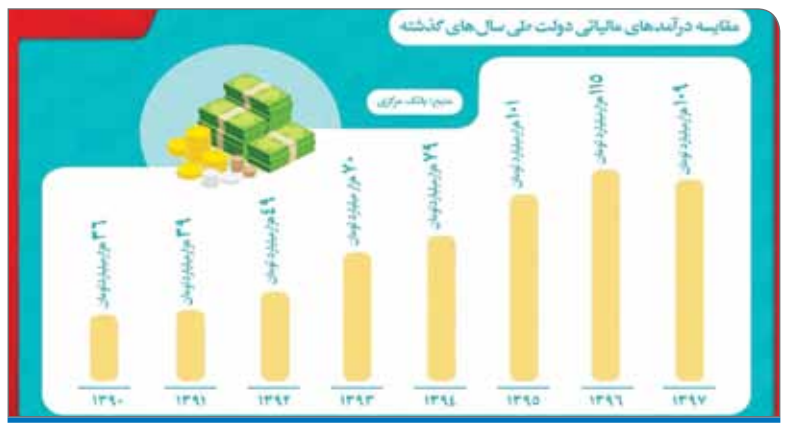
یک الگوی مالیاتی مطلوب علاوه‌بر تامین برابری، کارآیی و سادگی، مانع فرار مالیاتی می‌شود و همه منابع درآمدی را شناسایی می‌کند. برای طراحی یک الگوی مالیاتی باید درباره امور مختلف تصمیم‌گیری شود. نخستین موضوع مهم در تعیین الگوی مطلوب، شرایط نظام اجتماعی و چابکی بروکراسی کشور است. به همین دلیل توصیه می‌شود در ایران نظام مالیاتی سیستم ساده‌ای داشته باشد تا به این ترتیب به اهداف سیاست‌گذار جامه عمل پوشانده شود.

دومین مسئله سطح فرهنگ مالیاتی و تمکین مالیاتی در کشورهای در حال توسعه از جمله ایران است. در کشورهای توسعه‌یافته اهمیت و پرداختن مالیات در میان شهروندان مسئله جاافتاده‌ای است. در این کشورها از کودکی آموزش‌های لازم به افراد داده می‌شود و همین سبب بالا بودن تمکین مالی بیشتر مردم در کشورهای توسعه‌یافته است. اما در کشورهایی چون ایران، ضرورت پرداخت مالیاتی به‌خوبی تبیین نشده است. همچنین مردم اطلاع کافی از اهمیت و وضعیت نظام مالیاتی کشور ندارند.

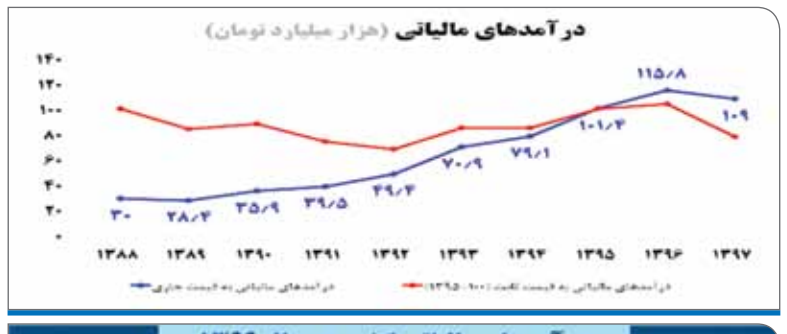
سومین مقوله‌ای که توجه به آن ضروری است، تورم و شوک‌های قیمتی در ایران است. در اقتصاد ایران تورم به پدیده‌ای رایج و تقریبا همیشگی تبدیل شده و از نظر نرخ تورم ایران جزو ۱۰ کشور دارای تورم بالا در جهان محسوب می‌شود. علاوه‌بر تورم همیشگی، شوک‌های قیمتی در هر دهه در اقتصاد ایران رخ می‌دهد. بر اثر این شوک‌های تورمی، نرخ کالاها و دارایی‌های سرمایه‌ای چند برابر می‌شود. در این شرایط صاحبان دارایی و سرمایه، ثروتشان چند برابر می‌شود. این در حالی است که مزدبگیران هر دم فقیرتر می‌شوند؛ این امر به افزایش شکاف طبقاتی منجر شده است. توجه به این مسئله از آن رو ضروری است که می‌توان با ابزارهای مالیاتی از شدت شوک‌های تورمی کاست. به این منظور باید فعالیت‌های مضر اقتصادی مشمول نرخ‌های مضاعف شوند تا جذابیت آنها کاهش یابد. به عبارتی، پایه مالیاتی باید گسترش پیدا کند و بسیاری از درآمدهای معاف از مالیات در مالیات بر مجموع درآمد گنجانده شود. اعمال مالیات بر فعالیت‌های اختلال‌زا و سوداگری در کالاهای بادوام، موجب کاهش تقاضا و کاهش سرعت گردش پول در بازار مدنظر می‌شود و درنتیجه کاهش‌دهنده شوک‌های قیمتی در بازار مدنظر است. چنانچه این سیاست بر تمام فعالیت‌های سوداگرانه و غیرمولد اعمال شود، بخش تولید جذاب‌تر خواهد شد و آثار منفی شوک قیمتی بر تولید ناخالص داخلی و نابرابری درآمدی نیز کاهش می‌یابد.

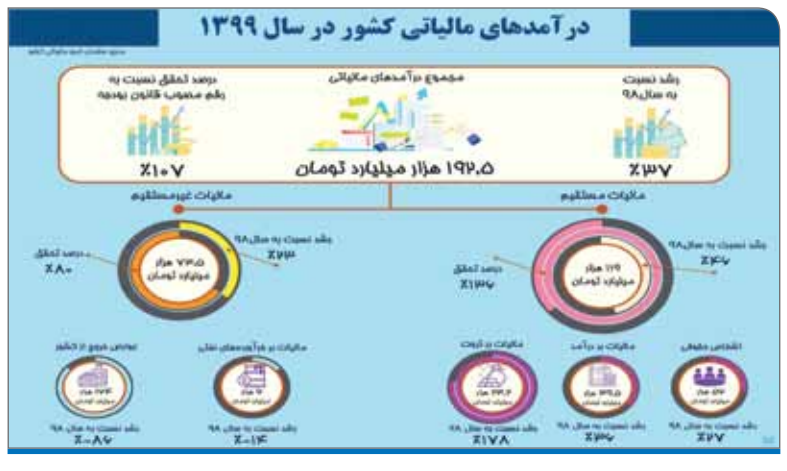

سابقه نرخ ۷۵ درصدی مالیات بر درآمد در ایران

افزایش مالیات ثروتمندان موضوعی است که مورد اتفاق بیشتر کارشناسان اقتصاد است. تحقیقات نشان می‌دهد نرخ‌های بالا و پلکان‌های مالیاتی زیاد در ایران در گذشته نیز سابقه داشته اما در سال‌های اخیر سیاست‌گذاران نرخ مالیات افراد ثروتمند را کاهش داده‌اند. برای مثال، در بودجه ۹۹ با وجود پیشنهاد نرخ ۳۵درصدی در لایحه دولت، در اقدامی عجیب، کمیسیون تلفیق مجلس شورای اسلامی این نرخ را به ۲۵ درصد کاهش داد. درحالی‌که کاهش نرخ مالیات بالاترین طبقه درآمدی، نه‌تنها سودی برای عموم مردم ندارد، بلکه با کاهش درآمدهای دولت و کسری بودجه، درنهایت عموم مردم از آن متضرر می‌شوند. برمبنای نرخ‌ها و پلکان‌های مالیاتی مصوب سال ۱۳۶۶، در این سال نظام مالیات بر درآمد ایران از ۱۹ طبقه مالیاتی مجزا تشکیل شده بود که نرخ مالیات طبقات آن از ۱۲ درصد در کمترین طبقه درآمدی تا ۷۵ درصد در بالاترین طبقه درآمدی تغییر می‌کرد. درحالی‌که امسال طبقات مالیات بر درآمد به ۳ طبقه کاهش یافته و نرخ مالیات آن از ۱۰ تا ۲۵ درصد تغییر می‌کند. آنچه واضح است اینکه ثروتمندان بیشترین بهره را از کاهش تعداد طبقات مالیاتی و کاهش نرخ مالیات بالاترین طبقه درآمدی می‌برند.

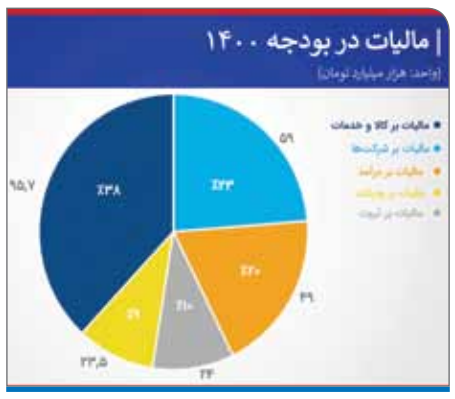
لزوم اصلاح پلکان‌های مالیات بر درآمد

اندیشکده اقتصاد مقاومتی نیز در گزارشی افزایش درآمدهای مالیاتی را اصلی‌ترین راه کاهش وابستگی نفت در ساختار بودجه دانسته است. براساس گزارش این پژوهشکده، هر درآمدی به جز درآمد مالیاتی، از قبیل فروش دارایی و سهام یا فروش اوراق، «درآمد پایدار» نیست و نه‌تنها از این جهت تفاوتی با فروش نفت ندارد، بلکه در برخی موارد می‌تواند اثرات نامطلوب‌تری بر اقتصاد کشور بگذارد. تنها «درآمد پایدار» دولت‌ها، درآمدهای مالیات است و لازم است بخش اصلی درآمد کشور در بودجه ۱۴۰۰ نیز از این طریق تامین شود. براساس این گزارش، از طرف دیگر دولت باید برای افزایش درآمدهای مالیاتی به اصلاح نظام مالیاتی بپردازد که اصلاح طبقات مالیات بر درآمد یکی از الزامات این اصلاح است.

مالیات بر درآمد پایه مالیاتی است که در بیشتر کشورهای پیشرفته سهم عمده درآمدهای مالیاتی را تشکیل می‌دهد. کشورهای پیشرفته از طریق وضع مالیات‌های تصاعدی بر درآمد بیشتر منابع مالی اداره کشور را تامین می‌کنند.

براساس آمار، سهم مالیات بر درآمد به کل درآمدهای مالیاتی در ایران نسبت به کشورهای پیشرفته بسیار پایین‌تر است. برای مثال این نرخ برای امریکا ۴۰.۷ درصد، کانادا ۳۶.۵ درصد و بریتانیا ۲۷.۳ درصد است. اما این نرخ در ایران تنها ۱۳.۲ درصد است. باید درنظر داشت که نرخ مربوط به ایران با نرخ نهایی مالیات بر درآمد ۳۵ درصد در سال ۹۶ محاسبه شده که با وجود کاهش نرخ مالیات بر درآمد به ۲۵ درصد، وضعیت این شاخص امسال بدتر نیز شده است. همچنین در مقایسه سهم مالیات بر درآمد به کل درآمدهای مالیاتی در برخی از کشورهای OECD با ایران به نکات جالبی می‌رسیم که در نمودار زیر نمایان است.

تمرکز اقتصاد ایران بر مالیات‌های پنهان

براساس گزارش مرکز آمار ایران، سهم مالیات مستقیم از کل درآمدهای مالیاتی کشور در سال ۹۰ از ۷۹ درصد به ۵۸ درصد در سال ۹۸ رسید. همچنین سهم مالیات بر کالا و خدمات که از آن با عنوان مالیات غیرمستقیم یاد می‌شود از کل درآمد مالیاتی از ۲۱درصد در سال ۹۰ به ۴۲ درصد در سال ۹۸ رسیده است. این موضوع بیانگر تمرکز دولت بر گرفتن مالیات پنهان از مردم است.

طی گزارشی که مرکز آمار با عنوان عدالت اجتماعی منتشر کرده است مالیات مستقیم شامل مالیات بر اشخاص حقوقی، مالیات بر درآمد و مالیات بر ثروت بوده و مالیات غیرمستقیم نیز مالیات بر کالا و خدمات درنظر گرفته شده است. این در حالی است که بانک مرکزی طی گزارش‌های قبلی خود مالیات بر واردات را نیز جزئی از مالیات غیرمستقیم به شمار می‌آورد.

همچنین به نظر می‌رسد مرکز آمار مالیات بر واردات را در یکی از اجزای دیگر مالیاتی درنظر گرفته است. در سال ۹۰ سهم مالیات مستقیم (اشخاص حقوقی، درآمد و ثروت) حدود ۷۹ درصد از کل درآمدهای مالیاتی را تشکیل می‌داد و در همین سال سهم مالیات بر کالا و خدمات که از آن با عنوان مالیات پنهان یاد می‌شود ۲۱درصد بوده است.

درحالی‌که در سال ۹۸ این سهم برای مالیات مستقیم به ۵۸ درصد و برای مالیات غیرمستقیم به ۴۲ درصد رسیده است.

به بیان دیگر، سهم مالیات بر کالا و خدمات از کل درآمدهای مالیاتی دولت در طول ۸ سال ۲ برابر شده است. این تغییر نسبت ناشی از کاهش سهم مالیات اشخاص حقوقی است.

این امر نشان می‌دهد تمرکز دولت در طول چندین سال گذشته بیشتر از دریافت مالیات از شرکت‌ها، بر اخذ مالیات به صورت پنهان از مردم بوده است. البته در این گزارش مرکز آمار، مالیات بر واردات تعیین نشده است.

از آنجا که مالیات بر واردات نیز جزئی از مالیات غیرمستقیم تلقی می‌شود، چنانچه این قسمت نیز محاسبه می‌شد به احتمال زیاد سهم مالیات‌های غیرمستقیم و پنهان از مالیات مستقیم از کل بیشتر می‌شد.

سخن پایانی

مالیات از مهم‌ترین ارکان درآمدی دولت‌ها محسوب می‌شود. عموما در کشورهای توسعه‌یافته مالیات مهم‌ترین بخش درآمدزایی دولت‌ها برای صرف هزینه‌های جاری کشور است اما این اتفاق در کشورهای کمتر توسعه‌یافته رخ نمی‌دهد، به‌ویژه کشورهایی که دارای منابع طبیعی مانند نفت و گاز هستند معمولا از درآمدهای مالیاتی برای تامین هزینه‌های جاری خود بهره لازم را نمی‌برند.

ایران نیز در زمره کشورهایی است که دارای منابع طبیعی بوده و تا حد زیادی برای تامین هزینه‌های خود از درآمدهای نفتی استفاده می‌کند. از آنجا که بهره‌گیری از درآمد حاصل از فروش نفت در بودجه جاری کشور منجر به افزایش پایه پولی و سرانجام افزایش تورم می‌شود، هرچه دولت بتواند هزینه‌های جاری خود را با تکیه بر مالیات از درآمدهای نفتی جدا کند برای اقتصاد کشور نیز بسیار مفید خواهد بود. با توجه به شرایط جنگ اقتصادی کنونی افزایش مالیات ثروتمندان موضوعی غیرقابل انکار است.

با توجه به نبود پایه مالیات بر عایدی سرمایه و مشکلات متعدد ساختاری قانون مالیات بر ثروت در ایران، ساده‌ترین راه برای افزایش مالیات ثروتمندان، افزایش مالیات بر درآمد آنها است. از طرفی، باید درنظر داشت نتایج برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهد کاهش مالیات ثروتمندان عاملی مهم در افزایش شکاف طبقاتی و نابرابری بوده است. بسیاری از کارشناسان پیشنهاد می‌کنند تعیین نرخ مالیات در لایحه‌های بودجه مورد بازبینی قرار بگیرد.

تصویب سند ارتقای بهره‌وری بخش صنعت

هیات‌وزیران، سند ارتقای بهره‌وری بخش صنعت را به تصویب رساند.
به‌گزارش ایرنا، هیات‌وزیران به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و نفت و سازمان اداری و استخدامی کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی، در اجرای بند الف ماده ۵ و تحقق اهداف جدول شماره ۲ ماده ۳ قانون برنامه ۵ ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، سند ارتقای بهره‌وری بخش صنعت را تصویب کرد.

بر این اساس، وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و نفت (شرکت ملی صنایع پتروشیمی) موظفند گزارش پیشرفت اقدام‌ها و برنامه‌های مندرج در این سند را در مقاطع زمانی ۶ ماه تهیه و به سازمان ملی بهره‌وری ایران ارائه کنند.
همچنین سازمان اداری و استخدامی کشور و سازمان ملی بهره‌وری ایران مکلفند گزارش تجمیعی اقدام‌های انجام شده برای این سند را به‌صورت سالانه به هیات‌وزیران ارسال کنند.

بخش صنعت یکی از بخش‌های نه‌گانه اقتصادی است که شاخص‌های رشد ارزش‌افزوده، رشد بهره‌وری کل عوامل تولید و رشد عوامل تولید (نیروی کار و سرمایه) آن طی سال‌های برنامه ششم توسعه به ترتیب ۹.۳، ۲ و ۷.۳ درصد هدف‌گذاری شده است.
عملکرد این بخش در رشد ارزش‌افزوده، رشد بهره‌وری کل عوامل و رشد عوامل تولید (نیروی کار و سرمایه) طی سال‌های برنامه ششم توسعه به ترتیب منفی ۰.۷، منفی ۰.۹ و ۰.۲ درصد گزارش شده است.

صنعتگران، بحران آب را جدی بگیرند

فاطمه امیراحمدی
editor@smtnews.ir

آب منشأ زندگی و آبادانی است؛ از این‌رو از گذشته تا امروز هر جا آب بوده انسان‌ها هم گردهم جمع شده و زندگی روستایی و شهری شکل گرفته است. در گذشته بیشترین میزان آب برای شرب و کشاورزی استفاده می‌شد اما با انقلاب صنعتی مصرف آب در جهان بالا رفت و به همان نسبت محیط‌زیست بیشتر مورد تهدید قرار گرفت. پس از مشکلات زیست‌محیطی و در چند سال اخیر بحران آب،تدابیر زیادی اندیشیده شد تا پساب‌ها دوباره به چرخه مصرف برگردند و به‌این ترتیب از این آب‌ها دوباره در بخش‌های صنعتی و البته کشاورزی استفاده شد. استفاده از فاضلاب تصفیه‌شده یکی از راهکارها برای کاهش مصرف آب در بخش صنعت بوده و کمک زیادی به توسعه فضاهای سبز در واحدهای صنعتی کرده است.

عکس: صمت

اگر امروز با بحران آب روبه‌رو هستیم یکی از مهم‌ترین اقدامات برای رفع این معضل، بازیافت آب است. صنعتگران باید ملزم شوند آب مصرفی در خطوط تولید خود را تصفیه و در سایر بخش‌ها استفاده کنند

قطعات آب‌بر

محسن رزمخواه، عضو هیات‌مدیره انجمن قطعه‌سازان استان تهران درباره بخش‌های آب‌بر صنعت خودرو به صمت گفت: بخش‌های رنگ مصرف آب بالایی دارند. قطعات آبکاری هم از بخش‌های آب‌بر خودرو بوده که بیشتر مربوط به قطعات تزئینی خودرو است.
وی افزود: قطعات گالوانیزه و همچنین قطعاتی که عملیات حرارتی دارند، آب مصرفی زیادی دارند. در این راستا، برخی شرکت‌ها اقداماتی برای کاهش مصرف آب کرده‌اند اما تعداد آنها کم بوده و باید تمام واحدهای صنعتی در این مسیر گام بردارند.

▣ اقدامات لازم برای کاهش مصرف

این فعال صنعت خودرو با اشاره به اقداماتی که کشورهای صنعتی در کاهش مصرف آب انجام داده‌اند، گفت: موضوع بازیافت دوباره آب پس از مصرف صنعتی یکی از مهم‌ترین بحث‌های مطرح‌شده در صنعت است. البته آب‌های مصرفی در صنعت مربوط به آب‌های تصفیه‌نشده و آب چاه است و مصرف شرب ندارد. عضو هیات‌مدیره انجمن قطعه‌سازان استان تهران تصریح کرد: این آب پس از استفاده با دستگاه‌های تصفیه دوباره برای صنعت یا کشاورزی مورداستفاده قرار می‌گیرد.

رزمخواه با بیان اینکه اگر امروز با بحران آب روبه‌رو هستیم یکی از مهم‌ترین اقدامات برای رفع آن، بازیافت آب است، گفت: صنعتگران باید ملزم شوند آب مصرفی را در خط تولید تصفیه کرده و در سایر بخش‌ها به مصرف برسانند.

▣ آمار تصفیه آب پایین است

این فعال صنعت خودرو در پاسخ به این پرسش که چند درصد واحدهای صنعتی داخلی به سوی تصفیه آب و استفاده دوباره از آن حرکت کرده‌اند، گفت: آمار دقیقی از واحدهای تولیدی که دستگاه‌های تصفیه آب دارند، وجود ندارد اما براساس وضعیت فعلی آب می‌توان گفت ۱۰ تا ۱۵ درصد بیشتر نیستند. خرید دستگاه‌های تصفیه‌کننده نیاز به سرمایه دارد و با توجه به مشکلات نقدینگی که صنعتگران با آن در حال دست‌وپنجه نرم کردن هستند، حاضر به سرمایه‌گذاری در این بخش نیستند.
رزمخواه در ادامه سخنان خود عنوان کرد: در این‌باره باید مجلس شورای اسلامی ورود کند و قانون‌های سختگیرانه‌ای وضع شود. در کنار قانون، وزارت صنعت، معدن و تجارت هم باید تولیدکنندگان و صنعتگران را ملزم کند آب مصرف‌شده را بازیافت کرده و به چرخه مصرف برگردانند.
عضو هیات‌مدیره انجمن قطعه‌سازان استان تهران گفت: برای تحقق این امور ضروری است نرخ آب افزایش پیدا کند تا خرید دستگاه‌های تصفیه آب برای تولیدکنندگان توجیه اقتصادی داشته باشد.

> محسن رزمخواه: ضروری است نرخ آب افزایش پیدا کند تا خرید دستگاه‌های تصفیه آب برای تولیدکنندگان توجیه اقتصادی داشته باشد

رنگ زدن قطعات و مصرف آب

در ادامه رضا جواهری از دیگر کارشناسان صنعت خودرو و فعال در حوزه قطعات پلیمری رنگی که مصرف آب بالایی نسبت‌به سایر قطعات دارند به صمت گفت: سیستم رنگ به‌تنهایی نیاز به آب ندارد. واحدهای فعال در حوزه قطعات پلیمری تعدادی تانکرهای آب در اختیار دارند که به‌عنوان آبشار پشت قسمت‌های پاشش مخزن رنگ، کمک می‌کند تا گرده رنگ در هوا معلق نشود. او افزود: آب مصرفی در این بخش در هفته بین ۵۰ تا ۵۵ هزار لیتر آب است اما این‌گونه نیست که پس از یک هفته این آب از بین برود، بلکه در یک چرخه بسته می‌چرخد و ذرات رنگ را به خود جذب می‌کند. او تصریح کرد: امسال در واحد صنعتی خود با خرید دستگاه تصفیه، سعی داریم آب مصرفی دوباره به چرخه مصرف برای امور کشاورزی برگردد. البته بخش کمی از این آب هم تبخیر می‌شود.

جواهری با بیان اینکه آب مصرفی در این قطعات نسبت‌به برخی صنایع زیاد نیست، اظهارکرد: آب مصرفی واحدهای رنگ روزانه نبوده و در نهایت هم پس از تصفیه برای امور کشاورزی، مورد استفاده قرار می‌گیرند. این فعال صنعت قطعه در پاسخ به این پرسش که چرا این آب پس از تصفیه دوباره برای مصارف صنعتی به‌کار گرفته نمی‌شود، گفت: می‌توان از آنها برای برخی از بخش‌های صنعتی استفاده کرد اما در حوزه قطعات پلیمری رنگی به دلیل استفاده از کویل‌های گرمایشی و سرمایشی، املاح موجود در این آب‌ها به این دستگاه‌ها آسیب وارد می‌کند. این فعال صنعت با اشاره به نرخ دستگاه‌های تصفیه آب برای واحدهای صنعتی گفت: نرخ این دستگاه‌ها حدود یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان است و پساب‌ها را دوباره برای بخش‌های کشاورزی قابل مصرف می‌کنند.

▣ فناوری نوین چه می‌گوید؟

جواهری در پاسخ به پرسشی مبنی بر اینکه تولیدکنندگان پلیمری رنگی در کشور چقدر در این‌باره ورود کرده و از دستگاه‌های تصفیه آب استفاده می‌کنند، گفت: واحدهای صنعتی که خطوط رنگ آنها جدید است به‌طور معمول دستگاه تصفیه آب را هم خریداری کرده‌اند. با راه‌اندازی خط تولید رنگ حتما دستگاه بازیافت آب مصرفی هم نصب می‌شود اما واحدهای صنعتی قدیمی در این‌باره کمتر ورود کرده‌اند.
این فعال صنعت ادامه داد: خطوط رنگ قطعات پلاستیک که با تیراژ اقتصادی و بالا فعالیت دارند، تعداد محدودی بوده که دستگاه‌های تصفیه آب دارند یا در حال تهیه آن هستند.
جواهری درباره فناوری نوین در حوزه رنگ و کاهش آب مصرفی اظهارکرد: فناوری مورداستفاده کشورهای صنعتی و بزرگ خودروساز هم مانند ایران است. ایران با الگوگیری از آنها به سوی بازیافت آب رفته و با تصفیه آب از آن برای بخش کشاورزی استفاده می‌کند. در واقع ذرات رنگ از آب جدا شده و برای آبیاری زمین‌های کشاورزی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

> رضا جواهری: واحدهای صنعتی که خطوط رنگ آنها جدید است به‌طور معمول دستگاه تصفیه آب را هم خریداری کرده‌اند

سخن پایانی

بنابر این گزارش به‌نظر می‌رسد صنعتگران، بحران آب را خیلی جدی نگرفته‌اند و همچون شرایط عادی فعالیت دارند. در این راستا، تنها بخشی از بدنه صنعت براساس آنچه کشورهای صنعتی انجام می‌دهند به‌دنبال تصفیه آب و استفاده دوباره از آن در چرخه مصرف از جمله در بخش صنعت و کشاورزی هستند. فعالان قدیمی نسبت‌به این امور تقریبا بیگانه بوده و مسئله آب، دغدغه آنها نیست. شیوه‌های سنتی بسیار آب‌بر بوده و بحران آب را در کشور جدی‌تر می‌کند. هشداری که در این‌باره وجود دارد این است که بحران آب تنها چالش قحطعی و قطعی برق نیست و در واقع حیات زمین را با خطر جدی مواجه می‌کند. شاید تا دیر نشده باید تعطیلی برخی خطوط تولیدی را برای رفع بحران آب به جان خرید و توقف خطوط آسیب‌زا به محیط‌زیست را در دستور کار قرار داد.

یادداشت

آمایش سرزمین و جنگ جهانی سوم

وحید نوروزی- کارشناس محیط زیست و مسائل شهری: براساس شنیده‌ها، ظاهرا سند ملی آمایش سرزمین جمع‌بندی شده و در روزهای پایانی این دولت رونمایی می‌شود. از دهه ۵۰ می‌خواهیم در این مملکت سند ملی آمایش سرزمین داشته باشیم و موفق نمی‌شویم. می‌دانید چرا در خیلی از استان‌ها مشکل جدی آب داریم؟ می‌دانید چرا استان‌ها و حتی شهرهای همسایه سر موضوع آب، به جان هم می‌افتند؟ می‌دانید چرا سیاسیون دنبال انتقال آب از نقطه‌ای به نقطه دیگر هستند؟ هر نماینده مجلسی برای شهر خود دنبال گرفتن امتیاز احداث کارخانه فولاد و ذوب آهن و... است؟ می‌دانید چرا بیکاری در چند استان بیداد می‌کند و فقر دامن شهروندان آنها را گرفته است؟ می‌دانید چرا اقتصاد استان‌ها به‌شدت با یکدیگر تفاوت دارد؟ پاسخ این سوالات در «آمایش سرزمین» خلاصه می‌شود. اگر می‌خواهید معنای آمایش سرزمین را به زبان ساده بدانید، باید بگویم هر کشوری در پهنه‌های جغرافیایی متعدد خود که در تقسیم‌بندی‌های ما استان گفته می‌شود یکسری ویژگی‌های طبیعی و زیست‌محیطی دارد که جمعیتی را در خود جای داده و دارای ظرفیت‌های سرمایه‌ای، اقتصادی و اجتماعی خاص خود است. هنر توزیع متوازن و هماهنگ این توانایی‌ها در نقاط مختلف یک کشور به نحوی که باعث بهره‌برداری منطقی از تمام این توانایی‌ها باشد و همراه با شرایط خاص آن اکوسیستم باشد را آمایش سرزمین می‌گوییم. وقتی یک مملکت سند آمایش سرزمین دارد، حتی سند چشم‌اندازش را هم براساس سند آمایش سرزمین‌اش تنظیم می‌کند. مدیران ملی که نمی‌خواهند رویابافی کنند و باید براساس توان اکولوژیکی کشور در استان‌های گوناگون برنامه‌ریزی کنند. وقتی سند ملی آمایش سرزمین آماده باشد، هیچ نماینده مجلسی، هیچ استانداری و هیچ مقام محلی دنبال آرزوهای غلط خود یا حتی شهروندانش نمی‌رود. مثلا همه می‌دانیم کارخانه فولاد به‌شدت نیازمند آب فراوان است. بعد در حالی که کشور ما با مشکل حاد کم‌آبی و کاهش سطح آب‌های زیرزمینی مواجه است، بسیاری از کارخانجات تولید فولاد در استان‌ها و مناطق بسیار کم آب کشورمان احداث شده و در حال فعالیت هستند، درحالی که تولید هر تن فولاد «۲۳۰ هزار لیتر آب» مصرف می‌کند. همین الان حدود ۹ مجتمع بزرگ فولاد کشور در استان‌های خشک و کم‌آب کشور ساخته شده است. اگر سند آمایش سرزمین داشتیم، هیچ‌گاه نباید اجازه می‌دادیم بسیاری از این کارخانجات در جای غلط احداث شوند. وقتی رئیس‌جمهور یک کشور برنامه توسعه پنج ساله را کنار می‌گذارد؛ یعنی برنامه‌ریزی و آمایش سرزمین کیلویی چند؟ اما این گونه تدابیر و دستورها جز خیانت به نسل‌های آینده و عوام‌فریبی معنای دیگری ندارد. در مقیاس‌های کوچک‌تر شهری هم به طرح جامع شهرها و طرح تفصیلی می‌رسیم. اعضای شورای شهری که فله‌ای، فهرستی یا به خاطر معروف بودن نزد افکار عمومی، کلید شهرها را در اختیار گرفته‌اند، اگر به این اسناد بالادستی متعهد نباشند و کسی هم آنها را بازخواست نکند، در همان ۴ سال حضورشان در شورا، برخلاف توان اکولوژیکی شهرهای‌شان و در خیال خام خود به هوای توسعه شهرها، کاری می‌کنند که با رفتار مغول هنگام حمله به شهرها برابری می‌کند. مشکل اصلی سرزمین ما آدم‌های باسواد، دلسوز و متعهد است. آنها تا آمایش سرزمین را درک نکنند، اتفاق مهمی رخ نخواهد داد. امیدوارم مجلس شورای اسلامی، به‌طور جدی به این موضوع ورود کند. این سند باید به قانون رسمی کشور تبدیل شود. باید به گونه‌ای شود که هیچ رئیس جمهور، وزیر و استانداری نتواند برخلاف سند آمایش سرزمین قدم بردارد. قوانین توسعه ۵ ساله کشور و به‌ویژه قانون توسعه هفتم که به‌زودی باید در مجلس، بررسی و تصویب شود، الزاما باید برگرفته از سند آمایش سرزمین باشد. سند آمایش سرزمین در دو مقیاس ملی و استانی از نان شب برای مردم سرزمین‌مان واجب‌تر است به‌ویژه در شرایطی که با بحران آب مواجه هستیم و آیندگان، از کسانی که به این موضوع بی‌توجهی کرده‌اند، نخواهند گذشت. اگر آمایش سرزمین را در بعد کلان، سرلوحه خود قرار ندهیم و از کنار توان اکولوژیکی، اجتماعی و اقتصادی و انسانی بخش‌های گوناگون کشور با بی‌خیالی بگذریم، خطر بسیار مهمی کشور را تهدید کند. به‌عنوان مثال، جنگ جهانی سوم که به جنگ آب معروف شده را خیلی راحت می‌توان در صورت عدم‌تدبیر در سطح شهرهای کوچک هم دید.

یادداشت

کمبود آب و بحران زیست‌محیطی

علی مریدی/مدیرکل دفتر مدیریت آب‌وخاک سازمان محیط‌زیست

در کشور ما اگرچه بنا به نظر برخی کارشناسان، بحران آب به‌دلیل برداشت بیش از توان تجدیدپذیری طبیعت از همان اوایل دهه ۴۰ و همزمان با توسعه بهره‌برداری از منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی و ایجاد کانون‌های رشد شهری و صنعتی و گسترش کشاورزی آبی در دشت‌های بزرگ و حاصل‌خیز آغاز شد اما از حدود دو دهه قبل به سرعت نشانه‌های بحران آب آشکار شده است. کاهش آبدهی چاه‌ها و هدررفت آب تقریبا تمامی دشت‌های مهم کشور و معضل تامین نیاز فزاینده جمعی به آب شرب به‌ویژه در کلانشهرها، مشکلات مرتبط با اجرای طرح‌های انتقال آب بین‌حوضه‌ای و آلودگی روزافزون منابع آب سطحی و زیرزمینی، خشکی تالاب‌ها، بروز خشکسالی‌های هیدرولوژیک و به وخامت گرایيدن شرایط زیست و وضعیت اقتصادی مردم روستایی به‌ویژه در نواحی خشک و کم‌آب و در نهایت ناکارآمدی و بی‌اثرماندن بخش مهمی از سیاست‌های بازدارنده و تشویقی دولت‌ها با استفاده از اهرم‌های فنی و قانونی برای غلبه بر مشکلات آبی و زیست‌محیطی، بارزترین نشانه‌های برآمده از یک بحران آبی تمام‌عیار در کشور بود. این مسئله جای تامل بسیار دارد، چراکه بحران آب در سرزمینی رخداده که بنا به شهادت تاریخ، دسترسی به آب در کنار برخورداری از امنیت راه‌های تجاری همواره نقش بسیار مهمی در رشد و رونق اقتصادی، ثبات اجتماعی و سیاسی و آسودگی و رضایت ساکنان آن داشته است. در کشوری که آب و نحوه بهره‌برداری از آن، بخشی از هویت تاریخی مردم آن را تشکیل می‌دهد، بروز بحران آبی باید یک نشانه تامل‌برانگیز و نگران‌کننده برای تصمیم‌گیران و برنامه‌ریزان ارزیابی شود. درباره علل و عوامل شکل‌گیری بحران آب در کشور بسیار گفته‌اند؛ برای سده‌های متمادی مکان‌گزینی جمعیت و کاربری زمین و فعالیت‌های اقتصادی در تناسب و سازگاری شگفت‌انگیز با چندوچون منابع آبی در دسترس و با توزیع نامتوازن آن در پهنه سرزمینی قرار داشت. ادراک عمیق محیطی ایرانیان، آن را از سربه‌مهری بود که برای قرن‌ها به ساکنان این سرزمین در سخت‌ترین شرایط طبیعی کمک کرد تا لوازم و اسباب زندگی فردی و جمعی خویش را به‌نحوی شایسته و خلاقانه بیارایند. اما با مداخلات توسعه‌ای دولت‌ها در سده حاضر و به‌ویژه از دهه ۴۰ به این سو، متکی به درآمدهای نفتی در یک ساختار تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی تمرکزگرا، بخشی‌نگر و از بالا به پایین، نظم و هماهنگی‌های جاافتاده در رابطه میان انسان، فضا و فعالیت را در چشم بر هم‌زدنی درهم فروریخت و چیزی کارآمدتر را جایگزین آن نکرد. تزریق پول نفت به مناطق و نواحی آبادتر کشور و هدایت بخش مهمی از فعالیت‌های توسعه‌ای به مناطق آماده‌تر و در مرکز آن شهرهای بزرگ، طی چند برنامه عمرانی، قلمرو سرزمینی را به بخش‌های برخوردار و نابرخوردار تقسیم کرد.
سرمایه‌های مالی و بارگذاری‌های اقتصادی به سرعت در نواحی رشدیافته‌تر کشور تمرکز یافتند و این مسئله الگوی تاریخی و نسبتا متعادل توزیع جمعیت و فعالیت متناسب با شرایط طبیعی را در یک جامعه سنتی دگرگون کرد. مدیریت آب کشور در جریان این تحولات با رویکردی عرضه‌محور و استفاده از خدمات فنی تخصصی شرکت‌ها و موسسات بین‌المللی اقدامات مهمی را به‌ویژه در عرصه سدسازی و آبرسانی به شهرها و توسعه شبکه‌های آبیاری مدرن در نقاط گوناگون کشور به انجام رسانید. با این همه، نتیجه نهایی این دگرگونی چیزی نبود جز بروز انواع بحران‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و زیست‌محیطی که به نوبت در این کشور ظاهر شدند. بحران کنونی محیط‌زیست و مشکلات و تعارضات ناشی از نحوه تخصیص و بهره‌برداری از منابع طبیعی مشترک و از جمله منابع آب تجدیدپذیر، آخرین حلقه از زنجیره بحران‌های ساختاری و فرجام‌گریزناپذیر یک نظام تصمیم‌گیری تمرکزگرا، بخشی‌نگر و از بالا به پایین و متکی به درآمدهای نفتی است.
با پیروزی انقلاب اسلامی اقدامات توسعه‌ای در همه بخش‌ها و از جمله بخش آب کشور در ابعادی بسیار گسترده و با الهام از اصول خودکفایی و عدالت‌طلبی ادامه یافت. شگفت آن که رویکردهای اصلی و چارچوب‌های نظری در نظام برنامه‌ریزی کشور و به‌تبع آن در مدیریت منابع آب دستخوش تغییر و تحول چندانی نشد. براین اساس و درحالی که نتایج وخامت‌بار الگوهای رشد به‌ویژه در زمینه افزایش وابستگی اقتصادی و غارت منابع و تخریب محیط‌زیست و افزایش فقر و نابرابری در مقیاس جهانی آشکار شده و بر موج نارضایتی‌های اجتماعی و سیاسی در کشورهای گوناگون دامن زده بود در ایران دانسته یا نادانسته برابرپنداری مفاهیم رشد و توسعه در تفکر برنامه‌ریزی به‌همراه عزم کشور برای رسیدگی به مناطق محروم و پاسخگویی به نیازهای جامعه‌ای در حال تحول موجب شد مدیریت منابع آب بخش مهمی از امکانات خود را برای دهه‌ها به عرضه آب و افزایش ظرفیت‌های سازه‌ای در کشور برای بهره‌برداری بیشتر از منابع آب سطحی و زیرزمینی به‌ویژه با هدف افزایش سطوح زیرکشت معطوف کند. در این راستا، اقدامات گسترده‌ای برای تامین آب کشاورزی، تامین آب موردنیاز مناطق شهری و روستایی و مراکز صنعتی، تولید انرژی برقابی و کنترل سیل و ظرفیت‌سازی در بخش‌های خدمات فنی مهندسی، طراحی و ساخت داخل، اصلاح قوانین و سیاست‌ها و تغییرات ساختاری در نظام مدیریت آب کشور به اجرا درآمد که پیامدهای بسیار باارزشی را در جهت رشد و رونق اقتصادی مناطق، افزایش اشتغال و بهبود وضعیت معیشت جامعه، افزایش سطح رفاه اجتماعی و ارتقای کیفیت زندگی در جوامع شهری و روستایی به‌دنبال داشت.
با این همه، بی‌توجهی نسبت به توان تجدیدپذیری منابع آب سطحی و زیرزمینی در حوضه‌های آبی کشور و اصرار دولت‌ها برای افزایش سطوح کشت آبی و کم‌توجهی به موضوع کلیدی محدودیت منابع آب و ضرورت ارتقای بهره‌وری آب از یک سو و رقابت ویرانگر بهره‌برداران در برداشت از منابع آب در غیاب یک نظام حکمرانی مناسب، سرانجام تراژدی منابع مشترک را در کشور رقم زد. این گونه بود که زنگ‌های خطر از همه سو به صدا درآمد.

فولاد مبارکه نویدبخش توسعه است

انگشت اتهام بحران آب به سمت صنایع

بخشی از مشکلات را یک ماهه می‌توان حل کرد

فعالان معدنی از بحران آب ابراز نگرانی می کنند

تلاش بی‌وقفه معادن برای تامین آب

عکس: صمت

ملیکا انصاری: در روزگاری که ناقوس جنگ بر سر آب از نقاط مختلف جهان به صدا درآمده، براساس آمارهای رسمی بین‌المللی، بخش کشاورزی ۷۰ درصد و صنایع و انرژی ۲۰ درصد متوسط مصرف آب جهان را به‌خود اختصاص می‌دهند. سهم معادن از مصرف آب حدود ۰.۲ درصد برآورد شده است. کم‌آبی مهم‌ترین بحران این روزهای کشور است و باتوجه به مختصات جغرافیایی که ایران در آن واقع شده، خشکسالی و کمبود بارش‌های اثربخش این بحران را عمیق‌تر کرده است؛ از همین رو مدیریت منابع آبی و استفاده از متخصصان امر برای برنامه‌ریزی استفاده صحیح از ذخایر آب موجود، از اهمیت شایانی برخوردار است. از سویی دیگر نیاز صنایع و به‌ویژه معادن به آب برای فعالیت امری غیرقابل انکار است و خشکسالی‌های اخیر نیز برای فعالان این حوزه و معدنکاران مشکلات متعددی به همراه داشته است.

گلایه معدنکاران از مشکلات معادن برای تامین آب موردنیاز بهانه‌ای شد تا صمت در گفت‌وگو با کارشناسان و فعالان معدنی به جایگاه آب در فعالیت‌های معدنی و شیوه فعلی تامین آب معادن بپردازد. با صمت همراه باشید:

صنعت زغال‌سنگ آب‌بر است

حجت‌الله دریانی، فعال معدنی در گفت‌وگو با صمت به اهمیت تامین و موارد استفاده از آب در معادن زغال‌سنگ اشاره کرد و گفت: مصرف عمده آب در صنعت زغال‌سنگ مربوط به دو قسمت معادن و کارخانه‌های شست‌وشوی زغال‌سنگ می‌شود. در کارخانه‌های شست‌وشوی زغال‌سنگ، از آب به‌عنوان یک سیال و ماده اصلی برای شستن زغال‌سنگ و ادامه بهره‌وری استفاده می‌شود؛ از همین رو آب نقشی کلیدی را در این کارخانه‌ها ایفا می‌کند و تامین آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

در معادن زغال‌سنگ نیز آب برای مصارف کارکنان و کارگران معدن از جمله شست‌وشو و شرب به‌کار می‌رود؛ به‌بیانی ساده در معادن زغال‌سنگ از آب اغلب در مصارف نیروی انسانی استفاده می‌شود، چراکه کارگران معادن زغال‌سنگ بنا بر ماهیت کار در این معادن، روزانه استحمام داشته و به تبع این موضوع، استفاده آب در معادن زغال‌سنگ در بحث نیروی انسانی از دیگر معادن بیشتر است. در کل می‌توان گفت بنا بر دلایل مذکور، در هر دو قسمت فعالیت صنعت زغال‌سنگ، آب از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

آب شهری در معادن جایی ندارد

دریانی در ادامه صحبت‌های خود، استفاده از هر گونه آب شرب شهری در فعالیت‌های معدنی را رد کرد و افزود: از آب شرب شهری به‌هیچ وجه در فعالیت‌های معدنی استفاده نمی‌شود؛ به‌ویژه در معادن زغال‌سنگ منطقه طبس که در حال حاضر فعالیت در آنها صورت می‌گیرد. به گفته این فعال معدنی در منطقه طبس اغلب معادن با برنامه‌ریزی‌های تخصصی، آب موردنیاز خود را از منابع سفره‌های آب زیرزمینی تامین می‌کنند. لازم به تذکر است که اغلب معادن زغال‌سنگ در اطراف شهرها و مناطق مسکونی واقع شده‌اند؛ از این رو استفاده از لوله‌کشی شهری و آب شرب برای این معادن ممکن نیست و استفاده معادن از آب شهری صحت ندارد. این فعال معدنی همچنین به تصفیه و بازیافت آب در برخی معادن اشاره کرد و گفت: در برخی معادن از جمله معادن زغال‌سنگ منطقه طبس، آب تصفیه می‌شود و به چرخه فعالیت معدنی بازمی‌گردد. دریانی افزود: در برخی مواقع در صورت دارا بودن شرایط و استانداردهای لازم، از آب بازیابی شده برای شرب و مصارف نیروی انسانی نیز استفاده می‌شود. همچنین در کارخانه‌های شست‌وشوی زغال‌سنگ از آب بازیافتی (به‌شرط دارا بودن استانداردهای لازم) در فعالیت‌های صنعتی استفاده می‌شود. این اقدام به‌دلیل اهمیت وجود آب و آب‌محور بودن فعالیت معادن و کارخانه‌هاست.

معادن آب را بازیافت می کنند

دریانی در ادامه استفاده از آب بازیافتی را وابسته به نوع فعالیت صنایع و معادن اعلام کرد و گفت: برخی معادن به‌دلیل اهمیت بالای تامین آب، از پکیج‌های تصفیه آب برای بازیافت آب مصرفی خود و بازگرداندن آن به چرخه فعالیت‌های معدنی استفاده می‌کنند. البته باید به این نکته اشاره کرد که استفاده از روش بازیافت آب وابستگی زیادی به نوع فعالیت معادن دارد؛ معادنی که به‌دلیل ذات فعالیت خود مصرف آب بالایی داشته یا پسماندهای آب آنها به طبیعت آسیب‌رسان است، اغلب از این روش برای جلوگیری از زیان و کاهش هزینه‌های تامین آب موردنیاز فعالیت‌های خود استفاده می‌کنند، اما در معادنی که فعالیت آنها آب‌محور نبوده و پسماندهای آبی آنها برای محیط‌زیست مضر نیست، تامین آب از طریق تصفیه و بازیافت آب در دستور کار نیست. دریانی در پایان به اهمیت پروژه‌های مختلف تامین آب صنایع و معادن از جمله پروژه انتقال آب خلیج‌فارس به فلات مرکزی پرداخت و گفت: پروژه‌هایی مانند پروژه انتقال آب خلیج‌فارس به فلات مرکزی برای تامین آب صنایع و معادن از دو جنبه زیست‌محیطی و توسعه‌ای قابل بررسی است. در بعد نخست نظر کارشناسان امر در این موضوع از اهمیت برخوردار است و در مباحث توسعه‌ای نیز ایجاد تاثیرات مثبت از این طرح انتظار می‌رود. به‌عنوان یک فعال معدنی باید اظهار کنم برخی از فعالیت‌های معادن و صنایع معدنی وابستگی شدیدی به آب دارد و با نبود این ماده حیاتی، دچار اختلال خواهد شد؛ از همین رو معدنکاران و فعالان معدنی انتظار دارند با روش‌های مناسب، تامین آب برای معادن و صنایع صورت گیرد.

پروژه منحصر به‌فرد

پروژه انتقال آب خلیج‌فارس به فلات مرکزی یکی از طرح‌های توسعه‌ای مرتبط با حوزه صنایع و معادن است که طی چند سال اخیر در حال اجرا است. صمت با خداداد غریب‌پور، رئیس پیشین هیات عامل ایمیدرو درباره تاثیر این طرح در رشد و توسعه بخش معدن و صنایع معدنی کشور گفت‌وگو کرد. غریب‌پور درباره اهمیت طرح انتقال آب خلیج‌فارس به فلات مرکزی گفت: تامین آب معادن مس، سنگ‌آهن و صنایع فولادی در استان‌های کرمان، یزد و هرمزگان از اهداف اصلی این پروژه است. با اجرای پروژه انتقال آب خلیج‌فارس، منابع آب زیرزمینی در استان‌های یادشده با منابع آبی جدید جایگزین می‌شود. باید اذعان کرد صیانت از محیط‌زیست و آب‌های زیرزمینی، جزو اهداف اولیه و اصلی این طرح است. رئیس پیشین هیات عامل ایمیدرو در ادامه افزود: توجه به این نکته ضروری است که طرح یادشده از نظر طول و میزان فشار از مشخصات و ویژگی‌های منحصر به‌فردی برخوردار است. ویژگی‌های یادشده، این پروژه را از سایر پروژه‌های مشابه که تاکنون در سطح بین‌المللی اجرا شده، مجزا می‌کند. غریب‌پور افزود: بدون تردید بهره‌برداری از پروژه یادشده در سال موسوم به سال جهش تولید، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و تاثیرات زیادی در تحقق طرح‌های توسعه در بخش معدن و صنایع معدنی داشته است.

این پروژه افتخار معادن است

رئیس سابق هیات عامل ایمیدرو درباره مزایای این پروژه برای کشور و اقتصاد گفت: تامین آب از دریاهای آزاد که به همت شرکت‌های معدنی و صنایع معدنی محقق شده، گامی نو در مسیر استقلال آبی بخش معدن از منابع آب زیرزمینی و حفظ محیط‌زیست است. غریب‌پور با اشاره به اینکه شرکت‌های معدنی و صنعتی در قالب یک مدل توسعه‌ای جدید، تامین آب موردنیاز از دریاهای آزاد را اجرایی کرده که اقدامی مهم در توسعه کشور محسوب می‌شود، بیان کرد: در واقع این پروژه یکی از افتخارات بخش معدن و صنایع معدنی کشور به‌شمار می‌رود و باید از تمام بنیان‌گذاران این طرح و مجریان آن قدردانی کرد.

سخن پایانی...

توجه به شیوه‌های نوین مدیریت و برنامه‌ریزی در استفاده از منابع آبی به‌ویژه در شرایطی که با بحران خشکسالی مواجهیم، نیاز امروز کشور است. امیدواریم با در دستور کار قرار گرفتن طرح‌های مناسب تامین آب در حوزه‌های پرمصرف از جمله کشاورزی و صنایع هم شاهد مدیریت مناسب بحران کم‌آبی در کشور باشیم.

فراخوان مناقصه عمومی یک مرحله‌ای ارزیابی کیفی (فشرده) نوبت دوم

شرکت آلومینای ایران

شرکت آلومینای ایران در نظر دارد مناقصه زیر را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت برگزار نماید. کلیه مراحل برگزاری مناقصه از دریافت اسناد ارزیابی کیفی و اسناد مناقصه تا ارائه پیشنهاد مناقصه‌گران و بازگشایی پاکت‌ها از طریق درگاه سامانه الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس WWW.setadiran.ir انجام خواهد شد و لازم است که مناقصه‌گران درصورت عدم عضویت قبلی، مراحل ثبت‌نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی را جهت شرکت در مناقصه محقق سازند.

ردیف	موضوع مناقصه	نوع مناقصه	شماره مناقصه در سامانه الکترونیکی دولت
۱	انجام عملیات آماده‌سازی، استخراج بوکسیت و باطله‌های معدنی و حمل مصالح معدنی به دپوهای مورد نظر در معادن بوکسیت گلبینی ۷ و ۸ واقع در شهرستان جاجرم	عمومی یک‌مرحله‌ای با ارزیابی کیفی فشرده	۲۰۰۰۰۰۱۴۹۱۰۰۰۰۲۲

مهلت زمانی دریافت اسناد مناقصه از سایت: از مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۲۳ لغایت مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۲۹ می‌باشد.
مهلت زمانی ارائه پیشنهاد: مورخ ۱۴۰۰/۰۵/۱۳ می‌باشد.
زمان بازگشایی پاکت‌ها: ساعت ۱۱:۰۰ مورخ ۱۴۰۰/۰۵/۱۹ می‌باشد.
اطلاعات تماس مناقصه‌گزار جهت دریافت اطلاعات بیشتر درخصوص اسناد مناقصه و ارائه پاکت‌های الف: استان خراسان شمالی- شهرستان جاجرم- مجتمع تولید آلومینا، به شماره تلفن: ۳۲۶۰۴۰۶۷ - ۰۵۸ و فکس ۳۲۲۷۲۴۸۷-۰۵۸، پست الکترونیک Info@iranAlumina.ir، آدرس اینترنتی WWW.IranAlumina.ir
اطلاعات تماس سامانه ستاد جهت انجام مراحل عضویت در سامانه: مرکز تماس: ۴۱۹۳۴ - ۰۲۱، دفتر ثبت‌نام: ۸۸۹۶۹۷۳۷ و ۸۵۱۹۳۷۶۸ - ۰۲۱

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۰/۰۴/۲۲ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۰/۴/۲۳
روابط عمومی شرکت آلومینای ایران

آگهی فراخوان عمومی شناسایی و ارزیابی سرمایه‌گذار نوبت اول

موضوع: تامین مالی پروژه احداث خط کلاف با ظرفیت ۵۵۰ هزار تن در سال

شرکت سهامی ذوب‌آهن اصفهان در نظر دارد با مشارکت سرمایه‌گذاران واجد صلاحیت نسبت به تامین مالی پروژه احداث خط کلاف با ظرفیت ۵۵۰ هزار تن در سال در کارگاه نورد ۳۵۰ اقدام نماید.

از سرمایه‌گذاران حقیقی و حقوقی واجد شرایط که از توانمندی مالی لازم برخوردار باشند دعوت می‌شود مشخصات و اطلاعات پروژه را از تاریخ ۱۴۰۰/۰۴/۲۳ الی ۱۴۰۰/۰۵/۰۳ از وب‌سایت ذوب‌آهن اصفهان (www.esfahansteel.ir- بخش تأمین‌کنندگان - فراخوان‌ها) دریافت و پیشنهاد سرمایه‌گذاری همراه با اطلاعات سوابق و تجارب قبلی خود را حداکثر تا تاریخ ۱۴۰۰/۵/۳۱ به آدرس: *اصفهان - انتهای اتوبان ذوب‌آهن - کارخانهٔ ذوب‌آهن اصفهان - ساختمان توحید-طبقهٔ هفتم - دفتر مدیریت خرید تجهیزات و قراردادهای توسعه* و یا از طریق آدرس ایمیل Commercial@EsfahanSteel.ir ارسال نمایند. برای دریافت اطلاعات بیشتر، بازدید از محل و یا تشکیل جلسه، پیشنهاددهندگان می‌توانند با تلفن ذیل تماس حاصل نمایند:

تلفن: (پاسخگویی سؤالات بازرگانی ۳۱۵۲۵۷۳۶۵۵-۰ سؤالات فنی ۳۱۵۲۵۷۲۲۵۱-۰) دورنگار: ۲۰۶۱ - ۰۳۱۵۲۵۷

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۰/۰۴/۲۳ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۰/۰۴/۲۶
روابط عمومی ذوب‌آهن اصفهان

آگهی مناقصه عمومی دو مرحله‌ای شماره مناقصه ۱۲۵۸۳۷

شرکت فولاد هرمزگان جنوب

موضوع مناقصه: انجام عملیات اصلاحات واحد آب شیرین کن در شرکت فولاد هرمزگان

مدت قرارداد: ۱۸ماه از تاریخ ابلاغ
مناقصه‌گزار: شرکت فولاد هرمزگان جنوب
نحوه دریافت اسناد: کلیه متقاضیان با ارسال اسناد ذیل به شماره فکس ۳۳۵۳۰۱۴۵-۰۷۶ و آدرس ایمیل Naderian.r@hosco.ir می‌توانند نسبت به دریافت اسناد مناقصه اقدام نمایند:
۱- واریز مبلغ ۵۰۰،۰۰۰ ریال به شماره حساب ۰۱۱۱۱۱۱۱۰۰۰۰۸ نزد بانک ملی شعبه مرکزی هرمزگان، به نام شرکت فولاد هرمزگان جنوب بابت خرید اسناد مناقصه
۲- نامه اعلام‌آمادگی شرکت در مناقصه با ذکر شماره تماس و ایمیل رسمی.
۳- ارائه گواهی حداقل رتبه ۳ در رشته آب

توضیحات:
۱- تضمین شرکت در مناقصه به مبلغ ۴،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ (چهار میلیارد) ریال خواهد بود.
۲- نوع تضمین:
الف- ضمانتنامه بانکی به نفع کارفرما: مدت اعتبار تضمین بانکی حداقل سه ماه بوده و برای سه ماه دیگر نیز قابل تمدید باشد.
ب- فیش واریز وجه نقد معادل مبلغ ضمانتنامه به شماره حساب ۰۱۱۱۱۱۱۱۰۰۰۰۸ نزد بانک ملی شعبه مرکزی هرمزگان
۳- شرکت‌کنندگان ملزم به ارائه گواهی صلاحیت ایمنی از سازمان تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌باشند.
۴- حداقل امتیاز فنی بازرگانی ۶۵ می‌باشد.

ج) جدول زمانی انجام مناقصه:

آخرین مهلت دریافت اسناد	آخرین مهلت تحویل پاکات	تاریخ گشایش پاکات الف و ب
۱۴۰۰/۰۵/۰۲	۱۴۰۰/۰۵/۱۱	۱۴۰۰/۰۵/۱۲

نکته: تاریخ بازگشایی پاکات ج متعاقبا اعلام خواهد شد.
متقاضیان برای آگاهی بیشتر می‌توانند در ساعات اداری با شماره تلفن ۴۴۸۴۳۱۹۵ - ۰۷۶ (اطلاعات بازرگانی) تماس حاصل نمایند.
قابل ذکر است که هزینه‌های چاپ آگهی به عهده برنده مناقصه خواهد بود.
روابط عمومی شرکت فولاد هرمزگان جنوب

آگهی فراخوان شرکت فولاد مبارکه اصفهان

ردیف	نوع فراخوان	شماره	موضوع	مهلت ارسال مدارک	مدیریت مرتبط
۱	مناقصه عمومی	۴۸۵۳۱۷۴۵	تأمین تجهیزات و قطعات جرثقیل‌های Heavy duty انبار تختال نورد گرم و انجام فعالیت‌های اجرایی مرتبط	۱۴۰۰/۰۵/۰۱	قراردادهای توسعه
۲	مناقصه عمومی	۴۸۵۲۷۸۳۰	راه‌اندازی یک دستگاه کوانتومتر با قابلیت آنالیز فولادهای ULC و ULS برند ARL نسبت به ارزیابی کیفی تأمین‌کنندگان	۱۴۰۰/۰۵/۰۹	خرید مواد مصرفی
۳	فراخوان شناسایی	-	احداث نیروگاه هزار مگاواتی سیکل ترکیبی به روش EPC	۱۴۰۰/۰۵/۰۹	قراردادهای خرید
۴	مناقصه عمومی	۴۸۵۳۰۰۵۶	انجام عملیات ماشین‌کاری صفحات مسی فولاد سبا	۱۴۰۰/۰۵/۰۷	قراردادهای خرید

مناقصات و مزایدات: جهت دریافت اسناد و کسب اطلاعات بیشتر به نشانی www.msc.ir لینک مناقصات و مزایدات بخش خرید و تأمین‌کنندگان مراجعه و طبق راهنمای موجود، نسبت به انتخاب مناقصه مورد نظر از طریق سیستم ارتباط با تأمین‌کنندگان (SRM) اقدام نمائید.
سایر فراخوان‌ها: جهت کسب اطلاعات بیشتر به نشانی www.msc.ir بخش اطلاعیه‌ها فراخوان مربوطه مراجعه بفرمایید.
کد آگهی: ۲۷-۱۴۰۰
روابط عمومی شرکت فولادمبارکه اصفهان

خبر

قطع وابستگی به شرکت‌های خارجی در فولاد مبارکه

در راستای تکمیل سبد محصولات فولاد مبارکه و قطع وابستگی به شرکت‌های خارجی، طراحی و تولید گرید C۵۹۰-DC۰۴ نیم‌سخت (Semi Hard) با تکیه بر توانمندی متخصصان داخلی در شرکت فولاد مبارکه محقق شد. به گزارش روابط‌عمومی شرکت فولاد مبارکه، علیرضا مولوی‌زاده، مدیر متالورژی و روش‌های تولید شرکت فولاد مبارکه گفت: طراحی و تولید محصولات جدید از اهداف استراتژیک فولاد مبارکه است که در راستای تکمیل سبد محصولات فولاد مبارکه و قطع وابستگی به شرکت‌های خارجی طراحی محصولات جدید در حوزه‌های مختلف از جمله صنایع خودروسازی با تعامل گسترده با مشتریان و نواحی تولیدی و پشتیبانی محقق می‌شود. وی افزود: فولادهای نیم‌سخت در صنایع مختلفی مانند صنایع خودروسازی و صنایع الکتریکی مورد استفاده قرار می‌گیرند که به‌تازگی با توجه به شرایط تحریمی به وجود آمده در بازار فولاد کشور، تقاضاهای مختلفی از چند شرکت قطعه‌ساز به شرکت فولاد مبارکه رسید. براساس این تقاضاها، واحد متالورژی و روش‌های تولید با همکاری نواحی تولیدی در فولاد مبارکه و به‌ویژه واحد نورد سرد، نسبت به بومی‌سازی این محصول اقدام و موفق به تولید این محصول با عنوان گرید C۵۹۰-DC۰۴ و با مشخصات مندرج در استاندارد شد. مولوی‌زاده تاکید کرد: این گرید به دلیل پانچ‌پذیری مناسب در ساخت قطعات ریز با فرم پیچیده به کار می‌رود و بدون مشکل ایجاد پلیسه و پارگی قابلیت ویژه‌ای را داراست که این فولاد در غلاف‌هایی پلاستیکی برای جلوگیری از ورود خاک، آب، هوا و صدا به داخل خودرو، در صنعت خودروسازی استفاده می‌شود. درون برخی از این لاستیک‌ها یک نگهدارنده فولادی وجود دارد که در شکل‌دهی این لاستیک نقش ایفا می‌کند؛ این محصول علاوه‌بر تست‌های آزمایشگاهی در کارخانه مشتریان استفاده شده و تاییدیه‌های لازم را اخذ کرده است. وی ضمن قدردانی از حمایت‌های معاون بهره‌برداری در راستای توسعه محصولات جدید تاکید کرد: طراحی و تولید این گرید با همت تمام واحدهای فروش، فولادسازی، نورد گرم، نورد سرد، آزمایشگاه و برنامه‌ریزی محقق شده که بی‌شک، بدون همکاری واحدهای یادشده، کسب این موفقیت غیرممکن بود.

گام نخست «فولاد» برای جهش تولید

فولاد مبارکه نویدبخش توسعه است

گروه معدن
editor@smtnews.ir

تولید و مصرف فولاد یکی از شاخص‌های اصلی توسعه‌یافتگی کشورها به شمار می‌آید. حضور صنعت فولاد در یک منطقه می‌تواند توسعه، فرهنگ، سطح دانش، اشتغالزایی، آموزش و تجارت آن منطقه را تحت تاثیر قرار دهد و به‌نوعی زندگی روزمره افراد را به خود گره می‌زند. امروزه صنعت فولاد یکی از صنایع مهم در نظام اقتصادی و تولیدی کشور به شمار می‌رود و محصولات حاصل از این صنعت، خود پیشران تولید در دیگر صنایع کشور است. یکی از محصولات مهم فولادی تختال‌های ضخیم مانند تختال ۲۵۰ میلی‌متری است که عمدتا شامل تختال‌های API یا گریدهای ویژه می‌شود؛ بنابراین تولید آنها در داخل کشور از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. براساس آخرین داده‌های موجود، سالانه ۹۰۰ میلیون یورو ارز به‌منظور واردات ورق‌های مرتبط با تختال‌های این‌چنینی از کشور خارج می‌شود. این تختال‌ها علاوه‌بر اینکه از ظرفیت مناسبی برای صادرات برخوردار است، می‌تواند در داخل کشور نیز نورد شده و جدای از اشتغالزایی، چرخ صنایع داخلی را نیز بچرخاند.

عکس: صمت

تولید تختال‌های عظیم ۲۵۰ میلی‌متری توسط شرکت فولاد مبارکه از خروج سالانه ۹۰۰ میلیون یورو ارز از کشور جلوگیری می‌کند

فولاد مبارکه، پیشرو در توسعه

عباس اکبری محمدی

غلامرضا سلیمی

عباس اکبری محمدی، معاون بهره‌برداری شرکت فولاد مبارکه، در سالروز تولید تختال ۲۵۰ میلی‌متری برای اولین‌بار در شرکت فولاد مبارکه اظهار کرد: تولید محصولات جدید در گریدهای مختلف ابعادی و ترکیب شیمیایی در فولاد مبارکه همواره یکی از سیاست‌های شرکت بوده است. به گزارش ایراسین، یکی از این محصولات موردنیاز بازار که کاربرد ویژه‌ای نیز برای پروژه‌های بزرگ ملی دارد، تختال‌های ۲۵۰ میلی‌متری است؛ به همین دلیل شرکت فولاد مبارکه با درک این نیاز گام‌های لازم برای تولید این نوع تختال را برداشت و در ۳۰ خرداد ۱۳۹۷ برای اولین‌بار موفق به تولید تختال ۲۵۰ میلی‌متری در کشور شد. وی افزود: فولاد مبارکه با تولید تختال‌های با ضخامت ۲۵۰ و ۳۰۰ میلی‌متر موفق شد علاوه‌بر افزایش ظرفیت تولید فولاد خود، ظرفیت تولید فولاد کشور را نیز افزایش دهد. گریدهای با ضخامت ۲۵۰ میلی‌متر عمدتا در تولید فولادهای خاص کاربرد دارند. پس از تولید این محصول در فولاد مبارکه موفق شدیم نیاز صنایع داخلی مانند صنایع نوردی و نوردهای پلیت‌میل را برطرف کرده و کشور را از واردات این نوع فولاد بی‌نیاز کنیم. به‌علاوه قسمتی از این تختال‌های ۲۵۰ میلی‌متری نیز صادر می‌شود که ارزآوری قابل‌توجهی برای کشور دارد.

اکبری محمدی خاطرنشان کرد: روند تولید محصولات جدید ادامه خواهد داشت و نیاز کشور را به تولید محصولاتی که تاکنون در کشور تولید نشده برطرف خواهیم کرد. با تکمیل پروژه نورد گرم شماره ۲ فولاد مبارکه سبد محصولات این شرکت در راستای تامین نیاز صنایع کشور تکمیل شده و تختال‌های تولیدی در این واحد به ورق تبدیل می‌شود.

امیدها و چالش‌ها

غلامرضا سلیمی، مدیر ناحیه فولادسازی و ریخته‌گری مداوم شرکت فولاد مبارکه اظهار کرد: فولاد مبارکه همیشه در توسعه پیشرو بوده و این مسئله را برای ادامه فعالیت خود ضروری می‌داند. تاسیس و بهره‌برداری از ماشین ریخته‌گری شماره ۵ فولاد مبارکه در سال ۱۳۹۵ نیز بر همین اساس و در راستای تامین نیاز بازار به گریدهای مختلف فولادی و همچنین افزایش کمیت تولید در ناحیه با توجه به پتانسیل موجود انجام شد.وی افزود: براساس نیازسنجی‌های انجام‌شده در آن زمان، تولید تختال ۲۰۰، ۲۲۰ و ۲۵۰ میلی‌متری در دستور کار این ماشین بود اما به دلیل اینکه نورد فولاد مبارکه به صورت روتین، تختال ۲۰۰ میلی‌متری بود، پس از حدود یک هفته به تولید ۲۰۰ میلی‌متری بازگشتیم و این روند تا ۳۰ خرداد ۱۳۹۷ ادامه یافت. در این تاریخ اولین تختال با ضخامت ۲۵۰ میلی‌متر در فولاد مبارکه تولید شد و این مهم در حالی رخ داد که تمامی محاسبات لازم برای تولید این نوع تختال در شرکت فولاد مبارکه و توسط متخصصان داخلی انجام شد. به‌علاوه، تولید اولین تختال ۲۵۰ میلی‌متری در شرکت فولاد مبارکه بدون هیچ‌گونه عیب و نقص و به صورت کامل انجام شد و از آن پس تولید تختال ۲۵۰ میلی‌متری به طور پیوسته ادامه یافته است. وی افزود: این تختال عمدتا برای صنایع نفت و گاز، لوله‌سازی و صنایع تولید مخازن تحت‌فشار کاربرد دارد که یکی از مهم‌ترین پروژه‌های ذیل این حوزه، پروژه انتقال نفت گوره به جاسک بود که تختال‌های ویژه موردنیاز آن در فولاد مبارکه تولید شد.

سلیمی درباره چالش‌های تولید تختال ۲۵۰ میلی‌متری در فولاد مبارکه اظهار کرد: تولید محصولات جدید همواره با چالش‌های مختلفی روبه‌رو است. یکی از چالش‌های ابتدایی که البته به‌سرعت نیز برطرف شد، ایجاد اطمینان برای خریداران درباره کیفیت محصولات تولیدی جدید بود.وی افزود: چالش بعدی تامین متریال برای تولید این نوع گریدهای فولادی است. معمولا گریدهای API با این ضخامت تولید می‌شود و این گریدها نیز به فروآلیاژهای زیاد و خاصی نیاز دارد؛ تامین این فروآلیاژها مانند فرومنگنز کم‌کربن، وانادیوم، تیتانیوم و نیکل یکی دیگر از چالش‌های تولید این تختال در فولاد مبارکه بود. باید توجه داشت که وجود چند عنصر کربن، منگنز و سیلیسیم در همه گریدهای فولادی مشترک است. بنابراین برای تولید فولاد موردنظر باید از فرومنگنز استفاده کرد و از آنجا که میزان کربن در گریدهای API نباید از مقدار مشخصی بیشتر شود، از فرومنگنز کم‌کربن استفاده می‌شود که قیمت به‌مراتب بالاتری نسبت به سایر فرومنگنزها دارد.

سخن پایانی

اگرچه پیش از فولاد مبارکه، شرکت‌های مختلفی قادر به تولید تختال ۲۵۰ میلی‌متری بودند اما تولید آن در فولاد مبارکه نویدبخش پیشرفت و توسعه در کشور بود. این تولید علاوه‌بر اینکه زمینه‌ساز تولید تختال‌های API بود و صرفه‌جویی ارزی و افزایش ظرفیت تولید در فولاد مبارکه و به دنبال آن در ایران را به همراه داشت، روحیه و شرایط لازم برای تولید تختال ضخیم ۳۰۰ میلی‌متری را نیز به وجود آورد؛ تختالی که تنها در برخی کشورهای توسعه‌یافته تولید می‌شود و اکنون نام ایران نیز در میان آنها می‌درخشد.

شرکت نظم‌آوران صنعت و معدن گل‌گهر

تمدید زمانی ارسال مستندات آگهی شناسایی پیمانکاران

شرکت نظم‌آوران صنعت و معدن گل‌گهر در نظر دارد به منظور انجام عملیات پروژه‌های خویش نسبت به شناسایی شرکت‌های پیمانکاری ذیصلاح و توانمند در رشته‌های مشروحه بند (الف) ذیل اقدام نماید. لذا در همین ارتباط از کلیه اشخاص حقوقی با تجربه و دارای سوابق کاری مرتبط که تمایل به همکاری با این شرکت را دارند دعوت می‌شود حداکثر تا ۱۰روز پس از تاریخ انتشار این آگهی مدارک مورد نیاز در بند (ب) به نشانی شهرستان سیرجان - بلوار صفارزاده - نبش کوچه شماره ۱۳ کدپستی ۷۸۱۷۸۱۹۴۸۹ و تلفن ۰۳۴۴۲۲۵۵۲۹۱ - شرکت نظم‌آوران - دفتر امور قراردادها نزد آقای سعادت، ارسال نمایند.

(الف) رشته‌های فعالیت:

۱- عمران (سیویل و معماری)
۲- ساخت و نصب (اسکلت فلزی و تجهیزات مرتبط سیال)
۳- برق و ابزار دقیق (تامین و تدارک، نصب و راه‌اندازی)
٤- مکانیک (نصب و راه‌اندازی تجهیزات، تعمیرات اساسی، تاسیسات مکانیکال)

(ب) مدارک مورد نیاز

متقاضیان می‌توانند جهت دریافت اسناد شناسایی پیمانکاران به درگاه اینترنتی www.nazmavaranco.ir بخش تامین‌کنندگان و مشتریان قسمت آگهی‌ها مراجعه نمایند.

جهت کسب اطلاعات بیشتر با سر کار خانم یوسفی به شماره تماس ۰۹۱۳۲۷۸۶۰۰۸ و ۰۳۴۴۲۲۵۵۲۹۱ در روزهای شنبه الی چهارشنبه از ساعت ۰۹:۰۰ الی ۱۳:۰۰ تماس حاصل نمایند.

شرکت نظم‌آوران صنعت و معدن گل‌گهر

فراخوان مناقصات عمومی و تجدید مناقصه یک‌مرحله‌ای
نوبت دوم
شرکت آلومینای ایران

شرکت آلومینای ایران در نظر دارد مناقصات ذیل را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت برگزار نماید. کلیه مراحل برگزاری مناقصات از دریافت اسناد مناقصه تا ارائه پیشنهاد مناقصه‌گران و بازگشایی پاکت‌ها از طریق درگاه سامانه الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس WWW.setadiran.ir انجام خواهد شد و لازم است که مناقصه‌گران درصورت عدم عضویت قبلی، مراحل ثبت‌نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی را جهت شرکت در مناقصه محقق سازند.

ردیف	موضوع مناقصه	نوع مناقصه	شماره مناقصه در سامانه الکترونیکی دولت
۱	تهیه و تحویل ۵۰۰ تن شمش چدن واحد احیاء آلومینیوم شرکت آلومینای ایران	عمومی یک‌مرحله‌ای	۲۰۰۰۰۰۱۴۹۱۰۰۰۰۱۴
۲	تهیه، تامین، ساخت، نصب و راه‌اندازی دو عدد آسانسور کارگاهی (بالابر صنعتی) جهت دودکش و سیلو ذخیره آلومینای شمش به همراه کلیه متعلقات مربوطه	عمومی یک‌مرحله‌ای	۲۰۰۰۰۰۱۴۹۱۰۰۰۰۲۰
۳	تامین، ساخت، مونتاژ، حمل، تخلیه و تحویل ۵۰۰ عدد مجموعه آند راد و یوک واحد شمش شرکت آلومینای ایران	عمومی یک‌مرحله‌ای	۲۰۰۰۰۰۱۴۹۱۰۰۰۰۲۳
۴	خرید وسایل حفاظت فردی شرکت آلومینای ایران	تجدیدمناقصه یک‌مرحله‌ای	۲۰۰۰۰۰۱۴۹۱۰۰۰۰۱۹

مهلت زمانی دریافت اسناد مناقصه از سایت: از مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۲۳ لغایت مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۳۱ می‌باشد.
مهلت زمانی ارائه پیشنهاد: مورخ ۱۴۰۰/۰۵/۱۰ می‌باشد.
زمان بازگشایی پاکت‌ها: ساعت ۱۱:۰۰ مورخ ۱۴۰۰/۰۵/۱۲ می‌باشد.
اطلاعات تماس مناقصه‌گزار جهت دریافت اطلاعات بیشتر درخصوص اسناد مناقصه و ارائه پاکت‌های الف:
استان خراسان شمالی- شهرستان جاجرم- مجتمع تولید آلومینا.
به شماره تلفن: ۳۲۶۰۵۳۴۵ - ۰۵۸ و فکس ۳۲۲۷۲۴۸۷-۰۵۸
پست الکترونیک Info@iranAlumina.ir
آدرس اینترنتی WWW.IranAlumina.ir
اطلاعات تماس سامانه ستاد جهت انجام مراحل عضویت در سامانه: مرکز تماس: ۴۱۹۳۴ - ۰۲۱
دفتر ثبت‌نام: ۸۸۹۶۹۷۳۷ و ۸۵۱۹۳۷۶۸ - ۰۲۱
روابط عمومی شرکت آلومینای ایران
تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۰/۰۴/۲۱ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۰/۴/۲۳

با ماسبک زندگی اقتصادی
را گسترش دهید
آخرین اخبار و
تازه‌ترین تحلیل‌ها را در
پایگاه خبری «گسترش نیوز» دنبال کنید
www.Gostaresh.news

مجتمع فولاد شرکا
لغو آگهی دعوت به مجمع عمومی فوق‌العاده
شرکت فولاد مبارکه اصفهان (سهامی عام)
به شماره ثبت ۷۸۴۱ و شناسه ملی ۱۰۲۶۰۲۸۹۴۶۴
پیرو آگهی منتشره در تاریخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۷ درخصوص دعوت به مجمع عمومی فوق‌العاده راس ساعت ۱۱:۳۰ روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۲۹ به اطلاع می‌رساند، مجمع عمومی فوق‌العاده در تاریخ مذکور برگزار نمی‌گردد.
هیات‌مدیره شرکت فولاد مبارکه اصفهان (سهامی عام)

پایگاه خبری گسترش‌نیوز
نماینده استانی جذب می‌کند
در صورت تمایل به همکاری با ما در ساعات اداری با شماره ۸۲۱۹۰ داخلی ۱۰۲ و یا ۰۹۱۹۰۶۷۲۷۱۳ تماس بگیرید
گسترش
www.gostaresh.news

گسترش تجارت
چهارشنبه
۲۳ تیر ۱۴۰۰
۳ ذی‌الحجه ۱۴۴۲
۱۴ ژوئیه ۲۰۲۱
شماره ۱۸۳۸
پیاپی ۳۱۵۶
www.Tejaratdaily.com

در تجارت
هزار راه نرفته داریم

از کمال‌خان
تا هور العظیم

تدابیر بندر شهید رجایی برای ترخیص کالا

دستمال کاغذی گران شد

عضو هیات مدیره انجمن صنایع سلولزی و بهداشتی از افزایش ۱۵ درصدی نرخ دستمال کاغذی و سایر محصولات سلولزی نسبت به پایان سال قبل خبر داد اما گفت به‌دلیل رکود حاکم بر بازار، قیمت‌های جدید برای این محصولات هنوز اعمال نشده است. هاشمعلی حسنی با بیان اینکه مجوز افزایش ۱۵ درصدی نرخ محصولات سلولزی صادر شده که در شرف اجرایی شدن است، در توضیح دلایل این افزایش نرخ به رشد ۳۹ درصدی حقوق و دستمزد اشاره کرد و گفت: از سوی دیگر، خمیر کاغذ یک کالای کاملا وارداتی است که ۷۰ درصد آن در دست امریکاست که زیرساخت‌های تولید آن را دارد و بقیه در اروپا، اندونزی و کشورهای دیگر تولید می‌شود. به گفته عضو هیات مدیره انجمن صنایع سلولزی بهداشتی ایران، از یک سو افزایش نرخ ارز تاثیر مستقیم بر نرخ محصولات سلولزی دارد و از سوی دیگر، بعد از شیوع ویروس کرونا برای مدتی خمیر کاغذ کمیاب و در نتیجه آن فیلم‌هایی از نایاب شدن محصولات سلولزی در کشورهای خارجی منتشر شد. در پی این مشکلات خمیر کاغذ به‌دست تولیدکنندگان ایرانی هم گران رسید. بنابر گزارش ایسنا، حسنی با بیان اینکه در سال ۱۴۰۰ خیلی از کالاها بیش از دو بار گران شدند، تصریح کرد: تنها کالاهایی که یک بار گران شد، محصولات سلولزی بود. همچنین کمترین افزایش نرخ مربوط به دستمال کاغذی و محصولات سلولزی بود و سایر کالاها بیش از ۱۵ درصد گران شده‌اند. در حال‌حاضر در سامانه ۱۲۴، نرخ هر بسته دستمال کاغذی ۲۰۰ برگ معمولی حدود ۸۲۵۰ تومان و نرخ هر بسته دستمال کاغذی ۳۰۰ برگ معمولی حدود ۱۲ هزار و ۶۰۰ تومان است؛ بنابراین با افزایش ۱۵ درصدی، نرخ هر بسته دستمال کاغذی ۲۰۰ برگ و ۳۰۰ برگ به حدود ۸۵۰۰ و ۱۴۵۰۰ تومان می‌رسد.

گزارش صمت از جولان آب‌معدنی‌های خارجی در بازار

آب معدنی با رگه‌های لاکچری

بازار فروش نوشیدنی‌ها در فصول گرم سال داغ است و در میان همه نوشیدنی‌ها، آب معدنی بیشترین حجم بازار را به خود اختصاص می‌دهد. بازار داغ آب معدنی در کشور در حالی روزهای اوج خود به سر می‌برد که علاوه بر آب معدنی تولید داخل، بازاری متفاوت برای فروش آب معدنی‌های خارجی در کشور ایجاد شده است. این آب معدنی‌های خارجی که البته واردات آنها هم از سال‌های گذشته ممنوع بوده، امروز در برخی سوپرمارکت‌های به اصطلاح لاکچری و همین‌طور فروشگاه‌های مجازی با قیمت‌های عجیب و غریب عرضه می‌شوند؛ قیمت‌هایی که با توجه به دیده‌ها و شنیده‌ها، دامنه آنها از ۱۰۰ تا ۶۰۰ هزار تومان متغیر است. اما این آب‌معدنی‌ها از کجا می‌آیند، مسئول توزیع و فروش آنها کیست و قیمت‌های بالای آنها به چه دلیل است؟ این پرسش‌ها بهانه اصلی صمت برای پرداختن به موضوع آب‌معدنی‌های لاکچری در شماره امروز است. با صمت همراه باشید.

امسال در حالی‌که مجوزی برای واردات آب آشامیدنی از سوی نهادهای متولی صادر نشده، گزارش‌های میدانی حاکی از وجود برندهای خارجی آب معدنی به‌ویژه در فروشگاه‌های لوکس و اینترنتی است

پیمان صفردوست
editor@smtnews.ir

آب معدنی وارداتی کی متولد شد؟

بسیاری آغاز ماجرای حضور آب آشامیدنی بسته‌بندی وارداتی را از سال ۱۳۹۶ می‌دانند اما در واقع مرداد ۱۳۹۵ بود که خبر آب‌های بسته‌بندی و به‌اصطلاح عام «معدنی» وارداتی رسانه‌ای شد و خبرگزاری‌های مختلف، نرخ ۷۰ هزار تومانی این کالا را سوژه گزارش‌های خود کردند. نرخ فروش یک برند خاص از این آب‌های آشامیدنی وارداتی برای هر بطری ۳۷۵ میلی‌لیتری در فروشگاه‌ها و رستوران‌های نه‌چندان لوکس و سایت‌های اینترنتی در حالی ۳۰ هزار تومان بود که بهای واقعی آن ۵ دلار (حدود ۱۷ هزار تومان آن زمان) بود. البته برخی از محصولات دیگر این برند که آب آشامیدنی با مخلوط قطعات میوه بود تا ۷۰ هزار تومان نیز به فروش می‌رسید! در آن زمان فرهاد بشارت، رئیس انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان آب‌های معدنی با تاکید بر مجوز نداشتن واردات آب معدنی، آمار رسمی واردات گمرک جمهوری اسلامی ایران در این کالاها را صفر اعلام کرد. اداره غذایی و آشامیدنی سازمان غذا و دارو نیز در همان ایام اعلام کرد که آب‌های بسته‌بندی شده گران‌قیمت ارائه‌شده در رستوران‌های لوکس، غیرقانونی و به‌طور قاچاق وارد شده است و موردتایید نیست. رسول دینارووند، رئیس وقت سازمان غذا و دارو نیز در اظهارنظری این آب‌های معدنی را همردیف دیگر کالاهای قاچاق در بازار دانست اما سهم این کالاها را در بازار آب معدنی ناچیز عنوان کرد. در آن دوره، تنها آب بسته‌بندی شده وارداتی دارای مجوز ورود معتبر، مربوط یکی از آب معدنی‌های کشور گرجستان با دو محصول بود که مجوز آن نیز تا اوایل آذر ۱۳۹۶ اعتبار داشت و نرخ آنها نیز حدود ۷هزار تومان بود. گفتنی است در بازه زمانی یادشده نرخ آب معدنی در بسته‌بندی‌های نیم‌لیتری ۴۰۰ تا ۵۰۰ تومان و در بسته‌بندی‌های ۱.۵ لیتری حدود ۶۰۰ تا ۸۰۰ تومان بود.

تداوم حضور آب معدنی خارجی در بازار

طبیعی است که سوژه آب معدنی در فصل‌های گرم سال خواندنی‌تر است. به همین دلیل در مرداد ۱۳۹۶ دوباره موضوع آب‌معدنی‌های وارداتی در رسانه‌ها مطرح شد. در این سال موضوع حضور چند برند اروپایی آب معدنی فرانسوی و نروژی در کشور در رسانه‌ها بیشتر از سایر اخبار در این حوزه جلب توجه می‌کرد. بنا بر اعلام انجمن آب معدنی کشور از فروردین ۱۳۹۶ توزیع ۳ برند آب معدنی فرانسوی به نام‌های آب معدنی پرییر، اویان و بادویت در بازار آغاز شد که البته دو مورد از این محصولات دارای مجوز سازمان غذا و دارو نیز بودند. در آن مقطع زمانی، بطری آب معدنی گازدار «پرییر» ۷ تا ۹ هزار تومان بود و بطری آب معدنی «اویان» ۳۰ تا ۴۰ هزار تومان به فروش می‌رسید. در همان مقطع زمانی در کنار این ۳ برند، برند نروژی «ووس» هم در فروشگاه‌های شمال تهران با نرخ ۲۰ تا ۶۰ هزار تومان عرضه می‌شد که البته واردات آن رسمی نبود. پس از مدتی و در راستای شعار حمایت از تولید و اشتغالزایی داخلی، مجوزهای واردات و توزیع این کالاها با دستور سازمان غذا و دارو تعلیق و بازار قانونی این کالا به تولیدکنندگان داخلی سپرده شد اما این پایان حضور آب معدنی‌های خارجی در بازار داخلی کشور نبود و در سال ۱۳۹۷ هم گزارش‌هایی درباره توزیع آب آشامیدنی بسته‌بندی با نرخ ۳۰ تا ۷۰ هزار تومان در رسانه‌ها منتشر شد و این داستان تا امروز نیز ادامه دارد.

بازار آب معدنی خارجی در تابستان ۱۴۰۰

امسال نیز در حالی‌که مجوزی برای واردات آب آشامیدنی از سوی نهادهای متولی صادر نشده، گزارش‌های میدانی صمت حاکی از حضور برندهای خارجی آب معدنی به‌ویژه در فروشگاه‌های لوکس و اینترنتی است. کالاهایی که با وجود قیمت‌های بالا و عجیب و غریبی که دارند، مشتریان خاص خود را پیدا کرده‌اند. بطری‌های کوچک و بزرگ آب معدنی‌های خارجی امروز در فروشگاه‌ها ۱۰۰ تا ۵۰۰ هزار تومان به فروش می‌رسند و ساکنان محله‌های لوکس‌نشین هم مشتریان اصلی آنها هستند.

آب‌معدنی‌های خارجی باوجود ممنوعیت واردات، به شکل گسترده عرضه می‌شوند. این آب‌های بسته‌بندی امروز اغلب از کشورهای حوزه اسکاندیناوی و کشورهایی نظیر فرانسه، به صورت قاچاق و بیشتر از مرزهای جنوبی وارد کشور می‌شوند. اگرچه دست‌اندرکاران حوزه نظارت بر بازار، بر قاچاق بودن و ممنوعیت فروش این محصولات تاکید دارند اما در عمل محدودیتی برای خریدوفروش آنها دیده نمی‌شود و همچنان این کالا بازار خود را دارد.

گزارش‌های میدانی صمت از فروشگاه‌های عرضه‌کننده این محصولات نشان می‌دهد در حالی که هر بطری آب معدنی بسته‌بندی تولید ایران به ۴ تا ۸ هزار تومان فروخته می‌شود، آب‌های بسته‌بندی فرانسوی همچنان به ایران وارد می‌شود با ۹۰ تا ۲۳۰ هزار تومان فروخته می‌شوند. نرخ یک بطری ۸۰۰ میلی‌لیتری یکی از برندهای پرفروش این کالا در فروشگاه‌های شمال شهر تهران ۲۲۵ هزار تومان است و بطری ۳۷۰ میلی‌لیتری آب معدنی گازدار همین برند درحال‌حاضر ۱۹۹ هزار تومان به فروش می‌رسد.

این کالاها با این قیمت‌ها در حالی به‌طور علنی در فروشگاه‌های مواد غذای فروش دارند که طبق اعلام انجمن آب‌های معدنی، میزان فروش عمومی آب معدنی تولید داخل به دلایل گوناگون از جمله کاهش توان خرید مردم ریزش قابل ملاحظه‌ای داشته است.

ممنوعیت واردات لازم نبود

قاسم‌علی حسنی، دبیر اتحادیه بنکداران موادغذایی تهران در گفت‌وگو با صمت درباره توزیع آب آشامیدنی بسته‌بندی خارجی در بازارهای کشور عنوان کرد: آب معدنی‌های خارجی با وجود قیمت‌های بسیار بالا در بیشتر شهرهای کشور در بین اقشار ۴ درصد بالای جامعه، مشتریان خاص خود را دارند و با وجود ممنوعیت واردات، در بازارهای عمده فروشی تهران نیز عرضه می‌شوند. در گذشته بیشتر برندهای موجود در بازار مربوط به کشور فرانسه و گاهی نروژ بود اما درحال‌حاضر آب معدنی از کشورهایی مانند سوئد و دانمارک نیز مخاطبان خود را در بازار ایران یافته‌اند و در کل به نظر می‌رسد بازار آب معدنی خارجی در کشور در دست تولیدکنندگان اسکاندیناویایی باشد.

حسنی درباره نرخ بنکداری آب‌معدنی‌های خارجی در کشور بیان کرد: در حال‌حاضر نرخ برند نروژی این محصول که در بسته‌بندی بطری‌های شیشه‌ای ۷۰۰ میلی‌لیتر عرضه می‌شود، حدود ۸۰ تا ۱۰۰ هزار تومان بوده و البته نرخ برند فرانسوی اندکی از آن بالاتر است.

وی درباره میزان نفوذ این آب معدنی‌ها در بازار خاطرنشان کرد: به‌دلیل اینکه واردات و عرضه این محصول به شکل قانونی انجام نمی‌شود، نمی‌توان آمار دقیقی نیز درباره میزان نفوذ آن در بازار ارائه داد اما در هر حال این کالا مشتریان خاص خود را دارد. دبیر اتحادیه بنکداران مواد غذایی تهران همچنین درباره کوتاهی نهادهای نظارتی دربرخورد با فروشندگان آب معدنی‌های خارجی، تاکید کرد: موضوع در این زمینه بیش از آنکه مربوط به کوتاهی‌های نظارتی باشد، مربوط به گستردگی حضور کالاهای قاچاق در بازار کشور است؛ آب معدنی تنها کالای خوراکی قاچاق نیست و در بنکداری‌های سراسر تهران تنها در حوزه خوردنی، آشامیدنی و تنقلات بیش از ۱۵۰۰ نوع کالا قاچاق وجود دارد و گستردگی این موضوع باعث می‌شود مهار آن به‌سادگی انجام‌پذیر نباشد. انواع کنسرو ماهی، بیسکویت، آبمیوه، تنقلات و بسیاری کالاهای دیگر به صورت قاچاق در بازار وجود دارند که در مناطق مرزی با روش‌هایی مثل کولبری و ته‌لنجی وارد کشور می‌شوند و صدها نفر در این زمینه مشغول به فعالیت هستند.

حسنی با اشاره به قیمت‌های پایین‌تر آب‌معدنی‌های ساخت داخل با کیفیت‌های قابل‌قبول، تاکید کرد: کیفیت تولیدات داخلی چندان با این محصولات قاچاق فرقی ندارند اما نرخ انواع خارجی با در نظر گرفتن حجم آنها، حدود ۵۰ برابر بیش از نمونه‌های مشابه داخلی است و از نظر اقتصادی انتخاب نمونه خارجی، توجیه ندارد اما به‌دلیل افتخار مصرف و به اصلاح کلاس این کار، آب معدنی‌های خارجی مشتریان خاص خود را دارند.

وی در عین حال درباره رویکرد درست مواجهه با حضور آب معدنی‌های خارجی در بازار کشور، تصریح کرد: بهتر بود دولت و نهادهای دست‌اندرکار از ابتدا واردات این محصول و محصولاتی از این دست را ممنوع نمی‌کردند، زیرا در هر حال همه مشتریان برای انتخاب‌های خود -حتی اگر توجیه اقتصادی نداشته باشد- نیاز به آزادی دارند و محدود کردن اجباری این حق چندان منطقی نیست.

دبیر اتحادیه بنکداران مواد غذایی تهران خاطرنشان کرد: این محصولات به‌دلیل اختلاف فاحش نرخ خود با محصولات داخلی عملا رقیب تولید داخل به‌شمار نمی‌روند و در عین حال می‌توانند انگیزه‌ای برای ارتقای کیفیت محصولات تولید داخل باشند. ضمن اینکه آزادسازی واردات این محصولات باعث کاهش نرخ آنها در بازار می‌شود و دولت نیز می‌تواند حقوق خود را درباره آنها از طریق تعرفه‌های وارداتی دریافت کند.

حسنی در پایان ممنوعیت واردات آب‌معدنی‌های خارجی را تصمیمی مطالعه نشده دانست و گفت: امیدوارم با روی کار آمدن دولت سیزدهم روند اتخاذ تصمیمات ناگهانی و سیاست‌های خلق‌الساعه متوقف شود تا بازار بتواند مسیر خود را در یک رقابت شفاف و عادلانه با حفظ حقوق مشتریان در پیش بگیرد.

مثل آب خوردن...

نیم قرن است کارشناسان، متخصصان و فعالان بازار بر این اعتقادند که دوره بگیر و ببندهای قانون‌گذاری در بازار به سر آمده و این کار نه درباره کالاهای اساسی و نه در مورد دیگر کالاها ضرورتی ندارد. این صاحب‌نظران بر این باورند که بازار و چارچوب‌های آن باید از سوی نظام عرضه و تقاضا تعیین شود و دخالت در این روند طبیعی تعادل را بر هم می‌زند. برندهای خارجی آب معدنی نیز از این قاعده مستثنا نیستند و شاید می‌شد با در پیش گرفتن یک سیاست متعادل اقتصادی حضور قانونی و حساب‌شده آنها در بازار داخلی را مدیریت کرد.

اینکه آب معدنی خارجی با قیمت‌های نجومی انتخاب اقتصادی معقولی برای مشتریان خواهد بود یا نه، یک بحث است و حق انتخاب آزاد یک بحث دیگر. ما می‌توانیم با استدلال فعلی در ممنوعیت واردات آب معدنی، واردات کالاهایی مثل خودرو را نیز ممنوع کنیم اما باید دید این ممنوعیت‌ها و محدودیت‌ها چه اثر مفیدی بر اقتصاد کشور دارند و کدام کشورهای موفق در حوزه بازار و تجارت با چنین رویکردی در این عرصه عمل کرده‌اند.

اعمال ممنوعیت از جایگاه قدرت مثل آب خوردن است اما منطقی آن است که در بازاری که نگرش‌ها در آن به سوی جهانی شدن است، خود را در گلخانه آسیب‌پذیر و جدا مانده از بازارهای موفق، اسیر قوانین من‌درآوردی نکنیم تا تشخیص راه درست بازار دشوار نشود.

قاسم‌علی حسنی: ممنوعیت واردات آب‌معدنی‌های خارجی تصمیمی مطالعه نشده است

یادداشت

نکات حقوقی در معاملات ملکی

امیرحسین قطرئی
کارشناس حقوقی

خرید خانه و رهایی از مستأجری، قدم بزرگ و مهمی است اما توجه به موارد حقوقی در این زمینه، بسیار مهم‌تر است، چراکه از دردسرهای از دست دادن سرمایه و مشکلات حقوقی و قضایی آتی جلوگیری می‌کند. برای خرید خانه باید ابتدا فکر کنید چه خانه‌ای مناسب است و با مبلغی که برای خرید خانه در نظر گرفته‌اید، آن را انتخاب کنید. پس از پیدا کردن ملک موردنظر، نوبت به قولنامه کردن و گرفتن سند می‌رسد. نوشتن قولنامه از کارهای مهم است که به‌دلیل آگاهی نداشتن نسبت به مسائل و مباحث حقوقی مرتبط با آن، در برخی موارد موجب اختلاف، درگیری و حتی تشکیل پرونده‌های قضایی می‌شود. سرفصل‌های مهم حقوقی، هنگام خرید ملک، شامل قولنامه، مالک ملک، سند ملک، سند تک‌برگی، پرداخت مالیات و عوارض نوسازی شهرداری از سوی فروشنده، در رهن نبودن ملک، تصریح به انتقال دادن انباری و پارکینگ و همچنین موضوع دفترخانه است.

قولنامه

زمانی که خریدار و فروشنده با یکدیگر بر سر خرید ملکی به توافق برسند، توافق خود را در قولنامه ثبت می‌کنند. یکی از نکات مهم حقوقی، هنگام خرید ملک، توجه به قولنامه آن است. زمانی که قولنامه‌ای نوشته می‌شود، فروشنده نمی‌تواند ملک خود را به فرد دیگری بفروشد. خریدار نیز باید براساس زمانی که در قولنامه تعیین شده، پول را بپردازد. البته باید توجه داشته باشید در زمان قولنامه، خریدار باید تنها یک‌سوم مبلغ کل را بپردازد و بقیه آن را زمان ثبت سند، پرداخت کند. خریدار باید بداند هنگامی مالک تام‌الاختیار به‌شمار می‌آید که وجه خرید ملک را به‌طور کامل در دفتر ثبت، پرداخت و سند ملک را دریافت کرده باشد. در قولنامه تصریح به نحوه پرداخت، نحوه و تاریخ تحویل ملک، تاریخ حضور در دفترخانه برای انتقال سند و تعیین دفترخانه بسیار مهم است.

فروشنده ملک باید مالک آن باشد

حتما هنگام خرید ملک توجه کنید که فروشنده، مالک آن باشد. چنانچه ملکی مشاع باشد، هنگام فروش همه اعضا باید حضور داشته باشند. حتی ممکن است فردی که زمان خرید خانه می‌بینید، وکیل مالکان یا مالک باشد. در این حالت نیز باید به اعتبار برگه وکالت توجه کنید.

ملک باید سند داشته باشد

یکی از نکات مهم حقوقی هنگام خرید ملک این است که باید سند داشته باشد. زمان خرید آپارتمان یا هر ملک دیگری توجه داشته باشید که ملک، سند داشته باشد. در شهرهای کوچک و بیشتر شهرهای شمالی، املاک، سند مادر دارند. در این موارد، یک زمین بزرگ به قطعات کوچک تقسیم شده است. این زمین‌های کوچک با قولنامه معامله می‌شوند. در حقیقت، این زمین‌ها بدون سند قطعی هستند اما داشتن قولنامه معتبر به همراه مهر دهیاری یا شورا و نیز بررسی سوابق نقل و انتقال بسیار مهم است.

سند تک‌برگی

برای جابه‌جایی سند هنگام خرید آپارتمان باید سند دفترچه‌ای به تک‌برگی تبدیل شود. مالیات و عوارض نوسازی شهرداری نیز باید از سوی فروشنده پرداخت شود. در این مورد، فروشنده باید پیش از سند زدن به شهرداری برود و اقدام به پرداخت عوارض نوسازی شهرداری کند. همچنین او باید به اداره مالیات برود و مالیات ملک خود را بپردازد.

در رهن نبودن ملک

یکی از نکات مهم حقوقی، هنگام خرید املاک این است که ملک موردنظر آزاد باشد و در رهن بانک نباشد. گاهی ممکن است فروشنده‌ای خانه خود را برای وام گرفتن در رهن بانک بگذارد یا اینکه خانه او در اجرای حکمی از سوی مراجع قضایی ضبط شده باشد. در این حالت، فروش خانه با تنظیم مبایعه‌نامه امکان‌پذیر است اما تنظیم کردن سند به‌نام خریدار، تنها با فک رهن ممکن می‌شود. یکی از بهترین کارها این است که فروشنده، وکالت فک رهن را به خریدار بدهد و خریدار نیز قسمتی از پول ملک را برای این کار بگذارد. یعنی به جای اینکه همه پول ملک را به فروشنده بدهد، قسمتی از آن را برای فک رهن نگه دارد و صرف پرداخت آن کند.

انتقال دادن پارکینگ و انباری

هرگاه طرفین به این توافق برسند که ملک با انباری و پارکینگ به فروش می‌رسد، این موضوع باید همراه با مشخصات دقیق انباری و پارکینگ آن در سند یا مبایعه‌نامه ملک نوشته شود. چنانچه ملکی بیشتر از یک انباری و پارکینگ داشته و قرار باشد که همه آنها منتقل شوند، این موضوع باید به‌طور روشن در سند قید شود. اگرچه این موارد به عهده صاحب بنگاه یا سردفتری است که به تنظیم سند مبادرت می‌ورزد اما در پاره‌ای ملاحظات نیاز است خریدار نیز این موارد را کنترل کند.

حضور در دفترخانه

در نهایت اینکه کار خرید ملک را باید در دفترخانه به پایان برسانید. پس از تهیه مدارک لازم و همچنین شرح توافقات، مدارک موجود در دفتر اسناد رسمی ثبت می‌شوند و مراحل سند قطعی به پایان می‌رسند.

در گفت‌وگوی مشاور عالی رئیس اتاق بازرگانی تهران با صمت مطرح شد:

در تجارت هزار راه نرفته داریم

عکس: صمت

در حقیقت رفع تحریم‌ها و خروج از فهرست سیاه FATF دو موضوع مکمل یکدیگر در شکوفایی تجارت نفتی و غیرنفتی کشور هستند

پیمان صفردوست: در آخرین روزهای کار دولت دوازدهم و انتقال قدرت به دولت جدید، یکی از دغدغه‌های اصلی، موضوع تجارت خارجی است که پایه‌های اقتصادی کشور بر آن بنا نهاده شده است. در سال‌های گذشته اگرچه همچنان تحریم‌ها مانعی بر سر راه تجارت ایران بودند اما تحریم‌های اقتصادی علیه کشور وجود داشت و در هر حال فروش نفت با ترفندهای گوناگون امکان‌پذیر بود و ارز حاصل از آن به کشور بازمی‌گشت. اما پس از روی کار آمدن دولت دونالد ترامپ در امریکا، خروج این کشور از برجام و تشدید تحریم‌ها، فروش نفت ایران تقریبا غیرممکن شد و اگر هم امکان آن وجود داشت، ارز حاصل از آن به‌دلیل قرار گرفتن ایران در فهرست سیاه FATF نمی‌توانست به کشور بازگردد.

به همین دلیل در این سال‌ها موضوع جایگزینی صادرات غیرنفتی به جای فروش نفت موردتوجه بسیاری از دست‌اندرکاران قرار گرفت و لااقل در صحبت از آن حمایت‌های فراوانی شد. اما آیا پرداختن به تجارت غیرنفتی در صورت اراده دولت آینده به انجام آن، نیاز به خروج از بن‌بست‌های تحریمی دارد؟ آیا می‌توان به شکوفایی چنین تجارتی امید داشت؟ و اصلا آیا پیش‌زمینه‌های خاصی برای تحقق چنین هدفی موردنیاز است؟ برای یافتن پاسخ این پرسش‌ها در این شماره صمت گفت‌وگویی اختصاصی با ابراهیم بهادرانی، مشاور عالی رئیس اتاق بازرگانی تهران انجام داده‌ایم که شرح آن را در ادامه می‌خوانید.

◉ تغییر ماهیت اقتصاد و تجارت کشور از نفتی به غیرنفتی بسیار موردتوجه دست‌اندرکاران است. آیا می‌توان موانع این مسیر را برای تحقق این هدف از میان برداشت؟

ایران جدا از ظرفیت‌های اقتصاد نفتی، دارای قابلیت‌های فراوان تجارت غیرنفتی است که با اتکا به آن می‌تواند جزو اقتصادهای موفق قرار گیرد اما همان‌طور که می‌دانید در این مسیر، موانع بسیاری وجود دارد که درحال‌حاضر بخش زیادی از آنها با مشکلات تجارت نفتی مشترک است. در واقع با توجه به آنچه طی این سال‌ها کشور با آن مواجه بوده، باید گفت تحریم‌ها بیشترین اثر را بر بخش تجارت گذاشته است و به نظر می‌رسد برای تحقق اهداف تجارت نفتی و غیرنفتی در نخستین گام باید دولت آینده موضوع تحریم‌ها را به شایستگی به نتیجه برساند. این کار می‌تواند بیشترین کمک را به رونق تجارت کشور کند.

◉ یعنی تجارت امروز ما سر و شکل چندان درستی ندارد؟

فعالان اقتصادی و دست‌اندرکاران نهایت تلاش خود را برای بهبود وضعیت می‌کنند اما در بحث تجارت، در چند سال اخیر به‌دلیل مشکلات بین‌المللی زیادی که داریم، عقب افتادیم و درحال‌حاضر نیز مسئله انتقال پول به داخل کشور و گشایش اعتبارات از طریق سیستم بانکی مهم‌ترین چالشی است که در مسیر تجارت خارجی کشور قرار دارد. ماهیت تجارت امروز ما بر مبنای تجارت سنتی است که باعث ایجاد هزینه‌های بالا و بهره‌وری بسیار ناچیز می‌شود. ضمن اینکه هزینه‌های نقل و انتقال پول به‌دلیل شرایط تحریمی بسیار بالاست و براساس گزارش‌های رسمی، سالانه بیش از ۲۲ درصد حجم نقل و انتقالات پولی را شامل می‌شود و این درصد بالا، خود عامل از بین رفتن مزیت‌های رقابتی در قیاس با کشورهای دیگر است.

◉ موضوع FATF تا چه حد بر رونق تجارت کشور تاثیر می‌گذارد؟

در حقیقت رفع تحریم‌ها و خروج از فهرست سیاه FATF دو موضوع مکمل یکدیگر در شکوفایی تجارت نفتی و غیرنفتی کشور هستند. پس موضوع دیگری که به نظر می‌رسد باید در دستورکار دولتمردان در حوزه تجارت قرار بگیرد، رفع تحریم‌های بانکی و خارج شدن از فهرست سیاه FATF است تا علاوه بر تسهیل تجارت خارجی، از هزینه‌های فعلی در مسیرهای فرعی و پرپیچ و خم تجارت رهایی پیدا کنیم، زیرا ادامه شرایط فعلی، هزینه‌های بالایی را به کشور تحمیل می‌کند.

◉ یعنی با رفع این دو مانع، تجارت ما به شکوفایی می‌رسد؟!

خیر. موضوع تجارت و رونق آن همواره در گرو رونق تولید در کشور است؛ بنابراین علاوه بر پیگیری موضوعات مهمی مانند برجام و FATF باید حتما موضوع تولید و رفع موانع آن را مدنظر قرار دهیم. تا زمانی‌که تولید در کشور به‌طور منسجم و مستمر انجام نشود، نمی‌توان به بازارهای جهانی و صادراتی دست یافت و در ادامه همکاری‌های بلندمدتی نیز در این زمینه شکل نخواهد گرفت.

◉ این موانع تولید بیشتر شامل چه مواردی هستند؟

برخی از مشکلات مانند تامین مواد اولیه و تجهیزات به‌دلیل همان تحریم‌هایی ایجاد می‌شوند که پیش‌تر به آن اشاره شد اما مواردی نیز وجود دارد که موانع داخلی را در مسیر تجارت خلق می‌کند. به‌عنوان مثال، یکی از اقدامات مخرب و غلط در مسیر تجارت، ممانعت مقطعی و بدون برنامه‌ریزی در مقاطع گوناگون زمانی نسبت به صادرات برخی کالاهاست تا از کمبود آن در کشور جلوگیری شود. در صورتی‌که چنین رویکردی مغایر با اهداف توسعه تجارت است و می‌تواند منجر به از دست رفتن بازارهای تجاری و حتی توقف تولید در کشور شود، زیرا فعالان اقتصادی با سرمایه‌گذاری و صرف هزینه، بازارهای هدف را شناسایی و طی چند سال با فعالیت مستمر در آن بازارها کسب اعتبار می‌کنند اما ناگهان با ممنوعیت‌های مقطعی مواجه می‌شوند و بازارها را از دست می‌دهند یا مثلا مانع دیگر در این مسیر ارز چندنرخی است که با فساد و رانتی که ایجاد می‌کند، چرخه‌های تولید را متوقف خواهد کرد و این در حالی است که کارشناسان در این سال‌ها بارها در این زمینه هشدار داده‌اند و دولت باز هم در همین مسیر آسیب‌زا راه خود را ادامه می‌دهد.

◉ آیا موضوعاتی مانند تورم نیز در رکود تجارت تاثیرگذار هستند؟

به‌طور قطع بله. وقتی میزان تورم در کشور رقیب تجاری ما کمتر از ۱۰ درصد باشد اما تولیدکننده ما در داخل کشور با تورم بالای ۵۰ درصد دست و پنجه نرم کند، نمی‌توان امید داشت صادرکننده ما شانسی برای رقابت با حریفان در کشورهای هدف داشته باشد. پس اگر نتوانیم تورم تولید را که همواره نیز رقمی بالاتر از تورم مصرف در کشور است، مهار کنیم، بازارهای صادراتی را از دست خواهیم داد.

◉ برای رفع این موانع چه می‌توان کرد؟

حقیقت این است که برخلاف آنچه تا امروز غالبا به آن شکل رفتار کرده‌ایم، برون‌رفت از این چالش‌ها باید با یک نگاه جامع و نظام یکپارچه انجام شود و با برنامه‌های موضعی و مقطعی کار چندانی از پیش نمی‌رود. رفع موانع تولید باید از یک سو با هدف‌گذاری‌های کوتاه‌مدت به حل مشکلاتی مثل تحریم‌ها و موضوع FATF بپردازد و از سوی دیگر در برنامه‌های بلندمدت نسبت به اصلاح و ترمیم نظام اقتصادی و تجاری کشور اقدام کند. برای این کار نیاز است ابتدا به شناسایی مشکلات موجود بپردازیم، یک تحلیل درست از وضعیت موجود ارائه کنیم، هدف‌ها را بشناسیم و برای چالش‌هایی که در مسیر هستند، راهکارهایی ارائه دهیم.

◉ آیا با حل این مشکلات می‌توان شاهد جذب سرمایه در بخش‌های گوناگون تولید و تجارت کشور بود؟

چراکه نه؛ البته سرمایه‌گذاری و جذب سرمایه‌گذاران نیز مولفه‌ها و شرایط خود را دارد. برای این کار علاوه بر آنچه گفته شد، دولت باید هزینه‌ها را کاهش دهد، از اختیارات خود کم کرده و سرمایه‌گذاری‌های خود را بر مسائل زیربنایی متمرکز کند و از سوی دیگر باید سفته‌بازی کاهش یابد و شرایط برای سرمایه‌گذاری آسان شود. زمینه‌های گوناگون سرمایه‌گذاری در کشور بسیار زیاد است و باید ضمن رعایت چارچوب‌های اولیه، امکان حضور سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی را در اقتصاد کشور فراهم کنیم.

تصویب سند سازگاری با کم‌آبی در استان مرکزی

استاندار استان مرکزی با بیان اینکه این استان امسال خشکسالی بی‌سابقه‌ای را تجربه کرده و میزان بارندگی‌ها آن نسبت به سال آبی گذشته ۴۴ و نسبت به میانگین بلندمدت ۲۲ درصد کاهش دارد گفت: سند سازگاری با کم‌آبی استان مرکزی به تصویب رسیده و انتظار می‌رود برنامه‌های این سند امسال با جدیت بیشتری پیگیری شود.

به گزارش ایسنا سیدعلی آقازاده ضمن بیان این مطلب افزود: نگرانی‌هایی درباره تامین آب آشامیدنی برای شهرها و ۴۰ روستای سطح استان وجود دارد که نیاز است برنامه‌ریزی و تدابیر لازم در این راستا اتخاذ شود. به گفته سیدعلی آقازاده براساس گزارش‌های موجود هر لیتر آب در حوزه کشاورزی کمتر از یک فرصت شغلی ایجاد می‌کند اما همین میزان آب ۳۵ فرصت شغلی در صنعت به‌دنبال دارد؛ بنابراین نیاز حوزه صنعت به آب باید تحت هر شرایطی تامین شود. استان مرکزی واقع در قلب ایران با اقلیمی نیمه‌خشک امسال یکی از دشوارترین شرایط کم‌آبی را تجربه می‌کند و وجود بیش از ۲ هزار و ۸۰۰ واحد تولیدی کوچک، متوسط و بزرگ و بخش مهمی از کشاورزی در این دیار با شرایط تنش آبی چالش‌هایی تجربه می‌کند.

آب‌وهوای استان مرکزی به‌دلیل وجود کوه‌های مرتفع، مجاورت با حاشیه مرکزی ایران، همجواری با بخشی از منطقه حوض سلطان، کویر میقان و حوزه آبریز دریاچه نمک و قرار گرفتن در محل تلاقی ۲ رشته کوه البرز و زاگرس متنوع است و علاوه بر بهره‌مندی از جنگل بلوط و دشت در بخش‌هایی نیز اقلیم کویری دارد و اکنون که خشکسالی حاکم شده تاثیرات کم‌آبی در هر حوزه‌ای قد برافراشته و مشکلات زیادی را رقم‌زده است.

آیا «دیپلماسی آب» راهگشای مناقشات بین‌المللی بر سر منابع طبیعی خواهد بود؟

از کمال‌خان تا هورالعظیم

معضل تنش‌های آبی از دهه ۵۰ خورشیدی تا همین چند سال قبل، همواره یکی از خطرات بالقوه‌ای بوده که می‌توانست کشور را دچار بحران‌های فراگیر و گسترده کند اما با نگاهی به جراید و رسانه‌های کشور می‌توان دریافت که این خطر بالقوه جامه فعلیت بر تن کرده و روزگار تعداد زیادی از شهروندان ایرانی را تیره‌وتار کرده است. کارشناسان بر این باورند پشت‌گوش‌اندازی بحران‌های محیط‌زیستی از سوی حاکمیت و لاکچری قلمداد کردن دغدغه‌های زیست‌محیطی کار را به جایی کشانده که مسئولان سازمان حفاظت محیط‌زیست بر وخامت اوضاع اقلیم ایران تاکید داشته و حتی معتقدند تا ۲۰ سال آینده تعداد قابل‌توجهی از شهرهای کشور غیرقابل سکونت خواهند شد. از سویی هم گفته می‌شود تنش‌های آبی تا حدی جدی شده که از مقیاس استانی و ملی به مناطق و حتی روستاها رسیده است. مفهوم این اظهارنظر که از سوی رئیس کل اداره حفاظت محیط‌زیست مطرح‌شده، گسترده‌تر شدن دامنه بحران بی‌آبی در نقاط گوناگون فلات ایران است که باعث‌شده حتی روستاها نیز بر سر حقابه با همسایگان خود به جنگ و نزاع بپردازند.

عکس: صمت

سهند اینانلو
editor@smtnews.ir

پرونده‌های بحران آب در منطقه

اما به‌دلیل فراگیر شدن این بحران در سراسر گیتی شاهد بحرانی بودن وضعیت در کشورهای همسایه نیز هستیم. برای مثال در روزهای اخیر یکی از مقامات عراقی در اظهارنظری نسبت به عملکرد ایران در زمینه رهاسازی حقابه این کشور در مناطق مرزی اعتراض کرده بود که البته با واکنش مسئولان وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران مواجه شد. اما این واکنش‌ها تنها به همین‌جا ختم نمی‌شود، چراکه چند ماه قبل محمد اشرف غنی، رئیس‌جمهوری افغانستان نیز در مراسم افتتاح سد کمال‌خان اظهارات عجیبی کرده بود و پیشنهادی غیرمعمول و خلاف عرف دیپلماتیک مبادله آب در ازای نفت را در برابر ایران گذاشت. البته کارشناسان و ناظران حوزه روابط خارجی معتقدند این اظهارات اشرف غنی تنها در قالب سیاست‌های عوام‌فریبانه این مقام افغان تعریف می‌شود و جمهوری اسلامی ایران به‌هیچ وجه زیربار چنین خواسته‌های بی‌پایه و اساسی نمی‌رود.

برخی از کارشناسان این حوزه معتقدند یکی دیگر از کشورهایی که با اقداماتش بحران کم‌آبی در اقلیم کشورمان را تشدید کرده، ترکیه است، زیرا با احداث سدهای بزرگ و غول‌پیکر روی رودخانه‌های دجله و فرات باعث شده اقلیم کردستان عراق شدیدا تحت‌تاثیر قرار گرفته و به‌تبع آن مناطق مرزی ایران نیز دچار تحولات مخرب زیست محیطی شوند. موارد دیگری از این مداخلات مانند ادعاهایی که ترکمنستان (رودخانه تجن) و جمهوری آذربایجان (رودخانه ارس) مطرح می‌کنند باعث شده اکوسیستم استان‌های شمال‌غربی و شمال‌شرقی کشورمان را تحت‌تاثیرات گسترده‌ای قرار دهد که یکی از آنها شدت گرفتن کم‌آبی در ترکمن‌صحراست.

باید به فکر جلوگیری از جنگ آب باشیم

اسماعیل کهرم، استاد بوم‌شناسی و فعال پیشکسوت محیط‌زیست با اشاره به امکان بالای پا گرفتن جنگ آب در کشورمان به صمت گفت: بسیاری از مسئولان کشورمان فکر می‌کنند جنگ آب اتفاقی است که بسیار بعید و دور از انتظار است، درحالی‌که با نگاه به تجربیات سایر کشورها مانند آنچه در اتیوپی اتفاق افتاده متوجه می‌شویم این خطر کشور ما را نیز شدیدا تهدید می‌کند.

وی در ادامه افزود: رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست با وجود تمام اشتباهاتی که در حوزه مدیریتی خود داشته، یک اظهارنظر درست داشت و آن هم هشداری بود که در زمینه انتقال جنگ آب، از شهرستان‌ها به روستاهای کشورمان مطرح کرد و در رسانه‌ها نیز منتشر شد. همین اظهارنظر درست خود نشانگر میزان وخامت اوضاع است.

منشأ تنش‌های آبی

کهرم به منشأ بحران‌های آبی در کشورمان اشاره کرد و گفت: همان‌طور که بارها تاکید شده بخشی از بحران بی‌آبی در ایران از خارج کشور نشأت می‌گیرد که به‌دلیل زیاده‌خواهی‌هایی است که دولت‌های منطقه در قبال کشورمان دارند. به‌عنوان مثال، دولت افغانستان چند ماه پیش، سد جدیدی را افتتاح کرد و رئیس‌جمهوری این کشور اظهاراتی درباره نحوه رهاسازی حقابه ایران داشت که موجب آزرده‌خاطر شدن بسیاری از شهروندان شد.

دیپلماسی آب

این استاد باسابقه بوم‌شناسی با تاکید بر اهمیت بهره‌گیری از استراتژی‌های نوین در دیپلماسی به صمت گفت: ما نمی‌توانیم برای دولت‌های منطقه خط‌مشی تعیین کنیم تا چگونه سخن بگویند اما می‌توانیم با استفاده از اصول و قواعد آنچه «دیپلماسی آب» خوانده می‌شود، تلاش کنیم حق خودمان را بگیریم. این فعال پیشکسوت محیط‌زیست در ادامه ضمن اشاره به مناقشات دیگر بین ایران و سایر کشورها بر سر آب، عنوان کرد: همان‌طور که عراقی‌ها نسبت به عملکرد ما در جنوب غربی کشور اعتراض می‌کنند، ما نیز می‌توانیم به اقدامات مخرب کشورهایی مانند ترکیه، ترکمنستان، افغانستان و... در زمینه رهاسازی حقابه‌های کشورمان اعتراض کنیم و با رعایت پروتکل‌های دیپلماتیک سعی در حل اصولی و معقول مشکلات داشته باشیم.

یک تجربه موفق

این بوم‌شناس با یادآوری پرونده مناقشات آبی ایران و افغانستان از میانه قرن حاضر تا به امروز، بیان کرد: به‌عنوان مثال، ما توانستیم مناقشه با افغانستانی‌ها بر سر حقابه شرق کشور را در سال‌های دهه ۵۰ خورشیدی تا حدود زیادی حل کنیم اما با گذشته زمان سیاست‌ها تغییر کرد و کار به جایی کشید که امروز شاهد سوءاستفاده دولت‌های خارجی از این تغییر جهت هستیم.

تجربه‌های شکست‌خورده

وی با انتقاد از اجرای طرح‌ها و برنامه‌های غیراصولی در حوزه آبرسانی به صمت گفت: به جای اینکه منابع و انرژی کشور را صرف اجرای طرح و برنامه‌های غیرکارشناسانه و کاملا اشتباهی مانند انتقال آب دریاها به استان‌های مرکزی ایران کنیم، باید تمام ظرفیت‌های موجود در دستگاه دیپلماسی را به کار گیریم تا اختلافاتی که در این زمینه با سایر کشورهای منطقه داریم حل یا کنترل کنیم. ما در شرایطی قرار داریم که دیگر امکان و فرصت آزمون‌وخطا نداریم و نباید وقت را هدر دهیم. کهرم در پایان با تاکید بر ورشکسته بودن ایران در زمینه آب، خاطرنشان کرد: برخی فکر می‌کنند ما در حال‌حاضر با بحران کم‌آبی مواجهیم اما این خیال خامی است که عده‌ای گرفتار آن هستند و عده‌ای هم با خود را فریب می‌دهند یا اینکه چشم‌شان را بر واقعیت‌ها می‌بندند، زیرا ما در ایران با پدیده «ورشکستگی آبی» مواجه هستیم و دیگر جایی برای اشتباه باقی نمانده تا بتوان بعدها آن را جبران کرد.

> ما نمی‌توانیم برای دولت‌های منطقه خط‌مشی تعیین کنیم تا چگونه سخن بگویند اما می‌توانیم با استفاده از اصول و قواعد آنچه «دیپلماسی آب» خوانده می‌شود، تلاش کنیم حق خودمان را بگیریم

جنگ آب با افغانستان محال است

علیرضا رجایی، سرکنسول پیشین ایران در افغانستان با رد کردن احتمال درگرفتن منازعه با کشورهای همسایه بر سر آب به صمت گفت: اینکه ما و همسایگانی مانند افغانستان بر سر آب وارد جنگ شویم، جزو محالات است و امکان وقوع چنین امری اصلا وجود ندارد. وی در ادامه افزود: مسئله‌ای که بین ما و کشور افغانستان در جریان است مربوط به حقابه ایران بوده و این کشور نیز به هر صورت این حقابه را به ما داده است.

رجایی عنوان کرد: با توجه به خشکسالی‌هایی که در سال‌های اخیر به وقوع پیوسته کمیته مشترکی بین دو کشور تشکیل شد تا این موضوع را موردبررسی قرار داده و بر سر مفاد آن به بحث نشسته‌اند.

طرف ایرانی نهایت همکاری را با افغانستان انجام داده، شاهد این مدعا نیز زندگی مسالمت‌آمیز بیش از ۳ میلیون نفر افغانستانی در خاک ایران است که بدون مشکل بوده است. سرکنسول پیشین ایران در افغانستان ادامه داد: دولت ایران نیز این افراد را از مالیات معاف کرده و حتی یارانه‌هایی که به شهروندان ایرانی می‌دهد را شامل آنها نیز کرده و فرقی بین این عزیزان با شهروندان ایرانی قائل نشده است.

همکاری و تعامل ضروری است

رئیس دبیرخانه شبکه شهرهای خواهرخوانده یونسکو با تاکید بر لزوم تداوم همکاری‌ها بین دو کشور بیان کرد: از همین‌رو انتظار می‌رود طرف افغانستانی هم نهایت همکاری را با ایران داشته و ضمن تعامل و همکاری با دولت ایران در راستای آزادسازی حقابه قانونی ایران اقدامات لازم را انجام دهد. البته گفت‌وگوهایی که در کمیته مشترک یادشده هم در جریان بوده، حاکی از پیشرفت مثبت و مطلوب مذاکرات بوده و به‌هیچ‌عنوان موضوع جنگ آب بین دو کشور مطرح نبوده و به نظر نمی‌رسد چنین امری حتی روی کاغذ هم احتمال وقوع داشته باشد. وی افزود: طبق معاهدات و پیمان‌نامه‌های بین‌المللی هیچ کشوری اجازه جلوگیری از جریان یافتن آب‌های بالادستی را بگیرد و اجازه ندهد حقابه کشور همسایه در اختیارش قرار بگیرد. رجایی در پایان با یادآوری رابطه دوستانه بین دو کشور ایران و افغانستان خاطرنشان کرد: از طرفی هم مباحث اخلاقی و دوستی بین دو کشور مطرح می‌شود. به‌عنوان مثال، هرگاه در افغانستان مشکلی پیش آمده ایران مرزها را باز کرده تا شهروندان این کشور همسایه بتوانند به کشورمان پناه بیاورند؛ بنابراین این انتظار می‌رود که دولت افغانستان نیز در راستای تداوم این رابطه، نهایت همکاری با ایران را داشته باشد و حقابه ایران در مرزهای شرقی کشور را بدون هیچ قیدوبندی رهاسازی کند.

سخن پایانی...

طبق گزارشاتی که در رسانه‌ها منتشرشده کمیته‌ای با عنوان کمیته آب در وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران تشکیل‌شده تا پرونده‌های زیست محیطی (با تمرکز بر بحران آبی) که جنبه بین‌المللی دارد، موردبررسی قرار داده و با ارائه راهکارهای عملیاتی این وزارتخانه را یاری کند. نمایندگان مجلس یازدهم نیز از برگزاری جلسه‌ای با این کمیته در مدت اخیر خبر داده و این جلسه را در راستای وقوع زنجیروار تنش‌های جدی و گسترده آبی در سراسر کشورمان دانستند که در برخی موارد ریشه‌های فرامرزی داشته است. هرچند هیچ‌یک از اعضای کمیسیون انرژی و کمیسیون کشاورزی مجلس حاضر به گفت‌وگو در این زمینه نشدند اما به نظر می‌رسد مسئله به مراحل حادی رسیده که این موضوع از یک پرونده کاملا علمی تبدیل به بحرانی ملی شده و امروز پای دو قوه را به میان کشیده است. البته کارشناسان و فعالان محیط‌زیستی ضمن وارد دانستن انتقادات گسترده به حوزه محیط‌زیست، امیدوارند دولت سیزدهم اقدامات موثرتری در این حوزه انجام دهد تا در جهت حل یا حداقل مهار معضلات پرشمار محیط‌زیستی کشورمان برآید که مسئله بی‌آبی یکی از آنهاست. البته نباید فراموش کرد که منتقدان عملکرد دولت در حوزه محیط‌زیست ضمن اشاره به رویکرد قابل‌تحسین وزارت امور خارجه به این موضوع امیدوارند تا دستگاه دیپلماسی در دولت سیزدهم نیز دستاوردهای کمیته آب را که از کارشناسان و متخصصان متبحری تشکیل‌شده، مورداستفاده قرار داده و شروع به ریل‌گذاری دوباره با هدف حل مناقشات بین‌المللی بر سر مسئله بحران آب نکنند و از تجربیات و داشته‌های دولت‌های یازدهم و دوازدهم در این زمینه بهره جویند تا در عرصه محیط‌زیست تا جای ممکن منافع ملی ایران حفظ شود.

نگرانی از مناقشات آبی در مرزهای شرقی

در حالی که خشکسالی بی‌سابقه‌ای بر ایران سایه انداخته و وضعیت تعداد زیادی از استان‌های ایران را نگران‌کننده کرده است، طالبان بر حدود ۸۰ درصد مساحت افغانستان مسلط شده و همین موضوع نگرانی‌های زیادی برای تامین حقابه سیستان و بلوچستان از هیرمند ایجاد کرده است. به گزارش تجارت‌نیوز، تسلط طالبان بر عمده مناطق افغانستان، نگرانی را برای جنگ آب در مرزهای شرقی ایران بیش از پیش کرده است. این موضوع در حالی رخ می‌دهد که پیش از این هم اشرف غنی، رئیس‌جمهوری افغانستان از معامله آب با نفت ایران صحبت کرده بود. پیرمحمد ملازهی، کارشناس مسائل افغانستان که نگران سلطه کامل طالبان بر افغانستان است به تجارت‌نیوز می‌گوید که خطر جنگ آب در مرزهای شرقی و در صورت تسلط طالبان بر افغانستان بیشتر از همیشه است، چراکه طالبان جریانی نزدیک به عربستان است و از نظر رفتاری قائل به گفت‌وگو و پایبندی به معاهدات بین‌المللی نیستند و در صورتی که طالبان در افغانستان به قدرت برسند، امکان دارد با اعمال قدرت نظامی این معضل را رقم بزنند. ملازهی تاکید می‌کند: در دهه ۵۰ قراردادی درباره رود هیرمند در کابل منعقد شد که براساس آن قرار بود ۲۶ مترمکعب آب در ثانیه حقابه ایران باشد و افغان‌ها هم آن را پذیرفتند اما بعد از کودتا و جنگ‌های داخلی و خارجی در افغانستان آن قرارداد انجام نشد و حکومت‌های افغانستان هم از انجام کامل آن قرارداد سر باز زدند. حالا اما افغان‌ها پا را فراتر گذاشته‌اند و اشرف غنی چند وقت پیش اعلام کرد با افتتاح سد کمال‌خان، کشورش از این پس در مقابل نفت به ایران آب می‌دهد. این کارشناس مسائل افغانستان توضیح می‌دهد: واقعیت این است که افغان‌ها در هیچ برهه زمانی به قرارداد حقابه پایبند نبوده‌اند و مشکلات کم‌آبی در سیستان و بلوچستان هم ناشی از عدم‌اجرای همین قرارداد است و حالا با قدرت گرفتن طالبان در افغانستان ممکن است اوضاع بدتر هم بشود. هیرمند بزرگ‌ترین و مهم‌ترین رودخانه افغانستان است که از شرق، وارد خاک ایران شده و به رود پریان و تالاب هامون می‌ریزد و حالا که افغانستان روی این رودخانه سدهای متعدد احداث کرده، خشکسالی در سیستان‌وبلوچستان تشدید شده است. شه‌بخش گرگیج، نماینده سیستان‌وبلوچستان در شورای عالی استان‌ها پیش از این گفته بود: ۴۰ تا ۵۰ درصد روستاهای استان سیستان‌وبلوچستان به‌دلیل بحران کم‌آبی در حال تخلیه هستند. روستایی که ۱۰۰ خانوار داشته، ۴۰ خانوارش باقی مانده و بقیه مهاجرت کرده‌اند و ۴۰ تا ۵۰ درصد روستاها در حال تخلیه هستند. پیرمحمد ملازهی، کارشناس مسائل افغانستان توضیح می‌دهد: در آن سوی مرز و در سمت افغانستان، مزارع گسترده خشخاش به وجود آمده و این مزارع منبع درآمد طالبان هستند.

نگاه روز

۳ تهدید اصلی زمین

ترجمه و تدوین- سهند اینانلو: بسیاری معتقدند اگر بشر نتواند ۳ مشکل بزرگ و اصلی زیست‌محیطی را تا پایان سومین دهه قرن ۲۱ حل کند باید خود را برای سیلی از بحران‌ها آماده کند که پیامدهای آن بدون شک تا پایان قرن حاضر به یادگار خواهد ماند. این موضوع به‌قدری مهم است که در اسناد و برنامه‌های ارائه‌شده از سوی سازمان ملل نیز بارها به آن اشاره شده و یکی از راه‌های مقابله با آن را اجرای سیاست‌های توسعه پایدار دانسته‌اند. در این یادداشت، ۳ مورد از اصلی‌ترین مشکلات زیست‌محیطی جهان که سازمان ملل اعلام کرده، بررسی می‌شود.

۱. تغییرات اقلیمی

طبق اعلام سازمان ملل متحد از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۹ میزان تولید دی‌اکسیدکربن ۵۰ درصد افزایش‌یافته که همین موضوع زمینه را برای افزایش و تشدید اثر گلخانه‌ای بر وضعیت اقلیمی کره زمین فراهم کرده است. کره زمین در دهه جاری میلادی به‌دلیل تسریع در فرآیند انتشار دی‌اکسیدکربن با سرعت سرسام‌آوری به سمت تولد یک ابربحران در حرکت است و دانشمندان مدام نسبت به وقوع یک فاجعه بشری هشدار می‌دهند؛ فاجعه‌ای که می‌تواند منجر به ایجاد حوادث طبیعی مانند خشکسالی، آتش‌سوزی، سیل، از بین رفتن پوشش گیاهی و جانوری و... شود. همان‌طور که پیش‌تر نیز گفته شد مهم‌ترین عامل ایجاد تغییرات اقلیمی در جو زمین انتشار گازهای گلخانه‌ای است که از سوی کشورهای صنعتی جهان انجام می‌شود، به همین دلیل سازمان ملل در سال ۲۰۱۵ با ارائه طرحی با عنوان معاهده پاریس سعی کرد اقتصادهای بزرگ جهان را مقید به کاهش میزان تولید گازهای گلخانه‌ای (به‌ویژه دی‌اکسیدکربن) کند. در ابتدا این معاهده از سوی دولت‌هایی که بیشترین میزان تولید گازهای آلاینده را داشتند، امضا شد که از آن جمله می‌توان به ایالات‌متحده امریکا، چین، بریتانیا، فرانسه، ژاپن و... اشاره کرد اما این معاهده با روی کار آمدن دونالد ترامپ در کاخ سفید به‌طور کلی با چالش مواجه شد، زیرا رئیس جمهوری امریکا از این معاهده خارج و بار دیگر روند تولید گازهای گلخانه‌ای تشدید شد، این در حالی است که چینی‌ها نیز باوجود تعهداتی که داشتند بدون خارج شدن از معاهده یادشده میزان استفاده از زغال سنگ به‌عنوان منبع انرژی را افزایش دادند که همین موضوع اعتراض سازمان ملل را نیز به‌دنبال داشت. گفتنی است در حال حاضر بزرگ‌ترین تولیدکنندگان گازهای گلخانه‌ای در جهان امریکا و چین هستند اما بیشترین تولید دی‌اکسیدکربن که مخرب‌ترین گاز گلخانه‌ای به‌شمار می‌رود، در چین اتفاق می‌افتد، زیرا همچنان از زغال سنگ به‌عنوان سوخت صنایع استفاده می‌شود.

۲. معضل آلودگی

طبق گزارشاتی که سازمان بهداشت جهانی (WHO) منتشر کرده ۹۰ درصد انسان‌های کره زمین در حال حاضر به هوای پاک دسترسی ندارند و در اتمسفری کاملا آلوده تنفس می‌کنند؛ از همین‌رو این نهاد بین‌المللی خواستار کاهش تولید آلاینده‌هایی مانند سرب که باعث بروز بیماری‌های تنفسی و سرطان در جوامع بشری می‌شود، شده است. این نهاد گزارش داده اگر تولید گازهای آلاینده هوا ۳۰ درصد کاهش پیدا کند، حدود ۵ میلیون مرگ کمتری را در طول هر سال شاهد خواهیم بود. باید توجه داشت معضل آلودگی فقط به هوا محدود نمی‌شود، بلکه به گفته موسسه پژوهشی آکسفام اینترمون، آلودگی منابع و ذخایر آبی باعث مشکلات عمده بیولوژیک شده که سالانه باعث ۵ میلیون مرگ است. سازمان ملل متحد نیز اعلام کرده راه‌حل این معضل از بین بردن پدیده دامپینگ است اما در کنار آن باید تولید مواد شیمیایی را محدودتر کرد. از سویی سیستم‌های تصفیه فاضلاب در جهان نیز باید گسترش پیدا کند، زیرا بسیاری از کشورهای جهان حتی به آب لوله‌کشی هم دسترسی ندارند و بخش عمده‌ای از انسان‌هایی که از لوله‌کشی آب شرب بهره می‌برند نیز از دسترسی به آب آشامیدنی سالم محروم هستند.

۳. تنش هیدرولیک و بحران آب

به گزارش دانشگاه کالیفرنیا، بیش از ۴۰ درصد جمعیت جهان از آب آشامیدنی سالم محروم هستند. بیش از ۷۰ درصد منابع آب شیرین مصرفی در کره زمین در بخش‌های کشاورزی استفاده می‌شود اما در بسیاری از کشورها مردم امکان پیدا کردن آب سالم را ندارند. بحران کم‌آبی حیات انسان و سایر گونه‌های زیستی را با خطری جدی مواجه کرده و اگر دولت‌ها فکری به حال تنش‌های هیدرولیکی نکنند، به‌طور قطع باید خود را برای وقوع یک فاجعه گسترده بشری آماده کنند که جان میلیون‌ها و شاید میلیاردها انسان را تهدید خواهد کرد. استفاده مسئولانه از منابع هیدرولوژیکی باعث بهبود تولید غذا و انرژی و همچنین محافظت از تنوع زیستی می‌شود.

منبع: www.iberdrola.com

خبر

۲۲ استان کشور در محدوده بیابانی

معـاون دفتر امور بیابان‌های سـازمان جنگل‌ها و مراتع کشور گفت: برابر آخرین آمارها، مساحت بیابان‌های کشور ۳۲ میلیون هکتار اسـت. غلامرضا ابـاذری در گفت‌وگو با مهر اظهارکرد: براساس بررسی‌های انجام‌شده این احتمال می‌رود که قلمرو مناطق بیابانی کشـور بیش از این میزان باشـد. در این راستا و برای بررسـی دقیق مساحت بیابان و قلمـرو مناطق بیابانی کشـور مطالعاتی در دسـتور کار سـازمان قرارگرفته که می‌تواند میـزان دقیق بیابان‌های کشـور مشـخص شـود. وی افزود: بیابان‌زایی یک مقوله چندوجهی اسـت کـه بخشـی از آن مانند خشکسـالی، تغییـر اقلیم، گرمایـش زمین و... حاصل شـرایط طبیعی حاکـم بر مناطـق گوناگون اسـت کـه اتفـاق می‌افتد و بخشی هم ناشـی از عوامل غیرطبیعی و عملکرد و دخالت انسان‌هاسـت. اباذری به عوامل غیرطبیعی ایجاد بیابان در کشـور اشـاره کرد و گفت: این عوامل شـامل بهره‌برداری بی‌رویـه از طبیعت برای تهیه علوفه، چرای دام، بوته‌کنی یا فعالیت‌های بهره‌برداری از معادن به‌ویژه از نوع سـطحی و بهره‌برداری نامناسب از آب‌های زیرزمینی، ایجاد چاه‌های عمیـق و سدسازی‌هاسـت. معاون دفتر امـور بیابان‌های سـازمان جنگل‌هـا و مراتع کشـور افزود: با ایـن حجم از فعالیت‌هـا، کنترل بیابان فقط در حوزه سـازمان جنگل‌ها مراتع و آبخیزداری نیست و باید در این زمینه مجموعه‌ای از نهادها با هم همکاری کنند. وی با اشاره به اینکه برای کمک بـه بیابان‌زدایی باید وزارت نیرو و وزارت جهادکشـاورزی بـا ارائه الگوهای کشـت مناسـب و همچنیـن وزارتخانه صنعت، معدن تجارت برای کنترل شـرایط پای کار باشند، اظهارکرد: شـرایط بیابانی سبب‌شده کنوانسیون مقابله با بیابان‌زایی در کشور شـکل بگیرد تا نهادها با همکاری هم ایـن پدیده را کنترل کنند. ابـاذری تصریح کرد: با توجه به تشکیل کنوانسیون مقابله با بیابان، امیدواریم با هماهنگی بین نهادهای عضو این کنوانسـیون شاهد توسعه و احیای مناطق بیابانی کشور باشیم.

معـاون دفتر امور بیابان‌های سـازمان جنگل‌ها و مراتع کشـور گفت: در حال‌حاضر ۲۲ اسـتان کشور در محدوده مناطق بیابانی هسـتند و اسـتان‌های کرمان، سیستان و بلوچسـتان و یزد شرایط رویشـگاهی گوناگونی دارند. وی افزود: در شـمال اسـتان ایلام جنگل‌های بلوط وجود دارد اما در جنوب این اسـتان بیابان و شـرایط رویشی خلیجی عمانی را شاهد هستیم.

تدابیر بندر شهید رجایی برای ترخیص کالا

مهین حیدری
editor@smtnews.ir

مدیـرکل بنـادر و دریانـوردی اسـتان هرمـزگان موجودی ۶ قلم کالای اساسـی غیرکانتینری در بندر شـهید رجایی را ۳۰۱ هزار تن اعلام کـرد و از اتخاذ تدابیـری ویژه به‌منظـور کاهش مانـدگاری کالاهای موردنیاز مردم در بزرگ‌تریـن بندر تجاری ایران خبر داد.

بـه گـزارش صمت از هرمـزگان، علیرضـا محمدی‌کرجی‌ران، با بیان اینکـه ماندگاری زیاد کالا موجـب اشـغال ظرفیت‌های موجود در بنـدر و ایجاد مشـکلاتی در پذیـرش کالاهای وارداتـی و صادراتی می‌شود، اظهارکرد: انبارها و محوطه‌های بندری محل گذر کالاست و نباید به مکانی برای ماندگاری یا توزیع کالا تبدیـل شـود، زیرا هرچه مانـدگاری کالا کاهش یابد، به میزان بیشـتری از منافع مـردم، بندر، بخش خصوصی شـامل واردکننـدگان، صادرکنندگان و نیز سرمایه‌گذاران صیانت می‌شود.

وی بـا بیان اینکه سـازمان بنـادر و دریانوردی در چرخـه تامیـن و توزیع کالا نقش انبـاردار و مدیریت تخلیـه و نگهداری کالا را عهده‌دار اسـت، اظهار کرد: درصورتی‌کـه مدت زمـان مانـدگاری کالا در بندر به میزان منطقی و اسـتانداردی حدفاصل بازه زمانی ۳۰ تا ۴۵ روزه برسـد، یک روند طبیعی در زنجیره تامین کالا شکل خواهد گرفت که پیامدهای مثبتی در زمینه گـردش کالا در محوطه‌های بندری به‌دنبال دارد و در بحث‌های تنظیم بازاری نیز اثرگذار خواهد بود.

عکس: صمت

کرجـی‌ران از اقدامات انجام‌شـده به‌منظور مدیریت ماندگاری کالاهای اساسـی در بزرگ‌ترین بندر تجاری ایران سـخن به میان آورد و عنوان کرد: از اواخر سال گذشـته، سـازمان بنادر تعرفه‌های خدمات بندری در حوزه کالاهای اساسی را برحسب مدت زمان تعریف و مصوب کرده است؛ این تعرفه براساس کتابچه تعرفه و به‌صورت پلکانی برحسب مدت زمان ۱۰، ۲۰، ۳۰، ۴۵، ۶۰ روزه و بیشـتر محاسبه می‌شود و بر همین اساس، نـرخ برای هـر دوره زمانی متفاوت اسـت و به‌صورت تصاعدی افزایـش پیدا می‌کند تا انگیزه عوامل بیرونی برای دپوی کالا در بندر کاهش یابد.

مدیرکل بنادر و دریانوردی استان هرمزگان مدیریت درسـت ورود کالای اساسـی، اعمال نرم‌های عملیاتی و پیگیری سیاسـت حمل یکسـره کالا در بندر شهید رجایی را به‌عنـوان دیگر اقداماتی برشـمرد تا فرآیند تخلیه کالاها از کشـتی سـرعت بگیرد و کشتی‌ها در هنگام تخلیه، متحمل هزینه خسارت دیرکرد (دموراژ) نشوند. همچنین پیگیری‌های لازم با صاحبان کالاهای اساسی به‌منظور تسـریع در خروج کالاها و هماهنگی با سـازمان‌های مرتبط در امر ترخیص و تامین ناوگان حمل‌ونقلی نیز به انجام رسیده تا شاهد سرعت گرفتن و تسهیل ورود و خروج کالاهای اساسی در بندر شهید رجایی باشیم.

وی با اشـاره به نتایـج آخریـن تجزیه‌وتحلیل‌های آماری انجام‌شـده، تصریح کرد: در حال‌حاضر بیش از ۳۰۱ هزار تن کالای اساسـی شـامل گندم، جو، شکر، برنـج، روغن خوراکی و کـود شـیمیایی در انبارها و محوطه‌های بندر شـهید رجایی ذخیره‌سازی شده که این میزان، بدون احتسـاب کالاهای اساسی کانتینری است.

وی اضافه کرد: محموله شکر با ۸۵ هزار تن بیشترین میزان حجم موجـودی و همچنین محموله‌های گندم با رقم ۱۳ هزار و ۹۰۰ تن دارای کمترین میزان حجم کالای اساسـی دپوشـده و محموله جو با ثبت ۴ روز، رکورددار کمترین میزان ماندگاری در بندر است.

محمـدی کرجـی‌ران در پایان تجهیز بندر شـهید رجایی به برج‌های تخلیه غلات جدید با راندمان بالا و همچنین افزایش جرثقیل‌های ساحلی با هدف افزایش بهره‌وری و عملیات تخلیه و بارگیری کالاهای اساسـی را از جمله اقدامات مهم در دستور کار این بندر عنوان کرد.

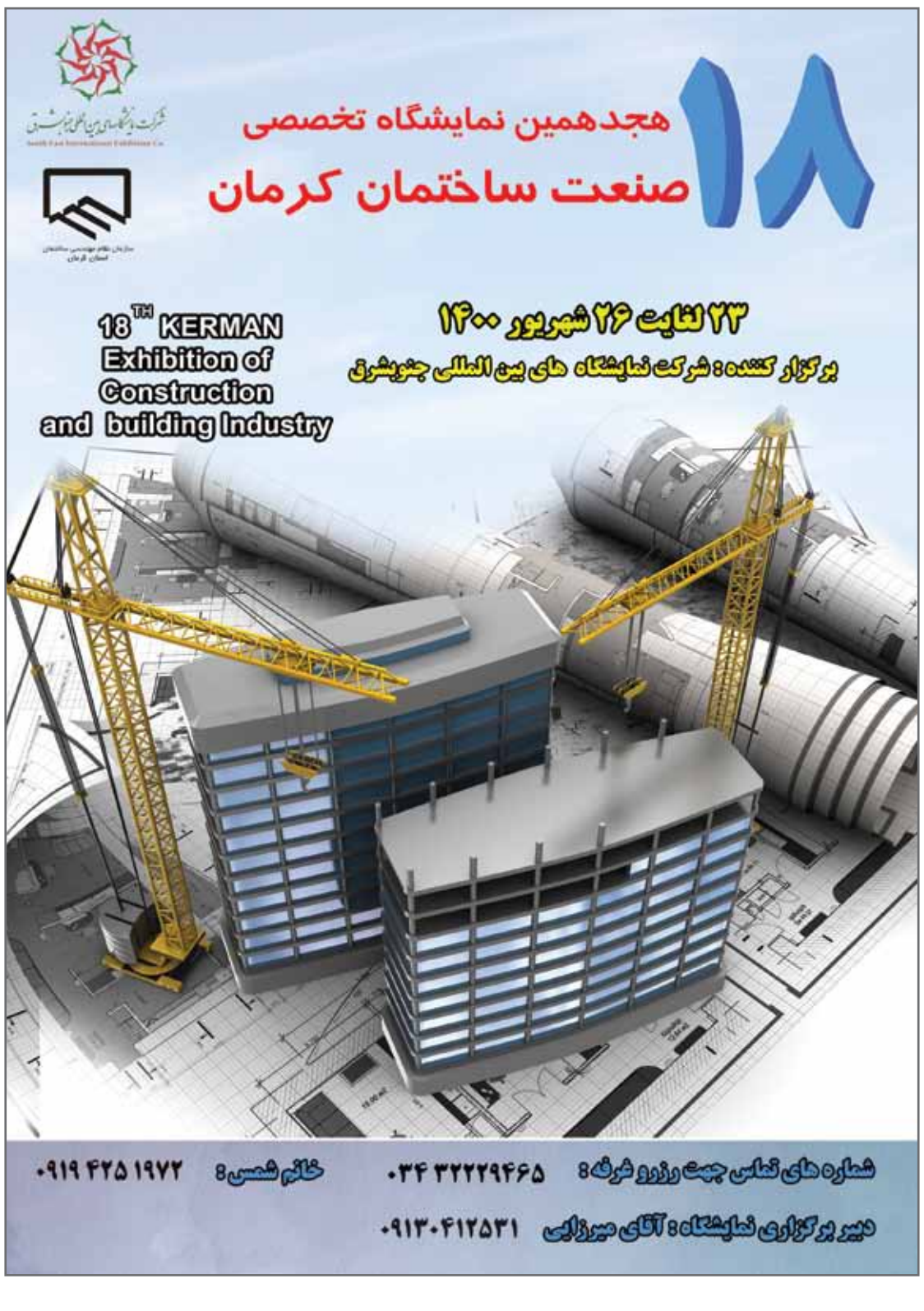
راه‌آهن، کلید توسعه پایدار گلستان

رحمت‌الله میرزاعلی: محسـن اعتماد، مدیرکل راه‌آهن شمال‌شـرق ۲ از افزایـش ۱۰۸۴ درصدی بارگیری و نقل‌وانتقال غلات از طریق خطوط ریلی راه‌آهن شمال‌شـرق ۲ خبر داد و گفت: اداره کل راه‌آهن شمال‌شـرق ۲ با فعالیت مناسب سیلوی بخش خصوصی در گرگان و افزایش خطوط فرعی احداثی در ایستگاه اینچه‌برون و تقویت زیرسـاخت‌ها و امکانات و تجهیزات در مرکز لجستیک مرزی اینچه‌برون و ایستگاه‌های گرگان و بندرترکمن باعث رشـد قابل‌توجهی در جذب و تخلیه و بارگیری محمولات شـده اسـت. به گزارش صمت اعتماد افزود: در حوزه بارگیری محموله و اعزام به خارج از اسـتان امسـال با تلاش‌های کارکنان سـاعی این اداره کل توانستیم تا ۱۷ تیر ۱۴۰۰ میـزان ۲۰ هـزار و ۵۵۲ هزار تن غلات بارگیری و به اسـتان‌های دیگر اعزام کنیم. وی درباره تخلیه کالا و محموله‌های گوناگون در اسـتان نیز گفت: ما امسـال با ۳۲ هزار و ۲۴۰ تن تخلیه شـاهد رشد ۱۲ درصدی تخلیه محموله از طریق این حوزه ریلی بوده‌ایم. مهم‌ترین محموله‌های تخلیه‌شده نیز ذرت، کنجاله، دانه‌های روغنی و کود شیمیایی بوده که این میزان رشد آمادگی حوزه ریلی استحفاظی اداره کل راه‌آهن شمال‌شرق ۲ را نشان می‌دهد.

تعیین تکلیف بیمارستان ۵۴۰ تختخوابی چابهار

وزیر بهداشـت، درمان و آموزش پزشکی گفت: ساخت بیمارستان ۵۴۰ تختخوابی چابهار که از سـال ۱۳۹۷ کلنگ‌زنی شـده و به‌دلیل مشکلات پیش‌رو پیشـرفتی نداشته، هفته آینده تعیین‌تکلیف و عملیات اجرایی آن با تخصیص اعتبار آغاز می‌شـود. سـعید نمکی در گفت‌وگو با خبرنگاران چابهار اظهارکرد: برای پیگیری بهتر مشـکلات و امورات بهداشتی‌درمانی سیسـتان و بلوچسـتان، نماینده ویژه و تام‌الاختیار مشخص کرده‌ام. وی گفـت: همچنین برای پیگیری برخی امورات شـخصا بـا یک تیم قوی و معاونان وزارت بهداشـت به این استان سفر کرده‌ام تا موارد گوناگون را از نزدیک بررسی و پیگیری کنم. وزیر بهداشت ادامه داد: بازدیدهای مختلف از کُنـارک و چابهار و مراکز بهداشـتی درمانی انجام و موارد مختلف برای پیگیری، یادداشـت شده اسـت و به‌زودی اتفاقات خوبی در حوزه سلامت منطقه جنوب سیستان و بلوچستان رقم خواهد خورد. نمکی تصریح کرد: راه‌اندازی دانشـگاه مسـتقل علوم پزشـکی در چابهار نیازمند تمهیدات و انجام تشریفات اداری و طی مراحل گوناگون است که این مورد را با جدیت و تا حصول نتیجه مثبت پیگیری می‌کنم.

وی افزود: سـاخت بیمارستان و درمان‌بسـتر در شهرستان‌های جنوب سیستان‌وبلوچسـتان از جمله در دشـتیاری، زرآباد، قصرقند و شـهرهای بدون بیمارسـتان در دسـتور کار قرار دارد و طی یک سـال آینده افتتاح خواهند شد. تمامی مشکلات مطرح‌شده در این سفر، جمع‌بندی و براساس اولویت و نیاز پیگیری می‌شود و امیدواریم بخشی از مشکلات برطرف شود.

افزایش ۴ درصدی تولید مس تصفیه‌شده در جهان

میـزان تولید و ظرفیت معادن و کارخانه‌هـای تصفیه مس جهان در ۳ ماهه نخسـت ۲۰۲۱ افزایـش یافت. به گزارش ایمیدرو و براسـاس تازه‌ترین گزارش گروه مطالعات بین‌المللی مس (ICSG)، معادن مس جهـان از ابتدای ژانویه تا پایان مارس ۲۰۲۱ میلادی، حدود ۵ میلیون و ۱۱۱ هزار تن ماده معدنی تولید کردند. این رقم در مدت مشابه سال ۲۰۲۰ میلادی، ۴ میلیون و ۹۲۷ هزار تن بود که حاکی از افزایش ۳.۷ درصدی تولید است.

از این میزان، ۲ میلیون و ۷۰۷ هزار و ۲۰۰ تن مربوط به قاره امریکا، یک میلیون و ۱۰۱ هزار و ۳۰۰ تن آسـیا، ۶۰۹ هزار و ۶۰۰ تن افریقا، ۴۵۶ هزار و ۴۰۰ تن اروپا و ۲۳۶ هزار و ۵۰۰ تن مربوط به اقیانوسـیه بوده است.

در همیـن مدت، ظرفیت معادن مس جهان به ۶ میلیون و ۳۱۸ هزار تن رسید که نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۲۰ میلادی (۶ میلیون و ۵۶ هزار تن)، حاکی از افزایش ۴.۳ درصدی است. در ادامه باید خاطرنشان کـرد که فعالان مس جهانی در ۳ ماهـه ۲۰۲۱، حدود ۶ میلیون و ۹۴ هزار تن مس تصفیه‌شـده تولید کردند. این رقم در مدت مشـابه سال ۲۰۲۰ میلادی، ۵ میلیون و ۸۶۱ هزار تن بود که نشـان‌دهنده افزایش حدود ۴ درصدی اسـت. ظرفیت تولید کارخانه‌های مس تصفیه‌شده در جهان طی ۳ ماهه ۲۰۲۱ میلادی، ۷ میلیون و ۴۵۵ هزار تن بود که در مقایسه با رقم مدت مشابه سال ۲۰۲۰ میلادی (۷ میلیون و ۳۱۰ هزار تن)، حدود ۲ درصد افزایش یافت.

فولاد مقصر کم‌آبی نیست

انگشت اتهام بحران آب به سمت صنایع

این روزها تامین آب به بحرانی اساسی برای کشور بدل شده است. این بحران از کمبود آب و کاهش قابل توجه بارش در طول سـال‌های اخیر و همچنین اسـتفاده نادرسـت از منابع آب در ایران نشـأت می‌گیرد. رشـد سریع جمعیت کشور در دهه‌های اخیر، ناکارآمدی مصرف آب به‌ویژه در حوزه کشاورزی و توسعه بدون نگاه کارشناسی تاثیر بسـزایی بر تشـدید تامین منابع آبی کشـور داشته اسـت. مصرف صنایع از آب محدود است، با این وجود، انتقادهای قابل توجهی به مصرف آب در این صنایع مطرح می‌شـود که از جمله مهم‌ترین این انتقادها می‌توان به احداث واحدهای فولادی در مناطق خشـک کشـور اشـاره کرد. با وجود اینکه صنایع فولادی در طول سال‌های اخیـر برای بهینه‌سـازی مصرف آب خود تلاش‌های ویژه‌ای کرده‌اند امـا همچنان این واحدها در برخی مناطق با چالش‌هایی در تامین آب روبه‌رو هسـتند تا جایی که پروژه انتقال آب از خلیج‌فارس به این مناطق تعریف شـد؛ پروژه‌ای که همچنان با اماواگرهای بسیاری همراه است و انتقادهایی به آن وارد می‌شود.

عکس: صمت

هر توسـعه‌ای در بخش معدن و صنایع وابسـته به آن باید همگام با تدوین الگوهای مناسب برای مصرف آب و مدیریت پسـاب‌ها باشـد و فرآیند بازیافـت آب در واحدهای معدنی بیش از پیش موردتوجه قرار گیرد

ضرورت اصلاح الگوی مصرف آب

نادر سلیمانی، عضو هیات‌مدیره انجمن تولیدکنندگان فـولاد ایـران در گفت‌وگو بـا صمت و درباره مصرف آب واحدهای فولادی در شرایطی که کشور با بحران کم‌آبی روبه‌رو است، گفت: میزان مصرف آب در صنایع فولاد رقم بسیار محدودی از کل مصرف آب کشور است. مصرف آب در بخش کشـاورزی حدود ۹۰ درصد از مجموع مصرف آب کشور را به خود اختصاص می‌دهد.

وی در ادامه افزود: صنایع و به‌ویژه فولادسازان در طول سـال‌های گذشـته تلاش کرده و مصـرف آب خود را به حداقل ممکن کاهش داده‌اند. در همین حال، تلاش‌ها و اقدامات متعدد دیگری نیز برای تداوم این مسیر اجرایی می‌شـود. بـا این وجود، با توجه به چالـش کم‌آبی که بر کشـور سـایه افکنده، صنایع فولادی همچنـان خود را موظف می‌دانند در راسـتای کاهش هرچه بیشتر مصرف آب با روش‌های مختلف گام بردارند.

سـلیمانی در ادامه تاکید کـرد: صنایع بزرگ فولادی کشـور مانند فولاد مبارکه و ذوب آهن اصفهان در طول سال‌های اخیر بیشترین انرژی خود را روی کاهش مصرف آب متمرکـز کرده و توانسـته‌اند مصرف خود را حتی به نصف هم کاهش دهند.

وی در ادامـه در پاسـخ بـه سـوالی مبنی بـر ارزیابی احداث واحدهای فولادی در مناطق گرمسـیری کشور، گفـت: درسـت یا غلـط این واحدهـا احداث شـده‌اند. سـرمایه قابل‌توجهی برای احداث آنها شده، اشتغالزایی گسـترده‌ای را به همراه داشـته و نقشی پررنگ در مسیر توسـعه اقتصـادی آن مناطق را به‌دنبـال دارد؛ بنابراین نمی‌تـوان به بهانه بحران کم‌آبی زمینـه توقف تولید در این واحدها را فراهم کرد.

به گفته عضو هیات‌مدیره انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران آنچه اهمیت دارد این اسـت که در این سـال‌ها در مناطق خشـک کشـور همچون کرمان و یزد به اشـتباه زنجیره تولید فولاد توسـعه‌یافته است. چنانچه از گذشته در این مناطق استخراج و فرآوری سنگ‌آهن یعنی تولید کنسـانتره و گندله موردتوجـه بود اما احداث واحدهایی برای فولادسازی در این مناطق اشتباه بوده است.

سـلیمانی افزود: یعنی احداث واحدهای فولادسـازی در ایـن مناطـق، مصرف آب صنایع را به‌شـدت افزایش داده تا جایی‌که واحدهای یادشـده برای تامین نیاز خود بـه آب ناچار شـده‌اند آب خلیج‌فـارس را به این منطقه منتقـل کننـد. حال آنچه اهمیت دارد این اسـت که در توسـعه‌های آینده صنایع موقعیت و شـرایط جغرافیایی صنایـع موردتوجه قرار گیرد و بدین‌ترتیب باید از احداث واحدهای فولادی در مناطق خشـک کشـور به‌شـدت اجتناب کرد.

نادر سلیمانی

کشاورزی مقصر کم‌آبی است

بهادر احرامیان، عضو هیات مدیره انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران در گفت‌وگو با صمت اتهامی که به فولادی‌ها درباره مصرف آب زده می‌شود و در مواردی از این صنایع با عنوان مقصر کمبود و بحران‌های آبی نامیده می‌شود را اشـتباه دانست و افزود: بررسی آمار و ارقام مصرف آب در کشـور مبین وضعیت موجود اسـت و علت اصلی بحران کم‌آبی را در کشـور مشـخص می‌کند. براساس آمارهای منتشرشـده از سـوی مراجع رسـمی، عمده مصرف آب کشور به کشاورزی تعلق دارد و در این میان، سهم صنعت و تولید فولاد از مصرف آب کشـور بسـیار محدود برآورد می‌شود؛ بنابراین مقصر دانستن صنایع و فولادسازان برای توجیه بحران کم‌آبی در کشور اشتباه است. این عضو هیات مدیـره انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران افزود: در چنین شـرایطی، راهکار درسـت برای بهبـود کمبودهای آبی، اصلاح نظام آبیاری در بخش کشاورزی است.

وی در پاسـخ به سـوالی مبنی بر اهمیت اصلاح الگوی آب در صنایع و به‌ویژه از سوی فولادسازی‌ها گفت: بدون تردیـد اصلاح و ارتقای سـطح مصـرف آب در صنایع نیز ضروری به‌نظر می‌رسد؛ هرچند بسیاری از فولادسازان در طول این سال‌ها در مسیر کاهش مصرف آب، بازچرخانی آن و همچنین استفاده از پساب‌ها و... گام برداشته‌اند.

احرامیان در ادامه و درباره احداث واحدهای فولادی در مناطق خشـک کشور که به عقیده بسیاری از کارشناسان از ابتدا اشـتباه بوده، گفت: در همین اسـتان‌های کم‌آب شـاهد کشـت برنج یا یونجه به روش غرق‌آبی هسـتیم؛ بنابراین بحران کم‌آبی حتی در مناطق خشک کشور نیز از روش‌های اشتباه کشت و کشاورزی نشأت می‌گیرد. علاوه بر این ارزش‌افزوده تولید در حوزه صنعت و فولاد به‌مراتب بیشتر از محصولات کشاورزی یادشده است. وی در پایان اظهارکرد: چنانچه برای رفع چالش کم‌آبی بر همین مسیر اشـتباه و متهم کردن صنایع اصرار شـود، نتیجه‌ای جز از بین رفتن منابع کشور به‌دنبال نخواهد داشت.

بهادر احرامیان

ضرورت مدیریت منابع آب

علـی محمدی، کارشـناس و فعال صنعت فولاد در گفت‌وگو بـا صمت و در ارزیابـی مصرف آب در صنایع کشـور به‌ویژه در زنجیره فولاد گفت: آب یکی از چالش‌های مهم جهان به‌ویژه در کشورهایی مانند ایران که در مناطق گرم و خشک واقع شده‌اند، به‌شمار می‌رود. آمارها نشان می‌دهد در سال‌های اخیر، کمبود شـدید منابع آب و کاهش بارندگی به بحرانی‌شدن شرایط آب در کشـور منجر شـده؛ بنابراین لازم است مدیریت مصرف آب جدی گرفته شـود.با وجود آنکه میزان آب مصرفی در صنایع، درصد بسیار اندکی از مصرف آب کل کشور را به خود اختصاص می‌دهد باید صنایع در راستای استفاده بهینه از منابع آب بیشتر تلاش کنند. برنامه‌ریزی درسـت برای مدیریت مصرف آب در صنعت فولاد نیازمند شناخت درست مصرف آب در فرآیندهای گوناگون تولید فولاد است. اهمیت دسترسی مناسب یک واحد تولیـدی به آب به این دلیل اسـت که فرآینـد تولید بدون آب شـیرین امکان‌پذیر نیست، از سوی دیگر، دسترسی مناسب به آب (نزدیکـی به بندرهـا) فرآیند حمل و جابه‌جایی مواد (مواد اولیه، محصول و...) را آسان می‌کند.

محمدی در پاسـخ به سـوالی مبنی بـر راهکارهای کاهش مصـرف آب در صنعـت فولاد گفت: کاهـش مصرف آب در هر واحـد تولیـدی اعم از واحدهـای فولادی از اهمیت بسـیاری برخوردار است.

این فعال معدنی افزود: بخشـی از این اهمیت از آنجا ناشـی می‌شود که مصرف آب نیز مانند هر ماده مصرفی هزینه‌ای دارد و بخشی از نرخ تمام‌شده محصول را به خود اختصاص می‌دهد. از آنجایی که کاهش نرخ تمام‌شده عامل مهمی در افزایش قدرت رقابت به‌شـمار می‌رود، هر مجموعه‌ای به‌دنبال کاهش مصرف مواد است تا از هزینه‌های تولید خود بکاهد. بیش از ۹۰ درصد آب کشـور در بخش کشاورزی مصرف می‌شود و بخش صنعت کمتر از ۲ تا ۳ درصد آن را مصرف می‌کند. آب مصرف‌شده در صنایع فولادی نیز کمتر از حدود ۰.۲ درصد از کل آب کشـور را در اختیار دارد.

به گفته محمـدی، در تصفیه‌خانه‌ها اجرای طرح‌هایی مانند توسعه واحدهای RO افزایش کیفیت آب را دنبال دارد و حدود زیـادی مصرف آن را کاهش می‌دهد. تصفیه پسـاب، مدیریت مصرف آب در بخش‌های فولادسـازی و بازچرخ‌خوانی آب نیز از دیگر اقداماتی هسـتند که در صرفه‌جویی آب موثر است.این فعال صنعت فولاد در ادامه و در پاسـخ به سوالی درباره ارزیابی صنایع فولادی در مناطق مرکزی کشور، گفت: آب مولفه مهمی در زمینه طرح‌های فولادی است. اهمیت آب به حدی است که در مطالعات امکان‌سـنجی برای آغاز یک پروژه دسترسـی به آب ارزیابی می‌شـود. براساس شـاخص جهانی، برای تولید هر کیلوگرم فولاد به ۸ لیتر آب نیاز است که این شاخص در میان فولادسـازان ایرانی به‌دلیل اسـتفاده از فناوری‌های گوناگون، متغیر اسـت. دسترسـی به آب‌های جاری مانند رودخانه یکی از مهم‌ترین فاکتورهای طرح‌های فولادی است.

محمـدی با تاکیـد براینکه هزینه‌های مجـاورت طرح‌های فولادی در کنار آب، به‌مراتب کمتر از طرح‌هایی اسـت که باید آب را به محل کارخانه انتقال داد، گفت: از سـویی اقلیم کشـور ما گرم و خشک است و اولویت با تامین آب شرب است؛ بنابراین احداث صنایع فولادی در فلات و مناطق مرکزی کشور منطقی به نظر نمی‌رسد.

سخن پایانی

معـدن و صنایـع معدنی از اهمیت ویژه‌ای در مسـیر توسـعه اقتصادی کشـور برخوردارند. فعالیت در بخش معـدن و صنایع معدنی بـه الزاماتی نیـاز دارد که از جملـه مهم‌ترین آنها باید به آب اشاره کرد. از آنجاکه ایران کشـوری خشک اسـت و کم‌آبی هر سـال قوی‌تر از گذشـته ما را تهدید می‌کنـد، نمی‌توان به آسـانی از کنار این چالش یا کمبود گذشـت. در واقع انتظار می‌رود هر توسـعه‌ای در بخش معدن و صنایع وابسته به آن، همگام با تدوین الگوهای مناسب برای مصرف آب و مدیریت پسـاب‌ها باشد و فرآیند بازیافت آب در واحدهای معدنی بیش از پیش موردتوجه قرار گیرد.

علی محمدی

با تلاش متخصصان فولاد مبارکه

روغن نورد با فناوری پیشرفته بومی‌سازی شد

مدیر محصولات سـرد شـرکت فـولاد مبارکه از بومی‌سـازی روغن نورد با فناوری پیشـرفته و روز دنیا در ناحیه نورد سـرد این شـرکت خبر داد. به گزارش روابط عمومی شـرکت فولاد مبارکه، محسـن اسـتکی با اعلام این خبر افزود: این روغن نورد یکی از اسـتراتژیک‌ترین مواد مصرفی ناحیه نورد سـرد است که انحصار تولید آن فقط در اختیار چند شرکت اروپایی و امریکایی بوده و با فناوری پیشرفته و روز دنیا و همت و تلاش متخصصان در شرکت فولاد مبارکه بومی‌سازی شده است.

وی افزود: وظیفه اصلی خط نورد تاندم پیوسته، کاهش ضخامت ورق ورودی به ضخامت خواسته‌شده مشتری است که یکی از مواد مصرفی اسـتراتژیک مورداستفاده در خطوط نورد سرد برای این کار، روغن نورد اسـت که با ترکیب با آب و با قابلیت امولسـیون شدن و پاشش هنگام نورد ورق توسط نازل‌های تعبیه‌شده در هر ۵ قفسـه نورد، فرآیند کاهش ضخامت و نورد ورق‌های فولادی را در دمای محیط امکان‌پذیر می‌کند.مدیر محصولات سرد شرکت فولاد مبارکه خاطرنشـان کرد: ایـن روغن دارای خواص فیزیکی و شـیمیایی ویژه‌ای است و در حقیقت روان‌کاری و خنک‌کاری و کاهش توان مصرفی (برق مصرفی) به‌منظور کاهش ضخامت‌های بـالا را فراهـم می‌آورد. همچنیـن المان‌های افزودنـی به روغن نورد (Additives) موجب محافظت سـطح ورق نورد شـده و از خوردگی و اکسید شدن سطح ورق جلوگیری می‌کند و از سویی هـم با تجهیزات خطوط نورد و به‌ویژه آب‌بندها سـازگاری دارد. اسـتکی در ادامه گفت: با عنایت به اهمیت این روغن در فرآیند نورد و تأثیر مستقیم آن بر پارامترهای تولید، به‌منظور ارتقای این پارامترهـا و افزایش تعـداد تأمین‌کنندگان داخلی و ایجاد رقابت بیـن تأمین‌کنندگان و همچنیـن ارتقای کیفیت و فناوری تولید روغن نورد، ساخت و استفاده از این روغن نورد با فناوری پیشرفته و روز دنیا در دستور کار ناحیه نورد سرد قرار گرفت که خوشبختانه بـه نتیجه رسـید و مزیت‌های فنی و اقتصادی زیادی نسـبت به روغن‌هـای نورد قدیمی‌تر از نوع امولسـیون دارد. وی علت دیگر این رویکرد را افزایش کیفیت ورق‌های بدنه خودرو در پاسـخ به درخواست خودروسازهای کشور دانست و اظهار امیدواری کرد با انجام این فعالیت، عدد تمیزی بیشتر در خط تاندم پیوسته حاصل شود.وی تصریح کرد: این روغن طبق رویه‌های پیش‌بینی‌شده که به‌منظور شناسایی تأمین‌کنندگان توانمند و تأیید کیفیت روغن مورداعای تأمین‌کنندگان داخلی است، از سوی کارشناسان فنی نورد سـرد و آزمایشـگاه فولاد مبارکه مورد بررسی‌های اولیه قرار گرفـت و در این مسـیر همکاری تنگاتنـگ مدیریت خرید مواد مصرفی و همکاران‌شـان به‌سرعت و کیفیت دستیابی به این مهم کمک شایانی کرد.استکی با اشاره به روند تولید این روغن افزود: به‌دلیـل حساسـیت‌های کمی و کیفی موجـود در خط تاندم و با توجه به شرایط روغن و تفاوت‌هایی که با روغن‌های قبلی داشت، لازم بـود فعالیت‌های تعمیراتی و آماده‌سـازی در قسـمت‌های گوناگون سیستم امولسیون و قفسه‌های تاندم میل انجام شود که با تعریف پروژه‌های داخلی در خط و همچنین پروژه اصلاح محل جمع‌آوری امولسیون در زیر قفسه‌های نورد، این مهم در ماه‌های پایانی منتهی به سال ۱۳۹۹ و اوایل سال ۱۴۰۰ با تلاش همکاران در خط تاندم انجام و مقدمات لازم به‌منظور امکان استفاده از این روغن فراهم شـد و طی برنامه‌ریزی مشـخص و با در نظر گرفتن ریسـک‌های مربوطه و پیش‌بینی‌های لازم، از اواخر اردیبهشـت سال ۱۴۰۰ تست عملیاتی روغن ADT در تاندم آغاز شد و عملا در خردادماه جاری در خط تاندم اسـتفاده و هم‌اکنون با گذشـت بیش از یک ماه با تلاش و کوشش همکاران در خط تاندم، نتیجه تست با موفقیت همراه شد.مدیر محصولات سرد فولاد مبارکه در ادامه به نتایج استفاده از این روغن اشاره کرد و گفت: نتایج اولیه کیفی و فنی اسـتفاده از روغن نورد ADT با بهبود شـرایط نورد همراه بوده که با تمرکز بر تولید محصولات خاص و ویژه مانند ورق بدنه خودرو، امید اسـت با گذشت زمان و افزایش تجربه استفاده از این روغن در تاندم ۵ قفسـه‌ای بتوان از ظرفیت‌های موجود در ایـن نوع روغن، با فناوری جدید، در راسـتای ارتقای پارامترهای کمـی و کیفـی در محصولات تاندم بهره برد.اسـتکی در پایان از حمایت‌ها و پیگیری ویژه مدیریت نورد سرد و همکاری صمیمانه و حضور پرتلاش همکاران در ناحیه نورد سـرد، به‌ویژه همکاران شـاغل در خط نورد و گروه فنی تولید نورد سـرد و همچنین از واحدهـای خرید مواد مصرفی، آزمایشـگاه، کنتـرل مواد و دیگر واحدهـای درگیر قدردانی و ابراز امیـدواری کرد این موفقیت‌ها راهی برای تداوم شـعار «تولید؛ پشـتیبانی‌ها و مانع‌زدایی‌ها» در سال ۱۴۰۰ باشد.

یادداشت

ذوب آهن حامی محیط‌زیست

منصور یزدی‌زاده
مدیرعامل شرکت ذوب آهن اصفهان

پایه بسـیاری از فرآیندهـا در صنعت فولاد از نـوع احتراقی بوده و مصرف منابع انرژی و به‌تبع آن تولید گازهای حاصل از احتراق اجتناب‌ناپذیر اسـت. فرآینـد تولید در صنعت فـولاد نیز مانند تمـام فعالیت‌هـای صنعتـی، خدماتـی و...، پیامدهـای زیسـت‌محیطی دارد و چنانچـه این پیامدهـا قابل‌کنتـرل نباشـند می‌توانند زمینه آسـیب به محیط‌زیسـت را فراهم کنند. اگرچه تولیـد عوامل آلاینـده در فرآیندهـای تولیدی در صنعـت فـولاد اجتناب‌ناپذیر اسـت اما آنچه در این بین مهم اسـت مدیریـت عوامل آلاینده تولیدی ناشـی از مصرف منابـع انرژی در جهت کمینه‌سـازی پیامدهای منفی زیسـت‌محیطی ناشی از آن است که این مهم به خوبی در شرکت ذوب آهن اصفهان و بسـیاری از شرکت‌های مهم فولادی کشـور اجرا شده و از طریق فعالیت‌های بهبـود مسـتمر، همـواره در حال تعالی اسـت. از جملـه مهم‌تریـن فعالیت‌های انجام‌شـده در این حوزه از سـوی شـرکت سـهامی ذوب آهن اصفهان می‌توان به اسـتفاده از فناوری‌های نوین برای کاهش و کمینه‌سـازی مصرف منابع انرژی، تعویض مشـعل‌های آگلوماشـین‌های شرکت به نوع شـعله پرده‌ای که باعث کاهش ۷۵ درصدی در مصرف گاز طبیعی این واحد شـده اشاره کرد. در ادامه اقدامات دیگری مانند بازسازی و نوسازی دیگ‌های اوتیلیزاتور فولادسـازی و مشـعل‌های مربوط، بازسـازی و نوسـازی مسـتمر بویلرها و سیستم‌های احتراقی شرکت در راستای افزایش راندمان احتراق، جلوگیری از هدررفت و بازیافت مجدد انـرژی حرارتی، انجام فرآیندهای ممیزی انرژی و مشـخص کردن مـوارد نامنطبق و انجام اقدامات اصلاحی لازم، بهینه‌سـازی پارامترهای موثـر بر راندمان احتراق و ده‌هـا فعالیت دیگر با هـدف کاهـش مصرف منابع انـرژی و همچنین بازیافت و استفاده مجدد از انرژی گرمایی حاصل از منابع احتراقی انجام می‌شود.

یکی از موثرتریـن روش‌های کنترل آلاینده‌ها و پیامدهای زیسـت‌محیطی ناشـی از آن، حذف آلاینده در مبدأ تولید است. در این راستا، استفاده از فناوری‌هـای نوین و دوسـتدار محیط‌زیسـت دارای نقشی بی‌بدیل هستند. فناوری‌های نوین و دوسـتدار محیط‌زیسـت از یک سـو با کاهش مصارف منابع و از سـوی دیگـر با کاهش میزان عوامل آلاینده تولیدی و گاهی قابلیت بازچرخانی و اسـتفاده مجدد پسماندهای فرآیندهای تولید، می‌تواننـد باعث کاهـش پیامدهـای نامطلوب زیست‌محیطی شـوند. بروزرسـانی تجهیزات و فنـاوری تولید به‌عنوان یک فرآیند مسـتمر و با هدف کاهش عوامل آلاینده زیست‌محیطی ناشی از فرآیندهـا همـواره جزو اسـتراتژی‌های اصلی شـرکت ذوب آهن اصفهان به‌عنوان نخسـتین و قدیمی‌ترین شـرکت فولادی کشـور بوده است. یکـی از رویکردهای اصلـی در مدیریت و کنترل آلایندگـی، کاهش یـا حذف عوامـل آلاینده با اسـتفاده از فناوری‌های دوسـتدار محیط‌زیست و همچنین افزایش راندمان سیسـتم‌های تصفیه آلاینده‌هـا از طریـق جایگزینی سیسـتم‌های با راندمان پایین مانند سـیکلون‌ها و وت‌اسکرابرها با سیسـتم‌های بـا راندمان تصفیـه بالاتر مانند بگ‌فیلترهـا و الکتروفیلترهـا و تعریـف و انجام فرآینـد جامـع و اثربخش تعمیـرات و نگهداری ایـن سیستم‌هاسـت که این مهـم به‌عنوان یک فرآیند پویا و مسـتمر همواره در دسـتور کار این شـرکت بوده است. اگر مسـیر طی‌شده سنوات پیـش از ابتدای بهره‌بـرداری از کارخانه تاکنون را در یک نگاه کلی و گذرا بررسـی کنیم، شـاهد آن خواهیم بود که بیشـتر تجهیـزات مربوط به خط تولید که به نوعی می‌توانند بر محیط‌زیست موثر باشند با فناوری‌های روز جایگزین شده‌اند و شـاید این‌چنین بتوان بیان کرد که با جایگزینی تجهیـزات قدیمـی و اسـتفاده از فرآینـدهـای جایگزیـن، امـروزه از ذوب آهـن اولیه و قدیمی فقـط یک پوسـته ظاهری در معـرض دید بوده و انـدرون و کالبـد آن طی فرآیندهای نوسـازی دگرگون شده است.

از جملـه مهم‌تریـن اقدامـات انجام‌شـده در ایـن حـوزه می‌توان بـه تعویـض کنورتورهای فولادسـازی، جایگزینـی ایسـتگاه‌های قدیمی ریخته‌گـری، احداث مجموعـه پروژه‌های توازن شـامل آگلوماشین ۴، باتری شماره ۳ کک‌سازی، کوره بلند شـماره ۳ و نیروگاه هاربین با استفاده از آخرین فناوری‌های در دسـترس، برنامه‌ریزی انجام بیش از ۱۵ پروژه زیسـت‌محیطی در بخش هوا از ابتدای سـال ۹۷ و ده‌ها پروژه بازسـازی و بهینه‌سازی دیگر اشاره کرد.

یادداشت

تقابل نابجای محیط‌زیست و معدن

پیمان افضل/ عضو هیات‌مدیره انجمن مهندسی معدن ایران

تیر انتقاد فعالان محیط‌زیست سال‌هاست معدن و معدنکاری را نشانه گرفته است. در سال‌های اخیر اخبار متعددی مبنی بر مشکلاتی که فعالیت‌های معدنی برای محیط‌زیست ایجاد کرده، شنیده شده و در نگاه حامیان محیط‌زیست و حتی مردم، معادن دشمنان محیط‌زیست محسوب می‌شوند. اما آیا این تفکر درست است؟ این شیوه نگرش که فعالیت‌های معدنی را تنها مخرب طبیعت بدانیم و رویکردهای خصمانه‌ای نسبت به آن داشته باشیم، از نظر صاحبان معادن و فعالان معدنی امری مطلوب نیست. نگرش منفی فعالان محیط‌زیست به معادن و چهره تیره‌ای که فعالیت‌های معدنی درنظر عوام دارد قابلیت نقد داشته و باید شاهد تغییر رویکرد در این زمینه باشیم چراکه معدن و محیط‌زیست لازم و ملزوم یکدیگر هستند، نه دشمن که به هم آسیب وارد کنند و روبه‌روی یکدیگر قرار گیرند. تفکر غالب جامعه آن است که معدن و صنایع معدنی بیشترین آسیب را به محیط‌زیست وارد کرده و باید از فعالیت در این حوزه جلوگیری شود، درحالی‌که بخش معدن کشور، نسبت به سایر بخش‌های صنعتی کمترین ضرر و آسیب را به محیط‌زیست وارد می‌کند. از زمانی که بخش معدن وارد صنعت شد، رویکرد سازمان حفاظت محیط‌زیست نسبت به فعالیت‌های معدنی تغییر یافت. از سال ۱۳۷۸ به بعد همواره سازمان حفاظت محیط‌زیست در حال حمله به صاحبان معادن و فعالیت‌های معدنی است، درحالی‌که با تعامل مناسب، بسیاری از مشکلات رفع می‌شود و رویکردهای نامناسب تغییر خواهد یافت. همچنین نباید وجود امکان همکاری بین بخش معدن و محیط‌زیست را نادیده گرفت. حوزه معدن می‌تواند تعامل بسیار خوبی با محیط‌زیست داشته باشد اما سازمان حفاظت محیط‌زیست باید در تفکر خود و رویکردی که نسبت به فعالان معدنی دارد، تغییراتی اساسی ایجاد کند. متاسفانه سازمان حفاظت محیط‌زیست و فعالان این حوزه تمام توجه خود را روی معادن گذاشته و این موضوع بسیار مهم و نگران‌کننده‌ای است زیرا نهادهای مرتبط با منابع طبیعی و صیانت از آن باید با معادن همکاری کنند؛ نه قصاص پیش از گناه. به‌عنوان مثال در برخی مواقع شاهدیم که معدن هنوز شروع به فعالیت نکرده اما ایرادهای محیط‌زیستی هم از سوی سازمان حفاظت محیط‌زیست و هم ساکنان آن منطقه مطرح و در ادامه منجر به جلوگیری از شروع فعالیت آن معدن شده است. دلیل این مسئله تنها وجود برخی تفکرات غلط رایج در این حوزه است و با ادامه این روند، نمی‌توان به تعاملات سازنده دست یافت. بازسازی معادن، مسئله‌ای است که اغلب توسط فعالان محیط‌زیستی در جهت کاهش آسیب معادن به طبیعت مطرح می‌شود. به‌نظر می‌رسد باید برای این کار ازسوی دولت و نهادها، مشوق‌هایی ایجاد شود؛ به‌عنوان مثال، از حقوق مالکانه پرداختی از سوی صاحبان معادن به دولت، در صورت بازسازی معدن کاسته شود. حقوق مالکانه‌ای که سالانه صاحبان معادن به دولت پرداخت می‌کنند، مبلغ زیادی است و فعال معدنی نمی‌تواند هم این میزان حقوق را بپردازد و هم برای بهبود و نوسازی معدن هزینه کند. بنابراین وجود چنین مشوقی می‌تواند ثمره و پیامدهای مفیدی داشته باشد. با اختصاص این دست تسهیلات به فعالان معدنی، ضمن کاهش باری که روی دوش آنهاست، تاسیسات و تجهیزات معدنی بازسازی و نوسازی می‌شود و در ادامه از آسیب‌ها به محیط‌زیست کاسته خواهد شد. یکی از راهکارهایی که همواره برای رفع مشکلات بخش معدن از سوی فعالان و کارشناسان این حوزه مطرح می‌شود، تفکیک بخش معدن از صنعت و تجارت است زیرا با این اقدام، مشکلات فعالان معدنی به صورت تخصصی و همراه با پشتیبانی مناسب رسیدگی می‌شود. لازم به تاکید است که بخش معدن نیاز به حمایت‌های مشخص و پایداری از سوی یک وزارتخانه تخصصی دارد. اگر وزارتخانه‌ای مجزا در بحث تخصصی معدن و صنایع معدنی در کشور تشکیل شود، تصمیمات مهم و موثرتر و کارشناسی‌شده‌ای برای رفع مشکلات بخش معدن گرفته می‌شود و در ادامه نیز مشکلات محیط‌زیستی اطلاق شده به معادن رفع خواهند شد.

کارشناس اقتصاد در گفت‌وگو با صمت:

بخشی از مشکلات را یک ماهه می‌توان حل کرد

عکس: آیدا فریدی

امیرعباس آذرم‌وند
editor@smtnews.ir

۲۰ روز بیشتر تا معرفی ابراهیم رئیسی به‌عنوان رئیس آینده نهاد اجرایی کشور باقی نمانده است.

با این حال، او نیز احتمالا دشواری کار در شرایط فعلی را درک کرده که مسئولیت خود در قوه قضاییه را به جانشین خود سپرده است. این امر واضح است که اقتصاد ایران چندلایه و متعدد هستند اما رفع بخش مهمی از آنها نیاز به کار چشمگیری ندارد چراکه راه‌حل‌های مشکلات اقتصاد کشور آماده هستند تنها نیاز به فردی شجاع و بااراده هست که به وعده‌ها عمل کند. بزرگ‌ترین مشکلات را نسبت به بخش‌های دیگر دارد و منشأ برخی از انتقادات و نارضایتی‌هایی که گاهی مطرح می‌شود نیز همین مشکلات هستند.در این باره آلبرت بغزیان، استاد دانشگاه تهران به صمت گفت: مشکلات کشور مشروح این گفت‌وگو را در ادامه بخوانید:

◉ به نظر می‌رسد مشکلات اقتصاد کشور به مراتب نسبت به گذشته پیچیده‌تر شده است. به عقیده برخی، اصلاح نظام مالی، پولی و مالیاتی کشور باید در اولویت قرار بگیرد. از دولت آینده برای سامان‌دهی این بخش‌ها چه انتظاراتی می‌توان داشت؟

من فکر نمی‌کنم مشکلات اقتصاد کشور به اندازه‌ای که می‌گویند پیچیده باشد. برعکس، این مشکلات خیلی روشن و مشخص هستند و راهکارهای مقابله با آنها هم همین‌طور. تجارب کشورهای مختلف و کشور خودمان در این راه می‌توانند به سیاست‌گذار کمک کنند.

◉ منظورتان از اینکه مشکلات اقتصاد را پیچیده نمی‌دانید، چیست؟

منظورم این است که ما به هر حال یک نظام اقتصادی در کشور داریم که کار می‌کند اما ناکارآمد است. به عبارت ساده‌تر، نظام اقتصاد در کشور ما موجود است که در زمینه رانت‌خواری، فساد و... کارا است؛ یعنی در این بخش نظام اقتصادی ایران جزو «موفق‌ترین‌های» جهان است. اما هر گاه از همین نظام اقتصاد انتظارات مثبت داریم؛ یعنی رشد، کاهش بیکاری و تورم، عدالت اجتماعی و...، هیچ‌گاه در عمل محقق نمی‌شوند. به این ترتیب می‌خواهم بگویم نظام اقتصاد فعلی کشور ما گاه کارآیی معکوسی پیدا کرده است. این را باید مهم‌ترین مشکل نظام اقتصاد فعلی دانست اما می‌توان بخش مهمی از این مسئله را برطرف کرد. البته به شرطی که اراده کافی در قوه مجریه و دیگر قوا هم وجود داشته باشد.

◉ بیایید به مشکلات هر بخش جداگانه بپردازیم. نظام پولی کشور از جمله بخش‌هایی است که زیر فشار فراوان قرار داشته چراکه در ۴ سال گذشته هم در زمینه حفظ قدرت پول ملی شکست خورده و هم در کنترل نقدینگی. اصلاح نظام پولی ما از کدام مسیر محقق خواهد شد؟

قبول دارم که نظام پولی کشور مشکلات فراوان دارد اما فکر نمی‌کنم رفع بخش مهمی از این مشکلات چندان دشوار باشد. منظورم از دشواری این است که راهکار و پاسخ آن مشخص است و این مشکل در بسیاری از کشورهای جهان حل شده است. اما دشواری دیگری در این ماجرا وجود دارد که ناشی از مقاومت‌های ذی‌نفعان است.

با این حال، بگذارید صریح‌تر باشیم؛ به نظر من اگر اراده و شجاعت در مسئولان به‌ویژه دولتمردان وجود داشته باشد، می‌توان در مدت یک ماه بخش زیادی از این مشکلات را برطرف کرد. اگر اراده و جسارت این باشد که با هیچ مفسد و رانت‌خواری سازش نشود، می‌توان به اصلاح نظام پولی و به‌ویژه بانک‌های کشور یاری رساند. اگر دولت آینده مدعی این است که با کسی خرده‌حسابی ندارد، باید قبل از هر چیز تکلیف ارزهای گمشده را مشخص کنند. باید بدون رودربایستی و سازش، این افراد شناسایی شوند و برای مشخص شدن اینکه با سرمایه کشور چه کردند، به قوه قضاییه معرفی شوند. اهمیت این اقدام از یک سو اقتصادی است چراکه منابع از دست رفته کشور را بازمی‌ستاند. از سوی دیگر نباید فراموش کنیم پول‌هایی از این دست وارد بازارهای مختلف کشور شدند و انواع بی‌ثباتی‌ها و نوسانات را به مردم ایران تحمیل کردند. پس جمع‌آوری این پول‌ها علاوه‌بر بازگرداندن منابع به دست، جدا از اینکه با فساد برخورد می‌شود، از سرازیر شدن نقدینگی به بازارهایی چون ارز، سرمایه، مسکن و خودرو جلوگیری می‌کند و اگر دولت هم اراده کافی داشته باشد می‌تواند این منابع را به تولید هدایت کند.

> اگر اراده و شجاعت در مسئولان به‌ویژه دولتمردان وجود داشته باشد، می‌توان در مدت یک ماه بخش زیادی از این مشکلات را برطرف کرد. اگر اراده و جسارت این باشد که با هیچ مفسد و رانت‌خواری سازش نشود، می‌توان به اصلاح نظام پولی و به‌ویژه بانک‌های کشور یاری رساند

مشکل دیگری که باید در اولویت برنامه‌های آقای رئیسی باشد مقابله با بنگاهداری بانک‌ها است. بانک‌ها در هر جای جهان که این‌گونه وارد فعالیت‌های اقتصادی شدند، موجبات تخریب اقتصاد را فراهم کردند. بانک‌های ایران مدت‌هاست به انواع فعالیت‌هایی که در کوتاه‌مدت سودده هستند می‌پردازند. به همین دلیل وارد بخش مسکن شدند. بخش مسکن از سودآورترین بخش‌های اقتصاد ایران است که در کوتاه‌مدت بازدهی فراوان دارد. وقتی بانک‌ها وارد این فعالیت‌ها می‌شوند بخش خصوصی مجبور است به فعالیت‌های سودده دربلندمدت برود که چنین هم ممکن نیست چون سرمایه‌گذاری در این بخش‌ها باید بزرگ باشد و سوددهی آن هم با تاخیر مشاهده خواهد شد. این را هم چه کسی بهتر از وزیر اقتصاد و بانک مرکزی می‌توانند سامان دهد؟ البته که این کار را رؤسای قبلی و وزرای پیشین هم می‌توانستند انجام دهند. حتی اگر فراموش نکرده باشید حدود ۵ سال پیش دولت یازدهم هم اقداماتی را برای جلوگیری از بنگاهداری بانک‌ها آغاز کرد. باید منتظر ماند و دید ادامه این اقدامات در دولت سیزدهم چگونه خواهد بود. نباید فراموش کنیم تولید نیاز به منابع کافی دارد و این اقدامات منابع کافی را برای تولید فراهم خواهند آورد؛ یعنی اگر بانک به جای بنگاهداری وظایف خود را انجام دهد آنگاه تسهیلات تولید بالا هم می‌رود.

◉ در نظام مالیاتی کشور هم نقاط ضعف فراوانی یافت می‌شود. در این بخش فکر می‌کنید چه چالش‌هایی وجود دارد؟

درباره مالیات البته که کارهای فراوانی می‌توان انجام داد. همان‌طور که در زمینه اصلاح نظام بانکی مساله به همین شکل است. اما من اینجا به مشکلاتی که فکر می‌کنم مهم‌تر و پایه‌ای‌تر هستند می‌پردازم. اینکه نظام مالیاتی فعلی معکوس عمل می‌کند یک مشکل جدی است اما این مشکل را باید با اصلاحات وسیع عملی رفع کرد. در گام نخست می‌توان از فرار و معافیت مالیاتی جلوگیری کرد. البته همه ما به خوبی می‌دانیم که مقابله با فرار مالیاتی راحت‌تر است و هم‌اکنون هم اگر اراده کافی باشد می‌توان عمده فرار مالیاتی در کشور را شناسایی کرد. اما درباره معافیت‌ها شرایط فرق دارد چون در اینجا با ذی‌نفعانی قدرتمند مواجه هستیم که گاهی نفوذ زیادی در نظام تصمیم‌گیری کشور دارند و من بعید می‌دانم خیلی راحت در مقابل چنین تصمیماتی از دولت تبعیت کنند. در اینجا هم من فکر نمی‌کنم نیاز به کاری محیرالعقول باشد. کافی است اراده و شجاعت باشد تا به این موضوع سر و سامان داده شود. تاکنون مسئولان متعددی در این باره صحبت کرده‌اند اما اتفاق خاصی نیفتاده است.

◉ برخی از کارشناسان معتقدند در زمینه بودجه و مسائل مربوط به آن مشکلات زیادی وجود دارد. کسری بودجه بالاست و مشکلات ناشی از آن کاملا بر معیشت مردم تاثیرگذاراست. در این حوزه با توجه به مذاکرات وین چه کارهایی می‌توان انجام داد؟

واقعیت را باید بپذیریم. مشکل اصلی که به کسری بودجه منجر شده تحریم نفت ایران است. مادامی که برجام و FATF را حل نکنیم، خبری از فروش نفت نخواهد بود و ما دیگر حتی با یک نظام پولی یا مالی متعارف روبه‌رو نخواهیم بود چراکه این به معنای انزوا خواهد بود و نشان‌دهنده یک سیستم بسته است. خود بسته بودن سیستم یک مانع مهم است که تنها با مذاکره می‌توان گره آن را گشود.

موضوع مهم دیگر، هزینه‌های بالای دولت ایران است. من فکر می‌کنم افراد و برخی که از این محل ارتزاق می‌کنند، با تمام توان در مقابل هر تغییر مقاومت خواهند کرد؛ اینجا هم نیاز به اراده قوی داریم. همچنین در زمینه پروژه‌های عمرانی باید نگاه فعلی را تغییر داد. اولویت این پروژه‌ها و اجرای آنها زیر نظر سازمان برنامه و بودجه است که باید دقیق‌تر عمل کند. اگر یادتان باشد تا چند سال پیش دائم آقای نوبخت از واگذاری و اتمام پروژه‌های انبوه نیمه‌تمام در کشور صحبت می‌کرد اما ناگهان این بحث هم فراموش شد. باید خیلی ساده‌دل باشیم که باور کنیم مشکلات کم شدند زیرا حجم آنها قطعا بیشتر شده است. اینجا هم باید اراده در میان مسئولان باشد.

◉ کسری بودجه چطور قابل حل است؟

تا نفت نفروشیم نمی‌توانیم کسری بودجه کشور را کاهش دهیم؛ یعنی به هر حال در کشوری که به این تورم بالا دچار است و دولت توان تراز کردن دخل و خرج خود را ندارد هر سال کسری بودجه به وجود خواهد آمد. این هم نشان می‌دهد نقدینگی کماکان روند فزاینده خود را دنبال خواهد کرد اما اینجا هم می‌توانیم از دولت انتظار داشته باشیم دست‌کم نظارت درستی بر روند نقدینگی ایجادشده داشته باشد تا به سمت تولید برود و مشکلات کمتری پدید آورد.

◉ در زمینه رشد نقدینگی به‌تازگی مسعود نیلی در مصاحبه‌ای هشدار داده که نگرش شما، یعنی نگرشی که معتقد است نقدینگی اگر به تولید برود مشکل کمتری ایجاد می‌کند، برای امروز کشور خطرناک است و تاکید کرده نقدینگی در هر حال مشکل‌ساز خواهد بود. در این باره می‌توانید کمی توضیح دهید که ورود نقدینگی به تولید از چه نظر برای شما قابل قبول است؟

من این مصاحبه را نخوانده‌ام و به همین دلیل به نقل قول شما اعتماد می‌کنم. البته من گاه این حرف‌ها را از برخی افراد می‌شنوم اما واقعا نمی‌دانم چه جوابی می‌توان به این ادعا داد. شاید هم برخی از دوستان اقتصاددانان را افرادی ناآگاه می‌دانند که چنین ادعایی می‌کنند. حتی در ایالات متحده هم اگر پیگیری کنید متوجه می‌شوید مسئله آنها هم به طور کلی نقدینگی نیست. درواقع آنها هم می‌دانند که نقدینگی مهم‌ترین وسیله مبادله‌ای در اقتصاد است. به همین دلیل مهم است این منابع به کدام بخش‌ها می‌روند. تصور کنید نقدینگی ایجادشده به بازار سیاه برود و در فعالیت‌های تبهکارانه سرمایه‌گذاری شود. واقعا میان اینکه نقدینگی کشور به بازار ارز برود یا در تولید صرف شود یا پس‌انداز شود، هیچ فرقی نیست؟ یعنی واقعا در همه این حالت‌ها یکسری مشکلات و نتایج مشابه را به همراه خواهند داشت؟ اگر این‌طور فکر می‌کنند من حرفی ندارم. اما باز هم تاکید می‌کنم که مسلم است هرچه بیشتر پول به سمت تولید برود به سود اقتصاد است و هرچه به سمت فعالیت‌های سوداگرانه برود هم اقتصاد و هم جامعه آسیب خواهند دید.

◉ احتمالا از نظر آقای نیلی و همفکرانش نقدینگی دلیل اصلی و علت تورم در کشور است. در این صورت هم نمی‌توان نگاه ایشان را تایید کرد؟

باز هم نمی‌توان ادعا کرد که فرقی ندارد منابع به کدام بخش بروند. اصلا بیایید این‌طور تصور کنیم که کلا نقدینگی چیز بدی است اما در کشوری که ۴ سال است تورم ۴۰ درصدی را تجربه می‌کند نمی‌توان جلوی افزایش نقدینگی را گرفت. به همین دلیل اگر کسی هم مخالف افزایش نقدینگی است قبل از هر چیز باید نرخ تورم را کنترل کند چراکه اگر نرخ تورم بالا باشد خودبه‌خود نقدینگی ساخته می‌شود. برای اینکه تورم کنترل شود گاه دولت‌ها مجبور می‌شوند وارد قیمت‌گذاری شوند زیرا گاه می‌بینیم برخی اقشار از مشکلات مردم سوءاستفاده می‌کنند و هر طور می‌خواهند قیمت‌ها را افزایش می‌دهند. مثلا شما نگاه کنید دوباره نرخ لبنیات در کشور ما افزایش داشته است. در این مدت نرخ ارز هم با نوسان خاصی مواجه نبود، پس چرا نرخ‌ها باز بالا رفت؟

◉ برای کنترل نرخ تورم نمی‌توان از کنترل نقدینگی شروع کرد؟

به نظر من، کار دشواری است و مثل گرداندن لقمه دور سر است؛ یعنی تا زمانی که تورم هست به هر حال نقدینگی ایجاد می‌شود و این نیز به افزایش نرخ تورم می‌انجامد. به این ترتیب وارد یک دور باطل شده‌ایم که به هر حال باید آن را شکست. باید این حلقه جایی قطع شود. در این مورد احتمالا همه اشتراک نظر دارند اما پرداختن به مسئله افزایش نقدینگی در شرایط فعلی کشور با تاکید بر اینکه نقدینگی در تولید همان تبعاتی را خواهد داشت که در سوداگری دارد، مصداق بارز آدرس غلط دادن است. دولت در شرایطی که دچار کسری بودجه شود مجبور به خلق نقدینگی خواهد بود. این را دوستان هم می‌دانند که برای مقابله با کسری بودجه یا باید از هزینه‌ها کاست یا منابع جدید پیدا کرد؛ کاستن از هزینه‌ها در شرایط رکود تورمی فعلی قطعا به تعمیق رکود می‌انجامد. از سوی دیگر، جذب درآمد از محل‌های متعارفی چون مالیات هم بدون مقاومت گروه‌های قدرتمند نخواهد بود. در هر حال من با این نگرش که نقدینگی را به این شکل تعریف می‌کند، کاملا مخالفم.

◉ در شرایط رکودی افزایش مالیات خود به رکود نمی‌انجامد؟

نه؛ منظور من افزایش مالیات از مودیان فعلی نیست بحث من گسترش چتر مالیاتی، کنار گذاشتن سیاست معافیت و مقابله با فرار مالیاتی است. فرار مالیاتی را هر کسی نمی‌تواند انجام دهد. مثلا من و شما که حقوق‌بگیر هستیم اصلا امکان این کار را نداریم.

اینجا لازم است به این هم توجه کنیم که مالیات تنها برای دولت درآمد پایدار به همراه ندارد بلکه می‌تواند و باید توزیع دوباره ثروت در کشور را سازمان دهد و کاری کند که فاصله طبقاتی در کشور ما کاهش یابد. پس در این مورد هم فردی شجاع می‌تواند به سود کشور باشد؛ فردی که به کسی احساس بدهکاری ندارد. مطالبات معوق چند صد هزار میلیارد تومانی را می‌گویند ثمره کار ۲۰ نفر است. اسامی این افراد باید منتشر شود. حال آنکه در سیاسی‌ترین و صریح‌ترین برنامه صدا و سیما، مناظره‌های تلویزیونی بودند که در آنجا هم رئیس کل بانک مرکزی اسامی را داشت اما اعلام نکرد. به آقای رئیسی این اسامی را داد که آن زمان رئیس قوه قضاییه بود و او نیز چیزی نگفت. خود را جای آن ابربدهکاری بگذارید که در خانه این برنامه را می‌بیند با خوشحالی مطمئن می‌شود که حاشیه امن کافی در کشور را دارد. این برخوردها در هر حال به افزایش فساد منجر شده و خواهد شد.

ضرورت تغییر مدل حکمرانی صنعتی

معاون طرح و برنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت با اشاره به اقدامات این وزارتخانه درباره حل مشکلات واحدهای نیمه‌تمام و تکمیل آنها، بر ضرورت ایجاد یک نگاه جدید در ساختار و تعاریف در روابط بین نهادهای مرتبط با تولید تاکید کرد.

به گزارش شاتا، سعید زرندی درباره طرح‌های نیمه‌تمام در کشور، طرح را فاصله زمانی بین صدور جواز تاسیس تا صدور پروانه بهره‌برداری تعریف کرد و گفت: در کشور حدود ۷۶ هزار و ۸۳۵ طرح نیمه‌تمام شناسایی شده که از نظر پیشرفت فیزیکی در مراحل گوناگون هستند به‌طوری که تعداد طرح‌های با پیشرفت فیزیکی بین ۸۰ تا ۹۹ حدود ۳ هزار و ۳۶۰ طرح، طرح‌های با پیشرفت فیزیکی ۶۰ تا ۸۰ درصد حدود ۹ هزار و ۱۹۵ است.

معاون طرح و برنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت تعداد طرح‌های نیمه‌تمام بین صفر تا ۶۰ درصد پیشرفت فیزیکی را حدود ۵۸ طرح برآورد کرد و افزود: مهلت جوازهای تاسیس ۶ ماه و تا یک دوره دیگر نیز قابل تمدید هستند که در مجموع به معنای داشتن یک فرصت یک ساله است و برای جلوگیری از ابطال مجوز، باید در این مدت میزان فعالیت واحد در سامانه‌های مربوط ثبت شود؛ بنابراین فعالیت این واحدها به‌طور مستمر و مرتب پایش می‌شود.

زرندی گفت: در بررسی که روی طرح‌های با پیشرفت فیزیکی بالای ۴۰ درصد انجام‌شده، حدود ۴ هزار طرح در بازه زمانی یک‌ساله، اعلام پیشرفت نداشتند که دلیل آن نداشتن سرمایه اعلام شده است.

آب را با خام‌فروشی هدر ندهیم

وضعیت آب در کشور به شرایط بحرانی رسیده و صنعتی شدن زندگی مصرف آب را بالا برده است. برخی صنایع برای تولید محصول آب زیادی مصرف می‌کنند که از جمله آنها می‌توان به صنعت چرم اشاره کرد. برای تبدیل پوست به سالامبور که یکی از مراحل تبدیل پوست به چرم است، آب زیادی نیاز است و در کنار آن به‌دلیل استفاده از مواد شیمیایی آسیب‌های زیادی به محیط‌زیست وارد می‌شود؛ از همین‌رو بسیاری از کشورها سالامبورسازی را در کشور خود متوقف کرده و آن را از کشورهای جهان سوم وارد می‌کنند.

حال پرسش این است که صنعتگران این حوزه برای صرفه‌جویی در آب یا بازیافت آب مصرفی خود، چه اقداماتی انجام داده‌اند؟ پیشنهاد برای کاهش مصرف آب در این صنایع چیست؟

عکس: آیدا فریدی

فاطمه امیراحمدی
editor@smtnews.ir

داخلی‌سازی و صرفه‌جویی آب

علی حسن‌زاده‌دلیر، رئیس هیات‌مدیره انجمن صنایع چرم ایران درباره صرفه‌جویی آب در صنعت چرم به صمت گفت: کشورهای صنعتی برای کاهش مصرف آب در این صنعت به‌لحاظ نرم‌افزاری و سخت‌افزاری پیشرفت‌های زیادی داشته‌اند. به‌عنوان مثال، درام میکسچر، ابزاری است که این کشورها برای تبدیل پوست به چرم و در مرحله دباغی از آن استفاده می‌کنند که تا حدود ۵۰ درصد مصرف آب را کاهش می‌دهد. وی افزود: در کشور تعداد محدودی از فعالان این صنعت در حال استفاده از نوع فناوری‌شده درام هستند اما هنوز استفاده از آن برای صرفه‌جویی در مصرف آب بین برخی صنعتگران نهادینه نشده است. از سوی دیگر، تامین این قطعه هزینه بالایی دارد و شاید بودجه و سرمایه صنعتگران این حوزه پاسخگوی آن نباشد. او ادامه داد: این قطعه در ایران هم ساخته می‌شود اما ظرفیت آن از نوع خارجی پایین‌تر است. کاهش مصرف آب در صنایع از جمله صنعت چرم شدنی است اما نیاز به سرمایه دارد. رئیس هیات‌مدیره انجمن صنایع چرم ایران در ادامه درباره اقدامات انجام‌شده از سوی انجمن برای این امر اظهار کرد: در حال حاضر درام‌های جدیدی ساخته‌شده که در صورت استفاده می‌توانند به مقدار زیادی مصرف آب را در این صنعت کاهش دهند. انجمن در تلاش و مذاکره است که بتوانیم این درام‌ها را داخلی‌سازی کنیم. او گفت: داخلی‌سازی درام‌ها نیازمند سرمایه زیادی است اما در حال حاضر از درام‌های خارجی استفاده می‌شود که نرخ آنها بالاست و با افزایش نرخ ارز، واردات آنها بسیار گران تمام می‌شود.

انواع درام و افزایش بهره‌وری

حسن‌زاده درباره این قطعه خاص به دو نوع درام اشاره کرد و گفت: یک نوع درام چوبی است و مدل دیگر با مواد پلی‌آمین ساخته می‌شود که البته این نوع در داخل به تعداد محدود ساخته‌شده است. برای افزایش ظرفیت این نوع درام‌ها باید دید سازندگان داخلی توانایی ساخت ورق‌های قطور با متراژ بالا را دارند یا خیر. البته ساخت نوع چوبی این قطعه راحت‌تر است و از یک چوب خاص افریقایی ساخته می‌شود. این چوب‌ها به‌لحاظ استحکام مانند آهن هستند و شاید ابزار آلات در اختیار نجار ایرانی قادر به برش آن نباشد. چوب‌های مورداستفاده در درام‌سازی باید بسیار مقاوم باشند و بتوانند درجه‌های مختلف فشار را تحمل کنند و همچنین در مقابل مواد شیمیایی از بین نروند. این چوب‌ها به نوعی مانند فلز بوده که به‌عنوان الوار تا ۲ سال در انبار نگه‌داری می‌شوند تا کاملا خشک‌شده و هر حالتی که می‌خواهند، بگیرند. سپس برش می‌خورند تا وقتی تبدیل به درام شدند شکل ظاهری آنها از بین نرود. او یادآور شد: درام‌های چوبی نیاز به فناوری خاصی ندارند و می‌توان آنها را داخلی‌سازی کرد و با افزایش نرخ ارز این اقدام توجیه اقتصادی دارد.

رئیس هیات‌مدیره انجمن صنایع چرم ایران گفت: انجمن با سازندگان داخلی مذاکراتی داشته است. درام‌سازان محدود در کشور فعالیت دارند علاوه‌بر اینکه تولید آن هم زمانبر است. بیشترین ظرفیت دباغی درام‌های داخلی ۸ تن است در حالی که برای اروپا تا ۲۵ تن پوست را دباغی می‌کند. عمر مفید نوع داخلی بین ۸ تا ۱۰ سال است اما نوع پیشرفته آن تا ۴ دهه هم کارآیی دارد.

> علی حسن‌زاده‌دلیر: کاهش مصرف آب در صنایع از جمله صنعت چرم شدنی است اما نیاز به سرمایه دارد

اقدامات چرم‌سازان و تولید

در ادامه حسن نصیریان، عضو دیگر هیات‌مدیره انجمن صنایع چرم ایران که در بخش پوشاک چرمی هم فعالیت دارد به صمت گفت: روش‌های سنتی چرم‌سازی مصرف آب بالایی دارند اما به‌تازگی روش‌های فعالیت در این صنعت در حال تغییر است. در گذشته از حوضچه برای تبدیل پوست و دباغی آن استفاده می‌شد و به‌این‌ترتیب شیر آب در حوضچه باز می‌ماند و از یک طرف آب می‌آمد و از سمت دیگر خارج می‌شد. در حال حاضر استفاده از این حوضچه‌ها در حال منسوخ شدن بوده و به‌جای آن از درام استفاده می‌شود. درام‌ها در دارند و در آنها بسته شده تا پوست شست‌وشو داده شود. سپس آب تخلیه و این امر سبب کاهش مصرف آب می‌شود.

او ادامه داد: پیش‌تر برای هر وزنی که در داخل درام ریخته می‌شد تا ۱۵۰ درصد آب استفاده می‌شد اما با فناوری جدید تا ۸۰ درصد آب هم پاسخگو است. این مورد از جمله اقداماتی است که چرم‌سازان در کشور برای صرفه‌جویی در مصرف آب انجام داده‌اند.

نصیریان در بخشی دیگر از سخنان خود به بازیابی پساب‌ها اشاره کرد و گفت: برخی از واحدهای تولیدی، آب را بازیابی کرده و برای بخشی دیگر از امور دباغی مانند آهک‌دانی استفاده می‌کنند. این آب بازیابی شده برای آبیاری فضای سبز داخل واحدها مورداستفاده قرار نمی‌گیرد، زیرا درصد زیادی نمک دارد.

حذف سالامبور و ذخیره آب

عضو هیات‌مدیره انجمن صنایع چرم ایران اظهار کرد: بیشترین مصرف آب در تبدیل پوست به سالامبور است و با اطمینان می‌توان گفت اگر این مرحله حذف شود، صرفه‌جویی زیادی در مصرف آب انجام می‌شود.

وی گفت: برخی چرم‌سازان به‌طور مستقیم پوست را دباغی می‌کنند که برای مصارف داخلی است اما سالامبورسازان ناچار هستند پوست را تخلیه کرده و برای صادرات آماده کنند.

نصیریان در پاسخ به این پرسش که چرا در کشور سالامبورسازی انجام می‌شود، گفت: این امر به دو دلیل است؛ نخست اینکه پوست‌های گوسفندی مازاد نیاز داخل بوده و سالامبورسازی حرفه‌ای سنتی در کشور به شمار می‌رود. پوست‌های مازاد به شکل سالامبور صادر می‌شود. او افزود: آب و نمک زیادی برای این امر مصرف و علاوه‌بر این، یک سلسله مواد شیمیایی جذب‌نشده از جمله سولفور سدیم، آهک و... هم در محیط‌زیست رها می‌شود.

نصیریان در پاسخ به این پرسش که چرا خود پوست را صادر نمی‌کنیم، گفت: خریداری ندارد، زیرا پوست محصولی فاسدشدنی است و اگر مدتی بماند، خراب می‌شود.

سالامبور حالت کنسرو دارد و می‌توان ماه‌ها و شاید سال‌ها آن را نگه داشت و علاوه‌بر این، حمل‌ونقلش هم راحت‌تر است و مشتری‌های ترجیح می‌دهند پوست را به‌شکل سالامبور خریداری کنند.

این فعال صنعت چرم کشور یادآور شد: دولت برنامه دارد به تدریج این مرحله و تولید سالامبور را به سمت تولید چرم نیمه‌ساخته سوق دهد. البته هنوز موفق به این امر نشده و عادت قدیمی وجود دارد اما تلاش می‌شود با وضع عوارض بر صادرات سالامبور، تولید آن حذف شود.

نصیریان در پاسخ به این پرسش که چقدر مواد اولیه مورداستفاده در کاهش مصرف آب تاثیر دارد، گفت: مواد اولیه مورداستفاده تاثیری در کاهش مصرف آب ندارد اما در محیط‌زیست و کاهش آلودگی موثر است. فناوری و تکنیک جدید در راستای کاهش مصرف آب بیشتر پاسخ می‌دهد؛ اینکه دور درام‌ها افزایش یابد تا حرکات مکانیکی نیز بالا رفته و مصرف آب کمتر و جذب مواد بیشتر محقق شود.

> حسن نصیریان: دولت برنامه دارد برای بهره‌وری از آب مصرفی در دباغی پوست به‌تدریج تولید سالامبور را به سمت تولید چرم نیمه‌ساخته سوق دهد

معافیت شهرک‌های صنعتی از شمول اعمال خاموشی

معاون فنی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران گفت: مصوبه هیات‌وزیران در ۱۶ تیر، شهرک‌های صنعتی را از شمول اعمال خاموشی برق معاف کرد. فتحعلی محمدزاده در گفت‌وگو با ایرنا افزود: این موضوع مطابق تبصره ۳ ماده ۳ مصوبه ۱۶ تیر هیات‌وزیران است. وی گفت: این مهم با توجه به مصرف اندک برق در واحدهای صنعتی مستقر در شهرک‌ها نسبت به صنایع بزرگ، اشتغالزایی بالا و استقرار تعداد زیادی واحد صنعتی در حال بهره‌برداری با تدبیر وزیر صنعت، معدن و تجارت به‌منظور صیانت از ظرفیت‌های اقتصادی در آنها، حفظ روند تولید و تامین معیشت مردم مصوب شده است. این مقام مسئول خاطرنشان کرد: این مصوبه از همان تاریخ ابلاغ شده برای نهادهای اجرایی ذی‌ربط به‌ویژه شرکت‌های برق منطقه‌ای و توزیع برق لازم‌الاجرا بوده و در حال اعمال شدن است. او ادامه داد: به‌جز اندک خاموشی‌هایی در برخی از شهرک‌های صنعتی در بعضی استان‌ها که آن هم به‌دلیل بی‌اطلاعی مسئولان آن استان بوده، برق همه صنایع مستقر در شهرک‌ها وصل است، فعالیت‌های تولیدی و اقتصادی آنها ادامه دارد و بر اجرای مصوبه نظارت می‌شود. معاون فنی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در ادامه با اشاره به برخی آمارها، اظهار کرد: سال گذشته سهم مصرف برق صنعتی کشور ۱۰۴ میلیون و ۲۹۶ هزار مگاوات بود که در مقایسه با سال ۹۸ رشد ۹ درصدی داشته است. محمدزاده ادامه داد: از کل برق تولیدی کشور در سال گذشته، ۳۶.۳ درصد در بخش صنعت مصرف شد. وی اضافه کرد: تا پایان سال ۹۹، میزان ۹ هزار و ۹۴۱ مگاوات برق برای ۸۲۸ شهرک صنعتی کشور در فازهای عملیاتی آنها از سوی وزارت نیرو برق تامین شده است. معاون فنی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران یادآور شد: اکنون بیش از ۴۸ هزار واحد بهره‌بردار در شهرک‌های صنعتی سراسر کشور وجود دارند که ۹۶۰ هزار نفر در آنها مشغول به کار هستند. وی تصریح کرد: شهرک‌های صنعتی در حقیقت یکی از دستاوردهای با ارزش نظام اسلامی و نتیجه و ثمره انقلاب شکوهمند اسلامی است و باید با همه توان از این سرمایه‌گذاری ارزشمند و پویا صیانت کرد و نسبت به توسعه همه‌جانبه آن برای توسعه و استقرار صنایع کوچک که محور توسعه صنعتی کشور هستند، اقدام کرد. محمدزاده بیان کرد: شهرک‌ها و نواحی صنعتی با وجود همه مشکلاتی که در زمینه تامین زیرساخت‌ها دارند اما امروز توانسته‌اند به‌ازای هر مگاوات برق تامین شده که در اختیار گرفته‌اند، زمینه اشتغال ۹۶ نفر را فراهم کنند. او گفت: با وجود ظرفیت‌های یادشده اما هنوز واحدهای صنعتی و تولیدی مستقر در شهرک‌ها در فاز عملیاتی به میزان ۸ هزار و ۵۳۰ مگاوات کسری برق مواجه هستند، بر این اساس ضروری است نهادهای اجرایی مربوط به وظایف قانونی خود به‌منظور اجرای ماده ۸۱ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و ماده ۵۴ احکام دائمی قانون برنامه به تعهدات خود برای تامین زیرساخت‌های لازم در شهرک‌های صنعتی عمل کنند. پیش‌تر رضا اردکانیان، وزیر نیرو به اقدام‌های انجام‌شده برای مدیریت مصرف برق اشاره و خاطرنشان کرد: در صدر این اقدام‌ها، همکاری خوب صنایع بزرگ کشور قرار دارد. فرمانده ستاد اوج بار تابستان ۱۴۰۰ ادامه داد: این صنایع تصمیم گرفتند حتی‌المقدور و تا جایی که خسارت نمی‌بینند، تعمیرات و تعطیلات سالانه خود را به این دو هفته منتقل کنند. اردکانیان افزود: دولت از این صنایع حمایت کرده و مقرر شد براساس مصوبه‌ای که صادر شده به هر میزان این صنایع در این مدت از انرژی استفاده نکنند ما در مواقع دیگر انرژی با تعرفه صفر به آنها واگذار کنیم. علاوه‌بر این مقرر شد این صنعتگران از مشوق‌های دیگر مانند تقسیط مالیات و بیمه تامین اجتماعی بهره‌مند شوند. وزیر نیرو ادامه داد: تلاش‌ها سبب صرفه‌جویی به میزان ۴ هزار مگاوات شد این در حالی است که کمبود ۶ تا ۷ هزار مگاوات است که سعی می‌شود با همکاری صنایع به آن برسیم.

افراد زیادی به آب سالم دسترسی ندارند

نتایج بررسی‌ها نشان داده از هر ۴ نفر، یک نفر به آب آشامیدنی سالم دسترسی ندارد و به این زودی‌ها هم در این زمینه پیشرفتی حاصل نخواهد شد. به نقل از ویفروم، دسترسی به آب آشامیدنی تمیز، سرویس بهداشتی و شست‌وشوی دست نیازی اساسی است، با این حال، هنوز میلیاردها نفر به این موارد دسترسی ندارند. همه کشورها در سال ۲۰۱۵ میلادی متعهد شدند تا سال ۲۰۳۰ به‌عنوان بخشی از اهداف توسعه پایدار سازمان ملل متحد برای دستیابی جهانی به آب آشامیدنی سالم، سرویس بهداشتی و امکانات اولیه شست‌وشوی دست تلاش کنند. اکنون یک‌سوم از این دوره ۱۵ ساله گذشته است اما همچنان از دستیابی به دسترسی جهانی فاصله داریم و ۲۶ درصد از افراد به آب آشامیدنی سالم، تقریبا نیمی به سرویس بهداشتی ایمن و یک‌سوم نیز به آب و مواد شوینده دسترسی ندارند. روند پیشرفت در جهان، بسیار کُند است و اگر بخواهیم اطمینان حاصل کنیم که همه افراد تا سال ۲۰۳۰ به این منابع اساسی دسترسی داشته باشند، پیشرفت در دهه آینده باید بیش از ۳ برابر شود.

هر سال میلیون‌ها نفر در اثر بیماری‌های عفونی که از طریق آب آشامیدنی غیرایمن یا سرویس بهداشتی نامناسب انتقال می‌یابند، جان خود را از دست می‌دهند که بیش از نیم میلیون از آنها را کودکان تشکیل می‌دهند. در سال ۲۰۲۰، تقریبا سه‌چهارم (۷۴ درصد) جمعیت جهان به منبع آب با مدیریت ایمن دسترسی داشتند و البته این دسترسی در سال ۲۰۱۵، فقط ۷۰ درصد بود و طی ۵ سال، ۴ درصد پیشرفت حاصل شده است. نتایج بررسی‌ها نشان می‌دهد در کشورهایی با کمترین درآمد، جنوب صحرای افریقا، کمتر از یک‌سوم افراد به آب سالم دسترسی دارند. بدیهی است دستیابی به دسترسی جهانی بسیار آهسته است و اگر پیشرفت به همین صورت ادامه یابد، تا سال ۲۰۳۰ فقط ۸۲ درصد از افراد به آب آشامیدنی سالم دسترسی خواهند داشت و اگر بخواهیم به هدف برسیم باید نرخ پیشرفت در دهه آینده را بیش از ۳ برابر (۳.۲ برابر) افزایش دهیم. در سال ۲۰۲۰، کمی بیش از نیمی از جمعیت جهان (۵۴ درصد) به سرویس بهداشتی دسترسی داشتند و حدود ۶ درصد نیز هیچ امکانات بهداشتی نداشتند و این پیشرفت، کم اما اندکی سریع‌تر از پیشرفت در آب آشامیدنی سالم بوده است.

نتایج نشان داده کمتر از یک‌پنجم افراد در کشورهای کم‌درآمد به سرویس بهداشتی دسترسی دارند و این افراد بیشتر در جنوب صحرای افریقا زندگی می‌کنند. در سال ۲۰۱۵ فقط ۴۷ درصد از جمعیت جهان به سرویس بهداشتی سالم دسترسی داشتند و طی ۵ سال، ۷ درصد پیشرفت حاصل شده است.

در حال حاضر، اختلاف دسترسی جهانی زیاد و این پیشرفت برای دستیابی به هدف موردنظر تا سال ۲۰۳۰ بسیار پایین است و اگر پیشرفت با این سرعت ادامه یابد تا سال ۲۰۳۰ به ۶۸ درصد خواهیم رسید و باید پیشرفت در این زمینه نیز بیش از ۳ برابر (۳.۳ درصد) افزایش یابد. ۶۷ درصد جمعیت جهان در سال ۲۰۱۵ به امکانات اولیه شست‌وشوی دست دسترسی داشتند و در ۵ سال، ۴ درصد رشد حاصل شد.

یادداشت

شهروندمداری با محوریت خدمات امدادی

شهرام شیرکوند
پژوهشگر

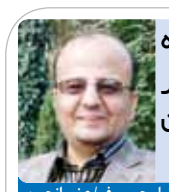
انتقال و حمل‌ونقل بیماران به جایگاهی امن یا محلی برای درمان، همواره یکی از دغدغه‌ها بوده و هست. در اواخر قرن هجدهم، فرانسوی‌ها نخستین وسایل حمل‌ونقل بیمار را به شکل آمبولانس ساختند و به کمک همین وسیله که شبیه کالسکه بود، مجروحان جنگی و بیماران را به بیمارستان حمل می‌کردند. در سال ۱۸۶۹ آمبولانس‌هایی در نیویورک به کار گرفته شدند که دارای برخی وسایل امدادی از جمله آتل و داروهایی مانند مرفین بودند. نخستین آمبولانس‌های شبیه خودرو در سال ۱۸۹۹ در شیکاگو طراحی شدند.

امروزه علاوه بر اهمیت حضور بالگردهای امدادی، آمبولانس، آتش‌نشان‌ها و سایر خودروهای امدادی در شهرها و جاده‌ها برای نجات بیماران، به‌منظور امدادرسانی به خودروهای معیوب در راه مانده نیز از خودروهای امدادی یا همان امداد خودرو استفاده می‌شود. فعالیت اصلی و مشترک امداد خودروها، ارائه خدمات عمومی به درراه‌ماندگان و در صورت امکان راه‌اندازی خودرو در محل است. ترویج و گسترش استفاده از خودروهای شخصی سبب شد در جوامع صنعتی امداد خودرو به‌عنوان یک نیاز اجتماعی مطرح شود تا پاسخگوی نیازهای امدادی و خدمات خودرویی به شهروندان باشد. هدف اصلی امداد خودرو، دستیابی به رضایت‌مندی و وفاداری مشتری است و در راستای افزایش اطمینان، اعتماد و آسودگی خاطر، ارائه خدمات متنوع امدادی یا خدمات در محل، ارائه خدمات به شهروندان فعالیت می‌کنند. با این تفاسیر، یکی از موضوعاتی که در فرهنگ‌سازی در زمینه خودرو و رانندگی آن طور که باید مورد توجه قرار نگرفته، استفاده از خدمات امداد خودرو است. خوشبختانه خودروسازان داخلی و برخی واردکنندگان خودرو به‌منظور رفاه حال شهروندان، طرح سرویس و تعمیرات سیار در محل، از سوی شرکت‌های امدادی‌شان را فعالانه اجرا می‌کنند. یکی از اهداف امداد خودروها، ارائه خدمات با کیفیت بالا در زمان کمتر، پایبندی به وظایف و جلب رضایت شهروندان بوده و تلاش بر این است که همه نیازهای آنها را با دقت، سرعت، کیفیت در محیط خارج از تعمیرگاه پاسخگو باشد. از جمله شاخص‌ها برای شرکت‌هایی با ماهیت و فعالیت امدادی، کاهش زمان انتظار مشتریان برای بهره‌مندی از خدمات است اما عواملی مانند ترافیک شهری از جمله مشکلاتی است که باعث کاهش راندمان امدادرسانان و تاخیر در خدمت‌رسانی مطلوب خواهد شد. مهم‌ترین خدمت شرکت‌های امداد خودرو ارائه خدمات امداد سیار است و انواع خدمات قابل ارائه از سوی امداد سیار عبارتند از رفع ایراد خودرو در محل، اعزام یا حمل به تعمیرگاه در صورت نیاز، انتقال سرنشینان خودروهای حادثه‌دیده به محل مناسب، ارائه خدمات تعمیرگاهی در محل (سرویس در محل) و مشاوره فنی تلفنی. اهمیت ارائه خدمات پس از فروش مناسب در محل توسط امداد خودرو موضوع قابل تاملی است. امداد خودرو یکی از نیاز جوامع صنعتی و پیشرفته است. یکی از خدماتی که در کشور ما بنا به‌دلایل متعددی نیاز به فرهنگ‌سازی دارد، توسعه و نهادینه‌سازی خدمات امدادرسانی به خودروهای معیوب در راه مانده درون و برون شهری است؛ بنابراین نهادینه‌سازی خدمات امداد خودرو و ترغیب مردم به فرهنگ استفاده از این نوع خدمات در کشور یک نیاز مبرم و اساسی به‌شمار می‌رود. نکته‌ای که پرداختن به آن در این مقوله حائز اهمیت است، نحوه خدمات‌دهی امداد خودرو در سایر کشورهاست. از سویی اشتراک و عضویت در شرکت‌های امداد خودرو برای مردم این کشورها تبدیل به فرهنگ شده و حتی بیشتر از بیمه بدنه به آن اهمیت می‌دهند، در مقابل شرکت‌های امداد خودرو نیز به مشتریان خود خدمات سریع و باکیفیت ارائه می‌کنند. به‌عنوان مثال برای امدادرسانی فوری در ترافیک و مناطق صعب‌العبور، استفاده از هلی‌کوپتر جز لاینفک خدمات این شرکت‌هاست یا در اغلب موارد خودروهای سواری جایگزین در اختیار امداد خواهان قرار می‌گیرد تا در فاصله زمانی رفع ایراد، امدادخواه با مشکل تردد مواجه نشود. با توسعه تولید و تنوع محصولات خودرویی، انتخاب مشتریان نیز متنوع‌تر شده و در همین راستا پاسخگویی به‌موقع و مناسب امداد خودروها و مراکز تماس خودروسازی به متقاضیان امداد در سفرهای برون‌شهری نیز از اهمیت بسزایی برخوردار است. امداد خودروها به همین منظور و برای تسریع در ارائه خدمات، اقدام به توسعه و تجهیز امدادگران و ناوگان‌های امدادی (خودرو، موتورسیکلت، جرثقیل و حتی هلی‌کوپتر) کرده که هر یک کارآیی خاصی دارند. در کسب‌وکار امروزی، فناوری به کاهش هزینه و افزایش ارائه خدمات کمک شایانی کرده است. اگر به سال‌های گذشته رجوع کرده و به زمان عدم‌دسترسی به تلفن همراه بازگردید به‌راحتی به عمق فاجعه پی می‌برید. در آن زمان پس از بروز اشکال در خودرو باید ساعت‌ها منتظر امداد متفرقه مانده و با روش‌های مبتکرانه از قبیل استفاده از طناب و کابل و... به یک تعمیرگاه مجاز می‌رسیدید اما اکنون می‌توانید در دورافتاده‌ترین نقاط کشور تنها با یک تماس، مرکز تماس امداد خودروها را از وضعیت خود مطلع کنید.

با توجه به افزایش انتظارات شهروندان جامعه، توسعه انواع خدمات امدادی، به‌ویژه آمبولانس‌ها و خدمات امداد سیار خودروها ضرورت دارد و سرویس‌دهی براساس روش‌های سنتی دیگر پاسخگوی نیاز شهروندان نیست. تلاش در راستای ارائه خدمات نوین، کسب رضایت شهروندان و افزایش رفاه آنها باید رویکرد اساسی خدمت‌رسانان کشور در بخش‌های امدادی در دوره جدید باشد؛ بنابراین انگیزه امدادگران به‌عنوان سرمایه‌های سازمان‌های امدادرسان و بازوهای اجرایی این سازمان‌ها باید افزایش یابد، زیرا امدادگر بی‌انگیزه نمی‌تواند خدمات مناسبی به شهروندان ارائه دهد. در واقع در حوزه منابع انسانی، احترام و توجه همگانی باید مورد توجه باشد. این روند سرآغاز یک تحول و حرکت عظیم در خدمت‌رسانی به شهروندان است.

یادداشت

توجه ویژه به آب در فلات ایران

محمدرضا محبوب‌فر/ عضو انجمن مخاطرات محیطی و توسعه پایدار ایران

یکی از دلایل خاموشی‌هایی که اخیرا رخ داده، بی‌آبی و به‌عبارتی ورشکستگی آبی ایران است، زیرا در آستانه خشک شدن کشورمان هستیم و این موضوع بسیار نگران‌کننده و دردناک است. رودخانه‌هایی که در کشور داریم هم یا فصلی شده یا به‌طور کلی خشک شده‌اند، اندکی ذخایر آبی هم که باقیمانده به زحمت می‌تواند پاسخگوی مصارف خانگی و آب شرب باشد و نمی‌تواند کفاف نیازهای صنعت و بخش کشاورزی ما را بدهد.

▣ جنگ آب چیست؟

با توجه به این وضعیت است که گفته شد دولت باید به فکر یک چاره اساسی باشد، وگرنه در دوران خطرناکی قرار داریم که در واقع جنگ بر سر آب از بین استان‌ها و شهرها به جنگ در روستاها رسیده و این به معنای محلی شدن این ابربحران است. اگر نتوانیم تتمه آبی که در کشور باقیمانده را مدیریت کنیم، به‌طور قطع باید منتظر شرایط به‌مراتب بدتری باشیم که مردم حتی بر سر آب شرب هم با یکدیگر به معارضه دست بزنند.

▣ یک پیش‌بینی جدید

سال گذشته پیش‌بینی می‌شد در تابستان ۱۴۰۰ بیش از ۲۵۰ شهر دچار خاموشی خواهند شد اما متاسفانه برخی مسئولان محیط‌زیستی و مدیران ارشد اقدامی در این راستا نکردند. حالا هم گفته می‌شود اگر مسئولان فکری به حال ابربحران آب نکنند، به‌طور قطع در مرداد و شهریور امسال شاهد تشدید بحران آب در روستاهای کشور خواهیم بود. وقتی صحبت از ورشکستگی می‌شود دقیقا به معنای همین گسترده‌تر شدن دامنه دعواها بر سر آب است، این روند تا جایی ادامه پیدا می‌کند که شاید شاهد جنگ و تصادم بین شهرها و روستاها بر سر منابع آب شرب باشیم. به همین دلیل است که مسئولان موظفند هرچه زودتر مشکل را به نحوی حل کنند یا اینکه به طرز معجزه‌آسایی بارندگی قابل‌توجهی در کشور رخ دهد تا ذخایر آبی کشور افزایش پیدا کند.

▣ محیط‌زیست را سیاسی نکنیم

یکی از بزرگ‌ترین مشکلاتی که در حوزه مدیریت محیط‌زیست وجود دارد، مدیرانی است که نگاه سیاسی به قضایا دارند، در حالی‌که کارشناسانی در کشورمان داریم که بسیار توانمند هستند و می‌توانند منطبق بر استانداردهای علمی مدیریت این حوزه را در اختیار بگیرند. تا زمانی که این رویکرد در بین مدیران محیط‌زیستی کشور وجود دارد، وضعیت بر همین منوال خواهد بود. مدیران این حوزه نباید با نگاه جناحی نسبت به ابربحران‌های اقلیم ایران تصمیم بگیرند. دولت کنونی و تیم مدیریتی در این حوزه، نگاهی کاملا سیاسی به مسئله دارد و تا زمانی که این تیم تغییر نکند نمی‌توان به حل معضلات اکولوژیکی ایران امیدوار بود.

▣ کاهش ۴۰ درصدی بارش

پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد میزان بارش در بهار و تابستان امسال کمتر از نرمال برای بخش‌هایی از استان‌های نیمه‌غربی البرز شمال‌غرب تا زاگرس مرکزی روی دهد. سایر مناطق کشور بی‌بارش هستند یا بارش آنها قابل‌توجه نیست. این روند بیانگر آن است که انتظار سالی تَر (پُر بارش) دور از واقعیت است و از هم‌اکنون باید پیش‌بینی‌های لازم در این‌باره انجام شود. براساس آمار، میزان بارش‌های کشور از ابتدای سال آبی جاری (ابتدای مهر ۱۳۹۹ تا انتهای شهریور ۱۴۰۰) و تا آخرین روز اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰ با کاهش بیش از ۴۰ درصدی همراه شد، این درحالی است که میزان مصرف آن فقط در تهران ۳ میلیارد و ۴۲۰ میلیون لیتر بود که یک درصد افزایش نسبت به سال گذشته نشان می‌دهد.

براساس گزارش مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی، میزان بارش‌های کشور از ابتدای سال آبی جاری تا روز ۳۱ اردیبهشت به ۱۲۷.۶ میلی‌متر رسید. این درحالی است که میانگین بارش‌های دوره بلندمدت کشور در همین مدت ۲۱۷.۴ میلی‌متر بوده که نشان از کاهش ۴۱.۳ درصدی دارد. وضعیت بارشی کشور درحالی با کاهش دست به گریبان است که مصرف آب به‌دلیل شرایط کرونایی کشور از یک سو و افزایش دمای هوا از سوی دیگر با افزایش همراه شده است، به‌گونه‌ای که در شهری مانند تهران میزان مصرف آن ۳ میلیارد و ۴۲۰ میلیون لیتر بود که یک درصد افزایش نسبت به سال گذشته نشان می‌دهد.

اتیوپی در تیگرای درگیر جنگ آب است

نخست‌وزیر اتیوپی در سخنانی هدف کشورش از احداث سد النهضه را تامین برق مورد نیاز این کشور اعلام کرد و گفت که دولتش ناگزیر به جنگ در منطقه تیگرای شده است. به گزارش ایسنا، آبی احمد نخست‌وزیر اتیوپی با انتشار پیامی در توییتر نوشت: برخی از طریق درگیری و جنگ بلندمدت در اقلیم تیگرای به‌دنبال تضعیف دولت اتیوپی هستند. وی افزود: جبهه آزادسازی خلق تیگرای به اشکال مختلف ما را تهدید کرد. ما نمی‌خواستیم وارد درگیری در تیگرای شویم اما ناگزیر به انجام این کار شدیم. احمد همچنین در جریان نشست پارلمان کشورش برای تصویب بودجه با اشاره به بحران سد النهضه اظهارکرد: هدف اتیوپی تنها تأمین نیاز برق خود و کاهش نگرانی‌های سودان و مصر و همچنین ایجاد صلح و رفاه پایدار در منطقه است.

وی گفت: «ابتکار عمل سبز» ما که شامل کاشت میلیاردها نهال در اتیوپی است، می‌تواند به مصر و سودان کمک کند تا آب بیشتری از آنچه درحال‌حاضر دریافت می‌کنند، به‌دست بیاورند. نخست‌وزیر اتیوپی ادامه داد: ابتکار عمل سبز ما به افزایش میزان باران و آب و همچنین کاهش میزان کمبود آب کمک خواهد کرد و این مسئله می‌تواند امنیت آب را برای ما و دیگران در منطقه تضمین کند. احمد تصریح کرد: ما قصد آسیب رساندن به کسی را نداریم و به جای آن به‌دنبال توسعه مشترک از طریق همکاری با دیگران هستیم. وی در ادامه از کشورهای جهان خواست که برای ایجاد یک راه‌حل همیشگی برای بحران سد النهضه تلاش کنند.

جنگ آب در قلب عموسام

مشاهدات و گزارشات درباره منابع آب‌های زیرزمینی در ایالات متحده نشان می‌دهد در آینده‌ای نه‌چندان دور احتمال وقوع جنگ‌های محلی بین ایالت‌های غربی امریکا بسیار بالاست. کارشناسان بر این باورند که خشکسالی‌های اخیر در امریکای شمالی روند بحرانی شدن کمبود منابع آبی ایالات متحده را تشدید کرده و همین موضوع می‌تواند زمینه‌ساز جنگ‌هایی جدی بین ایالت‌های غربی بزرگ‌ترین اقتصاد جهان در دهه‌های آینده شود، به‌نحوی که پیش‌بینی می‌شود اگر اقدام عاجلی در این باره انجام نشود، شهروندان ساحل غربی بر سر یک قطره آب هم با یکدیگر به جنگ و نزاع خواهند پرداخت. البته این معضل تنها محدود به امریکا نمی‌شود و با نگاهی به تعداد تلفات انسانی افزایش دمای هوا در کانادا متوجه می‌شویم که معضل کمبود آب و تغییرات اقلیمی به‌طور کلی قاره امریکا را دچار بحران‌های جدی کرده و اگر حاکمان این سرزمین فکری برای حل آن نکنند، به‌طور قطع روزهای به‌مراتب دشوارتری را خواهیم دید.

ترجمه و تدوین
سهند اینانلو
editor@smtnews.ir

آخرین درگیری‌های از این دست در ماه گذشته میلادی و در امتداد مرز ایالت‌های کالیفرنیا و اورگان در حوضه رودخانه کلامات رخ داد؛ منطقه‌ای که خشکسالی، جمعیت ماهی‌های آن را به‌طور کلی در معرض خطر قرار داده و دانشمندان نسبت به انقراض انواع بومی ماهی‌ها و آبزیان این منطقه ابراز نگرانی می‌کنند.

مقامات فدرال برای به حداقل رساندن میزان خشونت‌ها، آب مزارع مجاور مرز بین دو ایالت را که محل کشت سیب‌زمینی و یونجه بودند را قطع و تلاش کردند اعتراضات کشاورزان را کنترل کنند تا حداقل آب آشامیدنی در مناطق پیرامونی تهیه شود و بحران به حالت کنترل‌شده‌ای درآید.

اعتراض زده و دولت فدرال را محکوم‌به اجرای برنامه‌هایی در راستای توسعه شهرها در جنوبی اورگان و شمال کالیفرنیا کرده‌اند که از جمله این سیاست‌ها می‌توان به تاسیس نیروگاه‌های برق‌آبی، زمین‌های گلف، ایجاد مراکز دامداری، صنایع آلاینده و آب‌بر و... اشاره کرد.

داستان یک بحران جدی

بسیاری از پژوهشگران محیط‌زیستی در امریکا معتقدند نظام سرمایه‌داری در ایالات متحده روند رو به وخامت بحران کم‌آبی در ایالات مرکزی این کشور پهناور را به مرحله‌ای رسانده که تاکنون هیچ نسلی از شهروندان امریکایی به چشم ندیده‌اند. توسعه شهری در بخش‌های کم‌آب ایالات متحده (به‌ویژه کالیفرنیا) در قرن بیستم به شکل سرسام‌آوری رو به رشد گذاشته و تراکم جمعیت در این ایالت‌ها به میزان غیرقابل‌تصوری افزایش یافته است. بررسی‌ها نشان می‌دهد علاوه بر نرخ رشد جمعیت امریکا، مهاجرت مثبت به بزرگ‌ترین اقتصاد جهان، بحران کم‌آبی در امریکا را تبدیل به بی‌آبی در ایالات مرکزی و برخی از سرزمین‌های غربی کرده است. کارشناسان دولتی بر این باورند که بحران آب در ایالات متحده بدل به یکی از بزرگ‌ترین معضلات این کشور در دهه‌های آینده خواهد شد. این موضوع به‌قدری اهمیت یافته که در بسیاری از ایالت‌های امریکا، کارگروهی برای حل و بررسی این مشکل تشکیل‌شده که متشکل از عالی‌رتبه‌ترین مقامات ایالتی است. در بسیاری از موارد نیز پروژه بازکردن و حتی تخریب سدها در فهرست اقدامات لازم‌الاجرای دولت‌های محلی قرار گرفته، زیرا به‌باور پژوهشگران بسیاری از سدهایی که در این مناطق و روی رودخانه‌ها ایجاد شده‌اند بدون مطالعه دقیق و اصولی ساخته‌شده و تخریب آنها با وجود زیان‌های سنگین اما می‌تواند جلوی وارد آمدن ضررهای بیشتر را بگیرد.

خشکسالی حاد در سواحل غربی

بررسی‌های علمی نشانگر حادتر شدن بحران خشکسالی در ایالات متحده است اما مطالعات انجام‌شده نشان می‌دهند بیش از ۸۸ درصد سرزمین‌های غربی امریکا دچار خشکسالی متوسط و شدید بوده و حدود یک‌چهارم از این اراضی هم در حالت خشکسالی حاد و بحرانی به سر می‌برند. به‌عنوان مثال، پهنه کالیفرنیا یکی از بخش‌هایی است که دچار خشکسالی حاد است. دریاچه اورووِیل در شمال کالیفرنیا نیز یکی دیگر از این مناطق است که در پی کاهش سطح آب‌های زیرزمینی و روان‌آب‌ها در آستانه خشک شدن کامل قرار دارد. دلیل این اتفاق هولناک نیز وجود نیروگاه برق‌آبی اورووِیل است که برق ۸۰۰ هزار خانه را تامین می‌کند، زیرا با تاسیس سدی در حوضه آبریز این دریاچه آورده این بخش به مقدار چشمگیری کاهش‌یافته و این اکوسیستم شگفت‌انگیز رو به تباهی گذاشته است. البته برخی از فعالان محیط‌زیست معتقدند با از بین بردن سدی که روی رودخانه‌های این منطقه احداث‌شده می‌توان دریاچه را نجات داد اما هزینه چنین اقداماتی بسیار سنگین است، زیرا در صورت تخریب این نیروگاه برق‌آبی، برق مصرفی ۸۰۰ هزار خانوار این ایالت به‌طور کلی قطع خواهد شد.

دریاچه مید نیز که یکی از بزرگ‌ترین مراجع تولید برق در ایالات متحده امریکاست، برق ۳ ایالت کالیفرنیا، نوادا و آریزونا را تامین می‌کند اما با توجه به کاهش قابل‌ملاحظه بارندگی‌ها و همچنین میزان بالای مصرف آب در حوزه‌های صنعتی و کشاورزی و کاهش ۷۴ درصدی روان‌آب‌های کوه‌های سیرا در نوادا، این دریاچه نیز با خطر خشک شدن کامل مواجه است و در صورت وقوع چنین اتفاقی، انتظار می‌رود حدود ۲.۵ میلیون نفر با معضل قطعی برق روبه‌رو شده و دست به شورش بزنند.

بحران روی بحران

تیم کوین، مدیر پیشین انجمن موسسات آبرسانی کالیفرنیا و استاد دانشگاه استنفورد در گفت‌وگویی با بلومبرگ به موضوع تغییرات اقلیمی اشاره کرد و می‌گوید: «این نخستین‌بار است که تنش‌های هیدرولوژیکی با افزایش بسیار شدید دما همزمان شده و شاهد وقوع بحران‌های موازی در برخی ایالت‌ها هستیم، اما نگران‌کننده‌تر آن است که این بحران در حال عمیق شدن در سراسر کشور بوده و روند کاهش سرعت گسترش آن نیز در هیچ بخشی از ایالات متحده دیده نمی‌شود. البته این موضوع در مناطق غربی کشور شدت بیشتری داشته و بحران خشکسالی و کمبود منابع آبی بسیار جدی‌تر است اما این موضوع نباید باعث شود واشنگتن از سایر بخش‌های کشور غافل شود، زیرا تغییرات اقلیمی در حال بلعیدن اقلیم ما است و باید هرچه زودتر در این زمینه اقدامات لازم را انجام دهیم.»

این پژوهشگر مشهور و معتبر امریکایی با ذکر مثالی به بلومبرگ می‌گوید: «وضع به‌قدری بحرانی است که حتی رودخانه می‌سی‌سی‌پی هم در حال ورود به دوره تنش آبی است. آبخوان اوگالالا هم که منابع آبی زیرزمینی ۸ ایالت غربی (از تگزاس تا داکوتای جنوبی) را تامین می‌کند با سرعت به سمت خشک شدن می‌رود به‌نحوی که انتظار می‌رود در صورت ادامه روند کنونی این آبخوان غول‌آسا در ۵۰ سال آینده بیش از ۷۰ درصد تخلیه شود.» تیم کوین معتقد است در ۳۰ سال آینده شدت خشکسالی گسترده در فصل تابستان در ایالات متحده ۳ برابر میزان کنونی شود که در این صورت میزان مرگ‌ومیر ناشی از گرمازدگی و کمبود آب افزایش چشمگیری داشته باشد، یکی از نشانه‌های این موضوع نیز مرگ‌ومیری است که در کانادا شاهد آن هستیم.

دولت چه می‌کند؟

دانشمندان و فعالان محیط زیستی بر این باورند که جو بایدن و رهبران کنگره باید زنگ خطر را به صدا درآورده و مردم را نسبت به وقوع یک بحران ملی آگاه کنند. البته بایدن با استفاده از یک چارچوب زیرساختی تلاش دارد جلوی این بحران را گرفته یا از سرعت پیشرفت آن بکاهد اما بسیاری معتقدند بودجه ۹۷۳ میلیارد دلاری که برای حمایت از محیط‌زیست و منابع آبی به تصویب رسیده، نوعی هدر دادن منابع مالی بوده و لزومی ندارد کشور سرمایه‌های خود را در مسیری هزینه کند که تعدادی فعال محیط زیستی متوهم علاقه دارند.

همان‌طور که گفته شد بخشی از بودجه محیط زیستی دولت بایدن مربوط به ایجاد زیرساخت‌ها برای در دسترس قرار گرفتن آب آشامیدنی است که مبلغی افزون‌بر ۵۵ میلیارد دلار را شامل می‌شود. این در حالی است که صاحب‌نظران معتقدند دولت امریکا هنوز درک درستی نسبت به این بحران نداشته و همین بی‌تفاوتی نسبت به بحران کم‌آبی باعث خواهد شد روند فزاینده گسترش تنش‌های آبی با سرعت بیشتری ادامه یابد. البته برخی از جریان داشتن لایحه‌ای در کنگره و مجلس سنا خبر می‌دهند که دولت دموکرات در راستای تقویت و حمایت از منابع زیرزمینی آبی تهیه‌کرده اما هنوز خبر موثقی از این لایحه در اختیار رسانه‌ها قرار نگرفته و تنها شایعاتی از سوی مراجع غیررسمی و آن‌هم در لابی‌های کنگره و سنا شنیده می‌شود که نمی‌توان روی آنها حساب ویژه‌ای باز کرد.

منبع: www.bloomberg.com

بخشی از بودجه محیط زیستی دولت بایدن مربوط به ایجاد زیرساخت‌ها برای در دسترس قرار گرفتن آب آشامیدنی است که مبلغی افزون‌بر ۵۵ میلیارد دلار را شامل می‌شود

دریچه

تجربه ۵ کشور جهان در «بازار آب»

در دهه‌های اخیر به‌دلیل افزایش جمعیت کشور، تقاضا برای منابع آب در بخش‌های صنعت، کشاورزی و شرب افزایش چشمگیری داشته و شواهد حاکی از آن است که منابع آب به‌صورت بهینه مورداستفاده قرار نمی‌گیرند. یکی از دلایل مصرف نادرست منابع آب نیز پایین بودن آب‌بهای پرداختی از سوی بهره‌برداران کشاورزی، صنعتی و مصرف‌کنندگان آب شرب و در نتیجه کاهش انگیزه در استفاده بهینه از منابع آب محدود بوده است. در پژوهشی که نتایج آن ۲ سال پیش در کنفرانس دوسالانه اقتصاد آب مطرح شد به بیان تجربه ۵ کشور در زمینه بازار آب پرداخت.

▣ غرب امریکا

در سال ۱۸۷۰ میلادی، بازار آب در غرب امریکا شکل گرفت و در نخستین گام، امکان خریدوفروش و اجاره حقابه‌ها در این بازار تسهیل شد. در اواخر قرن نوزدهم نیز اقدام برای دریافت حقابه از طریق سازمانی دولتی در دستور کار قرار گرفت. قرن نوزدهم در حالی با این اتفاقات در بخش آب همراه بود که در نیمه نخست قرن بیستم، کاهش آب‌های سطحی برای اعطای حقابه و افزایش استفاده از آب‌های زیرزمینی به یکی از چالش‌های بازار آب در غرب امریکا تبدیل شد. سیاست‌گذاران امریکایی درباره بازار آب دو رویکرد را دنبال کرده‌اند. آنها در دهه ۱۹۷۰ تا ۲۰۰۰ افزایش چشمگیر حقابه‌ها نسبت به جمعیت را دنبال کردند و در سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۵ این سیاست‌گذاری تغییر کرد و در نهایت کاهش تعداد حقابه‌ها و تغییر از بخش کشاورزی به شهری در دستور کار قرار گرفت.

▣ شیلی

بازار آب شیلی از سال ۱۹۸۱ میلادی آغاز به کار کرد. فرمول تخصیص حقابه در این کشور نیز براساس پارامترهایی مانند وجود قراردادی مشتمل بر حجم آب مربوطه، منبع تامین و نقطه تحویل، بدون تعیین نوع کاربری در نظر گرفته می‌شود. نهاد اجرایی این بازار نیز نهادهای دولتی و تشکل‌های مردمی با عنوان سازمان‌های مصرف‌کننده هستند. همچنین حقابه‌های بازار آب شیلی نیز به «حقابه‌های دائمی»، «مشروط» و «پیوسته و ناپیوسته» تقسیم می‌شوند. هزینه مبادلات هم ناشی از هزینه‌های تغییر و توسعه شبکه‌های انتقال آب و هزینه‌های هر معامله است. از سوی دیگر در بازار آب شیلی احتمال ایجاد انحصار به‌دلیل نبود محدودیت در درخواست اولیه حقابه‌ها بالا ارزیابی شده است.

▣ چین

نهاد اجرایی بازار آب چین نهادهای دولتی هستند. انواع حقابه چینی‌ها نیز به دو دسته حقابه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت قابل‌تفکیک است. همچنین ارزیابی‌ها نشان می‌دهد، هزینه برای معامله در بازار آب این کشور وجود دارد و بانک‌های آب با هدف کاهش هزینه مبادلات تشکیل‌شده است. سطح مبادلات در بازار آب چین نیز در ۳ سطح کاربری، گروهی و دولت‌های محلی وجود دارد.

▣ افریقای جنوبی

یکی دیگر از بازارهای آب موردبررسی در این پژوهش، بازار آب افریقای جنوبی است. در سازکار در نظر گرفته شده برای این کشور، ممکن است تخصیص حقابه به مالکیت دیگران اختصاص یابد. نهاد اجرایی بازار آب این کشور نهادهای دولتی است و حقابه‌ها نیز به حقابه‌های دائمی و موقت تقسیم می‌شود. از سوی دیگر، حجم مبادلات در بازار آب افریقای جنوبی بیشتر در بخش کشاورزی بوده، هر چند مبادلات بین بخشی از حوزه کشاورزی به بخش صنعت نیز در نظر گرفته شده است. قیمت‌گذاری پایدار مبادلات آنها دیده می‌شود، اما به‌دلیل نبود مدلی است که در نوع اطلاع‌رسانی مرکزی، عدم‌تقارن اطلاعات قیمتی بین خریدار و فروشنده به چشم می‌خورد.

▣ اسپانیا

اصلاح قوانین بازار آب اسپانیایی‌ها در سال ۱۹۹۹ در دستور کار متولیان آن قرار گرفته، چراکه تا سال ۱۹۹۹ کاربران در سازکار تخصیص حقابه، اجازه مبادله یا اجاره را نداشتند. مطابق ارزیابی‌های انجام‌شده، سکان هدایت این بازار به‌دست نهادهای دولتی و همچنین فعالیت بخش خصوصی در توسعه زیرساخت‌هاست.

نوع تخصیص حقابه‌ها نیز به‌طور موقتی و غیردائمی برای زمان خشکسالی‌ها در نظر گرفته شده است. مبادلات در این بازار هم با دو مکانیسم فروش مجوز و استفاده از بانک آب عمومی انجام می‌شود. البته سازکار بازار آب در اسپانیا در سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۹ با تغییراتی مانند ترویج بازار آب و وضع قوانین جدید در خشکسالی و در سال ۲۰۱۳ با اصلاحات آزادسازی تجارت آب در راستای بهبود شرایط اقتصادی و مالی در شرایط بحران اقتصادی همراه بوده است.

روزگار خشکسالی

آیدا فریدی: گزارش تصویری این شماره صمت همزمان شد با حیات دوباره زاینده‌رود. پس از حدود ۱۰ ماه تحمل خشکی، یکشنبه گذشته آب در بستر خشک زاینده‌رود جاری شد و اصفهانی‌ها را خوشحال کرد. سال‌هاست آب و معضلات زیست‌محیطی آن، موضوع محبوب رسانه‌ها و دغدغه همیشگی طرفداران محیط‌زیست شده است. شاید همین فشار از سوی رسانه‌ها و فعالان محیط زیستی بود که مسئولان را بر آن داشت تا باوجود مشکلات فراوانی که پیش‌روی طرح انتقال آب خلیج‌فارس وجود داشت، همت بگمارند و امیدی در دل مناطق خشک ایران بیافرینند. پروژه انتقال آب خلیج‌فارس به فلات مرکزی ایران دو سالی است به بهره‌برداری رسیده اما در کنار امیدهای اینچنینی همچنان خشکسالی در ایران باعث مرگ تالاب‌ها و از بین رفتن حیات آنها شده است. بسیاری از مناطق ایران آب آشامیدنی ندارند و آبرسانی به آن مناطق با بی‌توجهی روبه‌رو است. در چند روز گذشته ویدئویی از دخترک سیستانی در شبکه مجازی اینستاگرام دست به‌دست شد. دخترکی که دلش برای بچه‌های محله‌اش می‌سوزد که آب ندارند. ویدئو بارها و بارها بازنشر شد و دل بسیاری را به درد آورد. از این نمونه تصاویر که هر روز در بخش عکس رسانه‌ها منتشر می‌شود، بسیار است. خشک شدن تالاب‌هایی مانند هورالعظیم و مرداب بندرانزلی و زاینده‌رود. داستان غم‌انگیز قنات‌هایی که زمانی پر آب بودند اما حالا تفتیده و لانه کبوترها و مار و مور شده‌اند.

در این میان، کارخانه‌های آب معدنی هم بیکار ننشسته‌اند و تجارت خودشان را در دل بحران به راه انداخته‌اند. اگر در گذشته تنها یک یا دو نوع آب معدنی کارخانه‌ای در سوپرمارکت‌ها می‌دیدید، حالا هر روز با تنوع بیشتری روبه‌رو هستید. اگر به قفسه نوشیدنی‌های سوپرمارکت‌ها نظری بیندازید بطری‌های جذابی را می‌بینید که حاوی آب معدنی هستند و با نرخ‌هایی عجیب فروخته می‌شوند. واردات آب‌معدنی‌های خارجی حکایتی است که در این گزارش تصویری نمی‌گنجد. نرخی که برای این نوع آب‌های وارداتی و لوکس ثبت‌شده با عایدی حقوق‌بگیران جور درنمی‌آید.

محققان معتقدند آنچه به‌عنوان محصول آب معدنی چه در کشور ما و چه در دیگر نقاط جهان در بسته‌بندی‌های لوکس و گران فروخته می‌شوند فرقی با آب‌لوله‌کشی ندارند. این اتفاق به‌قدری محرز است که برخی کارخانه‌های آب معدنی در خارج از کشور ملزم شده‌اند به این موضوع روی بسته‌بندی‌های خود اشاره کنند. بسیاری از کارشناسان آب شهری نیز معتقدند آب‌لوله‌کشی به‌دفعات و با دقت بیشتری آزمایش می‌شود و کیفیت بهتری نسبت به آب‌های معدنی دارد. گزارش تصویری این شماره صمت با دو دیدگاه مرتبط درباره خشکسالی و رویش کارخانه‌های آب معدنی و به‌اصطلاح آب‌معدنی‌های لوکس، اشاره‌ای است موجز به وضعیت آب و خشکسالی در ایران.

چهارشنبه
۲۳ تیر ۱۴۰۰- ۳ ذی‌الحجه ۱۴۴۲ - ۱۴ ژوئیه۲۰۲۱-شماره۱۸۳۸-پیاپی ۳۱۵۶

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»
مدیرمسئول: ناصر بزرگمهر
سردبیر:عاطفه خسروی

تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر: ۸۸۷۱۳۷۳۰- پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
سازمان آگهی‌ها: ۳-۸۸۷۲۲۷۳۲ - نمابر آگهی ها: ۸۸۷۲۴۲۱۱-۰۹۱۹۱۲۵۱۴۰۶
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم‌مقام فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶ - کدپستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir آگهی: ads@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: شرکت چاپ رواق روشن‌مهر

info@smtnews.ir
www.smtnews.ir
instagram.com/smtnewspaper
telegram.me/smtnews
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با ۶۳ امتیاز رتبه ۲ در میان روزنامه های تخصصی مقام ۱ در میان روزنامه های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

زمین ایران سرطانی شده

محمدجواد بلورچی- محقق حوزه آب: فرونشست زمین پدیده‌ای نیست که دیروز رخ داده باشد. سال‌هاست که این پدیده در کشور در حال رخ دادن است و روند طبیعی زمین است که وقتی خاک‌ها در دشت‌ها روی هم انباشته می‌شوند، طی هزاران سال مستحکم و تبدیل به سنگ خواهند شد. این روند یک فرآیند هزاران ساله است.

براساس مطالعات انجام شده در سال ۸۴ میزان فرونشست در دشت تهران ۱۷ سانتی‌متر، در دشت ورامین ۱۲ سانتی‌متر و در مشهد ۲۴ سانتی‌متر بوده و به‌باور پژوهشگران این حوزه، وضعیت این پدیده در کشور وخیم‌تر است و تنها راه مدیریت پدیده فرونشست در توقف آن با ممنوع شدن برداشت آب از آبرفت‌های کشور است.

با این اقدامات می‌توان امیدوار بود در ۱۰ تا ۱۵ سال آینده فرونشست به سمت کم شدن برود، نه توقف کامل آن.

فرونشستی که در دشت‌ها مشاهده می‌شود، پدیده و آسیبی است که از ۱۰ تا ۱۵ سال قبل شروع شده و الان ما آسیب‌های آن را مشاهده می‌کنیم؛ از این رو من نام این پدیده را «سرطان زمین» گذاشته‌ام.

این پدیده یک سرطان خاموش است و وقتی متوجه آن می‌شویم که دیگر هیچ اقدامی برای پیشگیری از آن نمی‌شود انجام داد.

با یک روند غیرمدبرانه و غیرمنطقی، یک پدیده مدیریت‌پذیر به پدیده غیرقابل کنترل تبدیل شده است.

در این زمینه کافی بود به‌جای شعار «خودکفایی گندم» شعار «حفاظت از منابع آب کشور» داشتیم.

در این صورت آبخوان‌های کشور حفظ می‌شد؛ ضمن آنکه قادر بودیم به‌میزان قابل قبولی گندم تولید کنیم و مابقی نیازها از خارج به کشور وارد می‌شد.

اشکالی ندارد کشوری گندم از کشورهای دیگر وارد کند، اما قطعا کشورها نمی‌توانند برای ایجاد امنیت سیاسی و اقتصادی، وابسته به آب کشورهای دیگر باشند، این در حالی است که ما با بی‌تدبیری به این امر دامن زدیم.

■ تغییر اقلیم مقصر است

در بروز این پدیده عامل اصلی تغییر اقلیم نیست. شرایط بارندگی ایران همواره همین گونه بوده و همیشه ایران از اقلیم خشک برخوردار بوده و در چنین اقلیمی، مهندسان ایرانی قنات‌ها و سدهای زیرزمینی را طراحی کردند که یک عنصر زیست‌محیطی پایدار است.

اگر بارش وجود داشته باشد، قنات‌ها دارای آب کافی هستند و به همان نسبت می‌توان کشاورزی را توسعه داد.

از سوی دیگر کشاورزان ایران عمده محصولات خود را به‌صورت دیم کشت می‌کردند، اما در حال حاضر چیزی به نام دیم وجود ندارد.

ما به‌جای زنده نگهداشتن مهندسی بومی کشور، سدسازی را رواج دادیم و همه آب‌هایی که به دشت‌های کشور وارد می‌شد را پشت سدها نگه داشتیم که با تبخیر شدن، این آب‌ها هم از بین رفت.

صرفه‌جویی در تهران شدنی است، اما در سیستان‌وبلوچستان که مردم هر دو ماه یک بار دوش می‌گیرند، نمی‌توان بحث صرفه‌جویی آب را مطرح کرد.

در این استان اصلا آبی وجود ندارد که بتوان صرفه‌جویی کرد و این مسئله در مجلس شورای اسلامی حل می‌شود.

آیا ریشه کم‌آبی ایران آن سوی مرزها است؟

محمدابراهیم رئیسی - عضو کمیته ملی سدهای بزرگ: برای حل موضوع آب‌های مرزی بعد از شناخت منطقه‌ای و شناسایی مبانی مختلف، باید مذاکرات فعال همه‌جانبه داشته باشیم.

نمی‌توانیم در مذاکرات فقط درباره آب صحبت کنیم. آب را باید در قالب اقتصاد سیاسی ببینیم و مولفه‌های روابط تاریخی و نهادهای موجود در منطقه و بازیگران را در نظر بگیریم تا به نتایج بهتری دسترسی پیدا کنیم.

درباره آب‌های مرزی باید موضوع قدرت و هژمونی را در نظر داشته باشیم. هژمونی از مشتقات قدرت است. اینکه یک کشور از نظر مکان منبع آبِ کجا باشد (بالادست یا پایین‌دست)، چه ظرفیتی برای استفاده از زیرساخت‌های موجود دارد یا اینکه کشور مبدا چقدر قدرت دارد، برای آن کشور هیدروهژمونی به‌وجود می‌آورد و بی‌توجهی به این مسئله باعث می‌شود نتوانیم درست تصمیم بگیریم.

باید باور کنیم آنکه در بالادست آب را کنترل می‌کند، قدرت دارد. باید روش‌های مختلفی را برای مدیریت و پذیرش این قدرت انجام دهیم. این روش‌ها می‌تواند براساس مطالعاتی که انجام شده شامل مکانیسم اجبارآور برای ایجاد پذیرش قدرت، مکانیسم ایجادکننده مطلوبیت برای ایجاد پذیرش قدرت، مکانیسم ایجادکننده توافق هنجاری برای ایجاد پذیرش قدرت و مکانیسم ایجادکننده هژمون ایدئولوژیک برای ایجاد پذیرش قدرت باشد.

برخی مواقع آنقدر قدرت اقتصادی و در برخی موارد قدرت نظامی داریم که می‌توانیم هژمونی آب را تحت‌تاثیر قرار دهیم؛ بنابراین باید با شناخت این موضوع و اینکه در هیدروپلتیک و اقتصاد سیاسی آب این قضایا مطرح است، درباره راه‌حل‌ها فکر کنیم.

ابتدا باید جایگاه‌مان را نسبت به کشورهای بالادست در حوزه آب از جمله ترکیه و افغانستان مشخص کنیم. از لحاظ جغرافیایی هر دو این کشورها در بالادست هستند.

یعنی منشأ دجله و فرات، ترکیه و هیرمند در افغانستان است؛ با این تفاسیر باید مباحث آب را نه در اقتصاد که در چارچوب اقتصاد سیاسی مطرح و با استفاده از ابزار اقتصاد سیاسی درباره آب‌های مرزی صحبت کنیم.

در موضوع آب‌های مرزی نیازمند مطالعات هستیم و این واقعیتی انکارناپذیر است که تاکنون درباره آب‌های مرزی مطالعات قوی نداشته‌ایم و اگر هم بوده پراکنده است.

البته به‌تازگی وزارت نیرو به‌طور متمرکز درباره وضعیت آب‌های مشترک بررسی‌هایی داشته، اما در کشورهای دیگر درباره حوضه‌های مهم مشترک مطالعات زیادی انجام شده است. اکونومیست چندی پیش شاخصی به‌نام شاخص صلح آبی منتشر و وضعیت حوزه‌های مشترک را بررسی کرده و نحوه تعاملات را مورد ارزیابی قرار داده اما در ایران مطالعه دقیقی را شاهد نبوده‌ایم.

ما در حوضه‌های دجله و فرات یکی از بدترین مباحث تعاملاتی، نهادی، مالی و سیاسی را شاهدیم که نمی‌توانند یک همکاری شکل بگیرد.

در تجربیات موفق در جهان این قضایا را با همکاری حل کرده‌اند و به‌جای اینکه شروع به تقسیم آب کنند به این فکر می‌کنند که چگونه منافع آب را بین هم تقسیم کنند.

به فرض کشوری که آب دارد با کشوری که فناوری تولید برق از آب را ندارد تعامل می‌کند و کار مشترک که منافع هر دو کشور را در بر گیرد، انجام می‌دهند، مانند کار مشترکی که ایران با جمهوری آذربایجان در حوزه سدهای خداآفرین و قیزقلعه‌سی دارد؛ بر این اساس که سرمایه‌گذاری مشترک تعریف شده و منافع آن از مسیر تولید آب در بخش کشاورزی و برق تامین می‌شود.

بیشترین تاثیر طرح‌های توسعه آب ترکیه بر عراق و سوریه و به‌طور غیرمستقیم بر ایران است؛ به‌طوری که اگر پروژه گاپ ترکیه روی دجله و فرات اجرایی شود، ورودی آب به عراق و سوریه تا ۵۰ درصد کاهش می‌یابد و این بدان معناست که ایران نیز به‌طور غیرمستقیم باتوجه به تاثیری که دجله و فرات بر هورالعظیم دارد، متاثر می‌شود.

وارد نشدن آب کافی به هورالعظیم بروز ریزگردها در کنار کاهش خدمات اکوسیستمی این تالاب را به‌دنبال دارد که زیان‌های اقتصادی عظیمی را به ما تحمیل می‌کند. برای حل موضوع آب‌های مرزی بعد از شناخت منطقه‌ای و شناسایی مبانی مختلف، باید مذاکرات فعال همه‌جانبه داشته باشیم.

نمی‌توانیم در مذاکرات فقط درباره آب صحبت کنیم. آب را باید در قالب اقتصاد سیاسی ببینیم و مولفه‌های روابط تاریخی و نهادهای موجود در منطقه و بازیگران را در نظر بگیریم تا به نتایج مطلوب‌تری دسترسی پیدا کنیم.

هرچه زودتر باید این اتفاق بیفتد، زیرا فقط مسئله آب نیست، محیط‌زیست هم اهمیت دارد؛ در غیر این صورت آثار غیرمستقیم مدیریت نشدن آب‌های مرزی سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در مناطق مرزی را نیز زیر سوال می‌برد.

در حال حاضر حقابه ما از ارس ۵۰-۵۰ است که طی قرارداد با شوروی سابق تعیین شده، اما برای برداشت باید تاسیساتی وجود داشته باشد که به‌نظر می‌رسد طرف آذربایجان و ارمنستان آب بیشتری برداشت می‌کنند.

ما نیز در سال‌های اخیر سعی کردیم خلأ را جبران کنیم و سهم‌مان را برداریم، اما در این حوضه هم ترکیه فعالیت‌هایی را آغاز کرده که موجب کاهش آب ورودی به ارس خواهد شد؛ نمونه آن بهره‌برداری از سد کارکورت روی ارس است که برای ما مشکل‌ساز خواهد شد.

اکنون افغانستان هم تلاش زیادی برای مهار هیرمند می‌کند. ما باید با این کشور وارد یک تعامل منطقی شویم تا بتوانیم حقابه‌مان را دریافت کنیم. مسئله ما توسعه اقتصادی سیستان و هامون نیز است. غیر از آب، ظرفیت‌های دیگری داریم که می‌توانیم در تعامل مشترک با افغانستان اهداف‌مان را عملیاتی کنیم. سخن آخر اینکه باید بیش از این روی ظرفیت و نحوه بهره‌برداری از آب‌های مرزی مطالعه کنیم.

یادبود

کتاب‌بازی که عاشق ایران بود

ساجده سلیمی- خبرنگار: فیلم هامون قطعا یکی از فیلم‌های ماندگار سینمای ایران است و چند سکانس به یادماندنی‌تر از آن در ذهن همه ما مانده است؛ از جمله سکانسی که حمید هامون و همسرش در کتابفروشی هستند و هامون کتاب آسیا در برابر غرب داریوش شایگان را به او می‌دهد؛ کتابفروشی دوطبقه‌ای که بازیگرها یکی، دو باری از پله‌های آن بالا و پایین می‌روند و در آن چرخ می‌زنند، اما شاید کمتر کسی بداند این کتابفروشی همان کتابفروشی کتابسراست که صاحب آن صادق سمیعی، به‌تازگی از میان ما رفت و جامعه کتابدوست و کتابخوان را سوگوار کرد. صادق سمیعی، کسی که هم ناشر بود و هم کتابفروشی داشت و از فعالان این حوزه بود، از آنهایی نبود که گوشه‌ای بنشیند و کار خود را انجام دهد و بگوید بی‌خیال بقیه. دل می‌سوزاند برای این کار و همیشه سعی می‌کرد در هم‌اندیشی‌ها و جلسات اتحادیه ناشران و کتابفروشان حضور فعال داشته باشد و مدتی هم بازرس این اتحادیه بود و در نهایت هم این اتحادیه بود که خبر درگذشتش را اعلام کرد. اما کار کتابفروشی و نشر سمیعی کار دل او بود و خودش همیشه می‌گفت اگر نبود کارهای بازرگانی که انجام می‌داد، نمی‌توانست با این وضع درآمد نشر زندگی کند.

او در گفت‌وگویی سال‌ها پیش گفته بود: «ناشران عاشق این حرفه هستند. اولویت اول عشق به مملکت است. خیلی از ناشران حرفه‌های دیگری هم دارند که درآمد خیلی بیشتری را می‌توانند کسب کنند اما این کار را نکرده‌اند و با وضعیت بدی که خیلی از ناشران دارند، این حرفه را ادامه می‌دهند»... اینها نقل به مضمون بخش‌هایی از صحبت‌های صادق سمیعی بود. در میان حدود ۴۰۰ کتابی که کتابسرا در سال‌های پس از انقلاب چاپ کرده، چند کتاب معروف‌تر از بقیه هستند.

یکی ترجمه کتاب «بحران» نوشته همیلتون جردن که روایتی از گروگان‌گیری در سفارت امریکا در تهران است. این کتاب در زمان خود تیراژ و فروش قابل‌توجهی داشت و سمیعی برای انتشار این کتاب در ایران با نویسنده امریکایی آن که رئیس‌دفتر کارتر بود تماس و از او اجازه گرفت.

دیگر اثر مهم «اطلس جهان» بود که با همکاری انتشارات سحاب منتشر شد و همچنین دوره کامل «یادداشت‌های امیر اسدالله علم» که با افزوده‌هایی در انتشارات کتابسرا منتشر شد. کتاب «شعبان جعفری» هم یکی از کتاب‌های جنجالی انتشارات کتابسرا بود. کتاب خاطرات اردشیر زاهدی از دیگر کتاب‌های مهم این نشر به‌شمار می‌رود.

از آخرین کتاب‌های جنجالی که کتابسرا منتشر کرد کتاب خاطرات ناصر ملک‌مطیعی، بازیگر پیشکسوت سینمای ایران بود که مدت کوتاهی پس از درگذشت او منتشر شد. این کتاب در سال ۹۷ چاپ شد و سمیعی رونمایی‌ای هم در کتابفروشی برای آن برگزار کرد.

رابرت مک‌ایر، سفیر بریتانیا در تهران به درگذشت این ناشر واکنش نشان داد و در توئیتی به زبان فارسی نوشت: من از مرگ ناگهانی آقای صادق سمیعی بسیار شوکه شده‌ام. او همیشه از دیپلمات‌های خارجی مهمان‌نوازی می‌کرد، پیرو سنت قدیمی اجدادش.

او همین هفته گذشته نهاری به‌مناسبت خداحافظی من برگزار کرد. از صمیم قلب همدردی خود را با شیرین و خانواده ایشان ابراز می‌کنم.

صادق سمیعی مرد آرام و فهیم کتاب ایران حالا در میان ما نیست. آنچه بیش از هر چیز همگان از او به‌خاطر دارند، ظاهر آراسته اوست؛ همیشه با کت و شلوار و کراوات ظاهر می‌شد.

میهن‌دوستی و عشق به ایران او هم بر کسی پوشیده نیست. حالا دیگر ما مانده‌ایم و خاطره‌ای از مردی که عشق به ایران در تمام حالات و احوالاتش پیدا بود.

ما صادق سمیعی را از یاد نمی‌بریم و تصویر او با آن کراوات‌های رنگارنگی که همیشه داشت و همیشه یک چیز روی آنها نوشته شده بود، از جمله: «چو ایران نباشد تن من مباد».

یادداشت

باید جوابگوی نسل آینده باشیم

ایمان انتظام- رئیس گروه آب سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی: وضعیت آب‌های زیرزمینی کشور تا حدی برای همه مشخص است و ما از حدود سال‌های ۱۳۷۲، ۱۳۷۳ شاهد کم شدن ذخیره آب‌های زیرزمینی بوده‌ایم که به‌دلیل برداشت‌های بی‌رویه، ایجاد چاه‌های غیرمجاز، تغییرات اقلیمی و مدیریت آبی نامناسب در سراسر کشور رخ داده است.

این امر موجب شده سطح آب‌های زیرزمینی در سراسر کشور در حال کاهش و پایین رفتن باشد. برای جلوگیری از این امر در درجه اول نیازمند مدیریت آبی منسجم و قوی هستیم که در این زمینه نیاز است راهکارهای مشخصی اعمال شود؛ از جمله آنکه برداشت و مصرف در بخش‌های مختلف کشاورزی، صنعت و آشامیدنی به‌صورت درست و دقیقی مدیریت شود.

بیشترین برداشت آب‌های زیرزمینی مربوط به بخش کشاورزی است و متاسفانه برداشت آب با بازده آن تناسب ندارد. درصد هدررفت آب در بخش کشاورزی خیلی بالاست و آب برداشتی با آب ورودی به دشت همخوانی و تناسب ندارد، به‌علاوه اینکه میزان برداشت در برخی دشت‌ها در استان‌های کشور ۴ برابر بیش از تغذیه آبخوان است؛ بنابراین برای تعادل‌بخشی به این امر، چاه‌های مجاز باید با نصب کنتور، مورد نظارت دقیق‌تر قرار گرفته و چاه‌های غیرمجاز بسته شوند. برای کف‌شکنی حتی درباره چاه‌های مجاز در دشت‌های ممنوعه باید محدودیت‌های شدیدتر صورت گیرد.

متاسفانه نبود تعادل میان برداشت و تغذیه آبخوان‌ها از ۲۰ سال گذشته تاکنون به‌صورت تجمعی افزایش یافته و این فشار موجب شده سطح آب‌های زیرزمینی کشور پایین و پایین‌تر برود.

عواقب ناشی از ادامه‌دار بودن شرایط نبود تعادل میان برداشت و تغذیه آبخوان‌ها در درجه اول متوجه کشاورزان است. زمانی که سطح آب‌های زیرزمینی از حدی پایین‌تر برود، به‌صرفه نیست که از آن برای کشاورزی استفاده کرد؛ ضمن آنکه کیفیت آب نیز کاهش می‌یابد.

با این همه در حالی که کشور با کمبود آب مواجه است، کشاورزان به طرف کشت محصولات آب‌بری مانند هندوانه و برنج حرکت می‌کنند، در حالی که ذخیره آب‌های زیرزمینی کشور جوابگوی کشت چنین محصولات آب‌بری نیست.

■ خداحافظی با آبخوان‌ها

یکی از نگرانی‌های موجود در زمینه فرونشست زمین بازنگشتن زمین به وضعیت اولیه است. فرونشست چیزی به جز پایین رفتن آب‌های زیرزمینی و تاثیر آن به‌صورت متراکم شدن رسوبات دانه‌ریز نیست. وقتی آب زیرزمینی در رسوبات پایین می‌رود، رسوبات دانه‌ریز که تراکم‌پذیر هستند، متراکم می‌شوند و فرونشست، یعنی تراکم رسوبات دانه‌ریز رخ می‌دهد و زمانی که در عمق زیاد آب پایین می‌رود، لایه‌های مختلف رسوبات دانه‌ریز متراکم خواهند شد که در این صورت این لایه‌ها، آب را از خود به‌خوبی عبور نخواهند داد و کل آبخوان ما چند لایه می‌شود؛ یعنی بخش‌هایی که ارتباط موثر با هم ندارند.

در وضعیتی که در آبخوان‌ها ارتباط لایه‌های بالاتر زمین با لایه‌های پایین‌تر قطع شود حتی اگر بارندگی بسیار زیادی داشته باشیم، دیگر آب امکان حرکت برای ذخیره شدن در لایه‌های پایین‌تر را نخواهد داشت و ذخیره آب فقط در بخش‌های بالاتر انجام می‌شود، این در حالی است که برگرداندن آبخوان‌ها به وضعیت اولیه تا حدودی غیرممکن است. در برخی مواقع نیز بازگرداندن آبخوان‌ها به شرایط اولیه هزینه‌های بسیار بالایی را می‌طلبد؛ از این رو فرونشست در بلندمدت موجب خواهد شد امکان ذخیره آب در دشت‌ها کمتر و کمتر شود.

■ قنات‌ها را احیا کنیم

قنات یک سیستم هوشمندانه بود که ایرانیان از قدیم برای مقابله با کم‌آبی در کشور اختراع کرده بودند. زمانی بخش عظیمی از زمین‌های کشاورزی توسط قنات‌ها آبیاری می‌شد.

این شیوه انتقال آب چندین فایده دارد که یکی از آنها این است که آب را از سرچشمه‌های کوهستانی به دشت‌هایی که در آنجا کشاورزی انجام می‌شود، هدایت می‌کند.

تنها باید در جاهایی از آب‌های زیرزمینی استفاده کنیم که بهره‌دهی آب‌های زیرزمینی خیلی بالا باشد؛ ضمن آنکه نگاه به آب زیرزمینی کشور باید کاملا تغییر کند و مفهوم آب مجازی در محصولات مختلف کاملا در نظر گرفته شود. باید به این نکته نیز توجه ویژه داشت که آبی که از ۱۵۰ تا ۲۰۰ متری عمق زمین برداشت می‌شود، جزو ثروت ملی است و به شخص تعلق ندارد و باید از این آب‌ها خیلی خردمندانه استفاده کرد، زیرا این آب‌ها جزو آب‌های استراتژیک ما هستند و باید در زمینه نگهداشت‌شان به نسل آینده جوابگو باشیم.

■ نیازمند عزم ملی

در راستای صیانت از منابع آبی طرح احیا و ساماندهی آب‌های زیرزمینی ازسوی وزارت نیرو مطرح شده که دارای چندین بخش است. از جمله بخش‌های این طرح ارتقای دانش ما از وضعیت آبخوان با حفر چاه‌های «پیزومتر» و اکتشافی است.

کنترل و مدیریت مصرف با نصب کنتور در چاه‌ها و تغییر الگوی کشت و آگاهی‌رسانی به جامعه درباره ارزش آب زیرزمینی و مفهوم آب مجازی از دیگر بخش‌های این طرح به‌شمار می‌رود.

مبارزه با کاهش ذخیره آب زیرزمینی کشور و فرونشست نیازمند عزم ملی است و یک سازمان و وزارتخانه نمی‌تواند به‌تنهایی در این زمینه اقدام موثری انجام دهد. باید کل دستگاه‌ها و جامعه اهمیت آب‌های زیرزمینی را درک کنند و عزم ملی نیز باید وجود داشته باشد که با مصرف بی‌رویه آب و وضعیت کم‌آبی در کشور مقابله شود.

براساس آخرین مطالعات انجام‌شده در یک بازه زمانی ۱۳ساله در برخی از حوضه‌ها، ۴ برابر آبی که وارد دشت شده، به طرق مختلف از جمله کشاورزی برداشت شده است؛ از این رو عجیب نخواهد بود اگر در افق پیش رو ما ورشکستگی آبی دیده شود.